gemeente
Loon
op Zand

Begroting 2026
Meerjarenraming 2027-2029



Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Voorwoord 2
Financieel perspectief 3
Leeswijzer 7
Venster 1. Bestuur en dienstverlening 8
Venster 2. Gemeenschappen 14
Venster 3. Omgeving en economische ontwikkeling 31
Venster 0. Overhead en algemene dekkingsmiddelen 42
Paragraaf 1. Lokale heffingen 45
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 49
Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen 55
Paragraaf 4 Bedrijfsvoering 60
Paragraaf 5. Financiering 63
Paragraaf 6. Verbonden partijen 65
Paragraaf 7. Grondbeleid 74
Paragraaf 8. Wet open overheid 78
Paragraaf 9. Ombuigingen 79
Overzicht van baten en lasten 85
Bijlage 1: Investeringsplan 2026 - 2029 91
Bijlage 2: Begroting 2026 naar taakvelden 93
Bijlage 3: Beleidsindicatoren BBV 94

Voorwoord

Een plek waar inwoners centraal staan, waar we samen plannen maken en waar initiatieven uit de samenleving ruimte krijgen. Of het nu gaat om wonen, werken, ondernemen of recreëren: het is goed leven in de drie kernen van onze gemeente. Dat willen we vasthouden én verder versterken. In een tijd van financiële druk en veranderende opgaven moeten we duidelijke prioriteiten stellen en bewuste keuzes maken om dat waar te maken.

Samen vooruit
We leven in een tijd waarin veel verandert. Grote opgaven komen op ons pad: de energietransitie, de druk op zorg en ondersteuning én de noodzaak om betaalbare woningen te bouwen. Dat zijn geen eenvoudige vraagstukken en ze roepen soms zorgen of weerstand op. Maar juist in die dynamiek zien we ook de kracht van onze gemeenschap. Inwoners, verenigingen, ondernemers en vrijwilligers maken samen het verschil. Daarom voeren we ons nieuwe participatiebeleid uit, zodat inwoners een rol krijgen bij plannen en besluiten die hen raken. Onze organisatie staat daarbij naast hen: robuust, resultaatgericht en vitaal. En we luisteren écht naar wat inwoners ons meegeven, zodat beleid en voorzieningen aansluiten bij wat er bij hen leeft.

Sterke gemeenschap
In 2026 wordt er letterlijk én figuurlijk gebouwd aan een sterke gemeenschap. De bouw van het Dorpshuis in Loon op Zand gaat van start en de sterke lokale teams worden verder ontwikkeld en ingericht. We versterken hiermee de sociale basis en zorgen we dat er passende zorg en ondersteuning blijft voor wie dat nodig heeft. Daarnaast investeren we in onderwijs, sport en cultuur. Want een sterke gemeenschap bouw je niet alleen met stenen of regels, maar vooral met inwoners die elkaar kennen, helpen en inspireren.

Leefomgeving en economie
Mensen wonen en werken graag in onze groene gemeente. Ondernemers, toeristen en bezoekers weten ons te vinden. De kwaliteit van de openbare ruimte speelt een grote rol in hoe inwoners hun omgeving ervaren en in hoe aantrekkelijk we zijn voor bedrijven en bezoekers. Tegelijkertijd liggen er grote opgaven, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Die vragen veel van de openbare ruimte, terwijl we als gemeente ook steeds kritisch moeten afwegen of het slimmer, betaalbaarder of soms op een lager niveau kan. Daarom investeren we gericht in betaalbare en duurzame woningen voor alle doelgroepen én in voorzieningen die het leven prettiger maken. Zo houden we samen onze gemeente levendig, gastvrij en toekomstbestendig.

De wens om afval beter te scheiden krijgt een stimulans door het vastrecht te verlagen en het variabel tarief te verhogen. Onze inwoners stimuleren wij hiermee, want de inwonerslast neemt af als de inwoners goed afval scheidt.

Financieel gezond
Onze ambities zijn groot, maar… we blijven realistisch. Samen met de raad hebben we een ombuigingstraject doorlopen. De keuzes die daarbij zijn gemaakt, zijn verwerkt in de Kadernota 2026, en vormen het uitgangspunt voor deze begroting. De komende jaren verwachten we positieve resultaten, hiermee versterken wij onze reserves, waardoor er ruimte is om te blijven investeren in voorzieningen die inwoners dagelijks merken: een veilige leefomgeving, goede scholen en sterke voorzieningen in de kernen. Vanaf 2028 neemt de ruimte af, onder meer door geplande grote projecten en lagere bijdragen vanuit het Rijk. Daarom kijken we steeds kritisch naar onze uitgaven en inkomsten, zodat we ook in de toekomst kunnen blijven investeren in wat voor onze inwoners belangrijk is.

Met vertrouwen vooruit
We investeren in sterke gemeenschappen, in een veilige en groene leefomgeving en in voorzieningen waar onze inwoners dagelijks iets aan hebben. Zo bouwen we samen met u aan een gemeente waar we trots op zijn – nu én in de toekomst.

College van burgemeester en wethouders

Kaatsheuvel – 30 september 2025

Financieel perspectief

Begroting 2026
In de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 beogen we de financiële stabiliteit te handhaven en tegelijkertijd onze ambities te realiseren. We maakten keuzes om hiertoe te komen, waaronder het verwerken van een ombuiging van ruim € 1,5 miljoen en onderzoek te verrichten naar nog meer mogelijkheden om tot ombuigingen te komen van € 0,55 miljoen. In mei 2025 besloot het Rijk extra middelen beschikbaar te stellen, waardoor het zogenaamde 'Ravijnjaar' niet in 2026 ontstaat. Door de ingezette ombuigingen en de compensatie vanuit het Rijk heeft de gemeente Loon op Zand in 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 een positief saldo. Door de toekomstige investeringen die de gemeente Loon op Zand gaat krijgen is het aan te bevelen het positieve resultaat van deze begroting en meerjarenraming te gebruiken om de reserves van de gemeente te versterken. Hierdoor verbetert de solvabiliteit van de gemeente. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kunt u over de ontwikkeling hiervan meer lezen.

In de volgende tabel presenteren we de financiële opbouw van de begroting. Het startpunt van de begroting 2026 en meerjarenraming is als volgt opgebouwd: het saldo van de primitieve begroting 2025-2028 is met jaarschijf 2029 aangevuld. Vervolgens voegden we de raadsbesluiten tot en met mei 2025 toe en tot slot nemen we het saldo uit de Bestuursrapportage 2025 op. Dit is het startpunt van deze begroting. Bij enkele posten is de afwijking van jaarschijf 2028 en 2029 groot, omdat de effecten van jaarschijf 2029 onvoldoende bekend waren bij het opstellen van de begroting 2025.
Vervolgens nemen we de mutaties van nieuw of voorgezet beleid binnen de vensters, de gemeenschappelijke regelingen en de ombuigingen uit de Kadernota 2026 op. Daarna presenteren we de ontwikkelingen waartoe de aanvullende ombuigingen, belastingen - heffingen, autonome ontwikkelingen en overige ontwikkelingen behoren. En tot slot nemen we de mutaties nieuw beleid op, welke bij het opstellen van de Kadernota 2026 nog niet bekend waren.
Volgend op de tabel geven we een korte toelichting per onderdeel en een uitgebreidere toelichting kunt in de venster lezen.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Primitieve begroting 2025-2028	155	175	-352	-541
Raadsbesluiten tot en met mei 2025	-2.082	-2.293	-2.302	-2.302
Subtotaal	**-1.927**	**-2.118**	**-2.653**	**-2.843**
Berap 2025	2.578	2.260	937	1.058
Startpunt begroting	**651**	**142**	**-1.716**	**-1.785**

Kadernota 2026 **Voorzetten van beleid of nieuw beleid**				
Venster 0*	-277	-102	-102	-102
Venster 1*	-148	-148	-148	-
Venster 2	10	10	10	10
Venster 3	-25	-	-	-
Gemeenschappelijke regelingen	128	103	165	26
Mutaties Kadernota 2026**	**-312**	**-137**	**-75**	**-66**
Ombuigingen	1.541	1.541	1.541	1.541
Kadernota 2026 inclusief ombuigingen	**1.229**	**1.404**	**1.466**	**1.475**
Ontwikkelingen				
Ombuigingen:	***550***	***550***	***550***	***550***
Taakstelling onderzoek naar bezuinigingen	400	400	400	400
Taakstelling benchmark organisatie	150	150	150	150
Belasting - heffingen:	***1.123***	***1.678***	***1.515***	***1.705***
Lokale heffingen	975	903	851	1.006
Toeristenbelasting	148	775	664	699
Autonome ontwikkelingen:	***-1.102***	***-1.137***	***-1.089***	***-1.872***
Indexering	-860	-1.092	-1.093	-1.164
Prognose Sociaal Domein	-104	116	123	396
Autonome ontwikkelingen	-106	-106	-106	-186
Personele lasten	-32	-55	-13	-918
Overige:	***-695***	***-136***	***602***	***-21***
Kapitaallasten	220	175	-306	-546
Actualisatie stelposten	-753	-258	975	75
Transformatie, Sterk Lokaal Team	-200	-100	-100	
Overige ontwikkelingen	38	47	33	450
Nagekomen nieuw beleid	***-218***	***-43***	***-43***	***-43***
Decentralisatie uitkering bibliotheek	-100	-	-	-
Waardering dienstverlening	-43	-43	-43	-43
Exploitatie Dorpshuis Loon op Zand	-75	-	-	-
Totaal overige mutaties	**-342**	**913**	**1.535**	**319**

Begrotingssaldo 2026-2029	**1.538**	**2.459**	**1.285**	**9**

** op verzoek van de raad specificeren we de mutaties per venster*
*** Kadernota 2026 pagina 21*

Kadernota 2026 Venster 0 tot en met 3
De Kadernota 2026 bevat nieuw beleid en het voortzetten van bestaand beleid voor komende jaren. Deze zijn het uitgangspunt voor de Begroting 2026-2029. In de hoofdstukken leest u per venster een toelichting hierop. Alle posten zijn financieel gespecificeerd en in deze begroting benoemd.

Gemeenschappelijke regelingen
In juni 2025 stemde de raad in met de Begroting 2026 van onze gemeenschappelijke regelingen. In deze begroting verwerken we het verschil tussen de begroting 2025 inclusief wijzigingen jaarschijf 2026 en de kosten die de gemeenschappelijke regelingen in hun begroting 2026 hebben opgenomen.

Ombuigingen
In aanloop naar de Kadernota 2026 stemde uw raad in met ombuigingen. De ombuigingen verwerkten we in deze begroting. In paragraaf 9 Ombuigingen geven we een toelichting hierop.

Belastingen – heffingen
Voor de lokale heffingen hanteren we het uitgangspunt consumentprijsindex (CPI) 2,6% uit de Meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Voor 2026 wordt de toeristenbelasting verhoogd tot het landelijk gemiddelde inclusief de consumentenprijsindex. In 2027 wordt het tarief bepaald op basis van het landelijk gemiddelde T-2 plus CPI. Dit is op basis van het raadsbesluit Begroting 2025. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de baten en lasten van de hondenbelasting in balans moeten zijn. Om dit te kunnen realiseren is de verhoging van de tarieven van de hondenbelasting meer dan de CPI uit de Meicirculaire.

Autonome ontwikkelingen
Dit zijn ontwikkelingen op basis van nieuwe wet- en regelgeving of vanuit het oogpunt van instandhouding van kapitaalgoederen. Het gaat hier om ontwikkelingen die een wijziging inhouden op bestaand beleid of nieuwe ontwikkelingen die vanuit wettelijke regelingen, voorschriften of door Rijks- en/of provinciaal beleid op onze gemeente afkomen. De ontwikkeling van prijs en de hoeveelheid voor onder andere de Participatiewet, Wet Jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning zijn hieronder verwerkt. Ook verwerkten we de indexering van bestaande contracten en subsidies en de CAO ontwikkelingen.

Overige
Kapitaallasten
Jaarlijks investeren we in onze kapitaalgoederen (o.a. wegen en riool) en starten we met projecten. Dit neemt kapitaallasten met zich mee. In de begroting maken we een actualisatie van de projecten en investeringen en maken we een nieuwe inschatting van de toekomstige kapitaallasten.

Actualisatie stelposten
De actualisatie van de stelposten betreft onder andere het aanpassen van jaarlijkse wijzigingen voor prijsinflatie. Deze post zetten we jaarlijks in voor de indexeringen die we niet vooraf konden toedelen aan een specifieke post. Ook maakte we een stelpost voor onvoorziene prijsschommelingen in de uitkeringen van het Rijk als gevolg van de WOZ-waarden van unieke objecten in onze gemeente. De bekendmaking van deze waarden loopt door de complexiteit niet gelijk met de overige objecten en kan leiden tot minder inkomsten vanuit het gemeentefonds. De toekomstige exploitatie van het Dorpshuis is nog niet bekend en hiervoor nemen we vanaf 2027 een stelpost op. De onderwijshuisvesting voor de basisschool de Vaert en het van Haestrechtcollege is in de Begroting 2025-2028 opgenomen als stelpost, we actualiseren de stelpost. De realisatie van de bouw is opgeschoven van 2028 naar 2029.

Transformatie, Sterk Lokaal Team
De inwoners ontvangen tijdig en dichtbij passende ondersteuning en/of hulpverlening wanneer dit op eigen kracht niet lukt. De gemeente Loon op Zand werkt aan een toekomstbestendige inrichting van het sociaal domein. In 2025 startte de Pilot Sterk Lokaal Team (SLT). Deze Pilot wordt in 2026 breder uitgerold en verder uitgewerkt. In 2026 onderzoeken we daarnaast de toekomstige inrichting van het voorliggend veld.

Overige ontwikkelingen
Tot de overige ontwikkelingen behoren onder andere een administratieve correctie, alle aanpassingen kleiner dan € 25.000 en de actualisatie van jaarschijf 2029 omdat niet alle effecten bij het opstellen van begroting 2025 voldoende bekend waren.

Nagekomen nieuw beleid
Decentralisatie uitkering bibliotheek

De gemeente Loon op Zand ontvangt in 2026 een decentralisatie-uitkering van €100.000 als onderdeel van een wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Wij willen deze middelen inzetten ten behoeve van een sterke en inclusieve gemeenschap, door te investeren in vrij toegankelijke voorzieningen voor alle inwoners.

Waardering dienstverlening
Het onderzoek naar de waardering van onze dienstverlening gaan we vanaf 2026 vormgeven. Hiermee krijgen we inzicht in de indicator inwonerstevredenheid, welke door de raad als een belangrijk aandachtspunt wordt gezien.

Exploitatie Dorpshuis Loon op Zand
De gemeente Loon op Zand wil een succesvolle oplevering van het Dorpshuis Loon op Zand. Een kwartiermaker zorgt ervoor dat het gebouw optimaal wordt voorbereid op het gebruik, dat de organisatiestructuur operationeel is, en dat alle betrokken partijen (eindgebruikers, gemeente, exploitatie stichting, vrijwilligers) tijdig en goed betrokken zijn. In 2026 zijn middelen nodig om een kwartiermaker te laten starten.

Overzicht structureel begrotingssaldo
De Provincie toetst op het structurele saldo voor het lopende begrotingsjaar. De meerjarenraming hoeft niet sluitend te zijn, maar als de tekorten groter worden verwacht de Provincie dat de gemeente nadenkt over hoe ze dit kan voorkomen. In de begroting 2026 hebben we een structureel en reëel evenwicht gerealiseerd voor 2026, 2027, 2028 en 2029.

Structureel begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Saldo van baten en lasten	1.538	2.458	1.284	9
Incidentele baten en lasten (saldo)	1.105	500	250	-
Incidentele mutaties met reserves (saldo)	-237	-	-	-
Totaal structureel begrotingsresultaat	**2.406**	**2.958**	**1.534**	**9**

Investeringsbegroting
In de begroting 2026 nemen we het investeringsplan voor de jaren 2026-2029 op. Het investeringsplan bevat alle investeringen voor komende jaren, waarvan we nu weten dat deze zich gaan voordoen. Het plan is samengesteld met behulp van informatie uit de beheer- en beleidsplannen van de gemeente Loon op Zand. In het plan nemen we zowel de nieuwe als de vervangingsinvesteringen op. Het totaal aan nieuwe investeringen en vervangingsinvesteringen voor 2026 is € 6,3 miljoen.

Leeswijzer

De begroting voor dit jaar heeft dezelfde structuur en vormgeving als die van 2025. De begroting is een belangrijk basisdocument voor de planning- en controlcyclus. Halverwege het jaar rapporteren we de voortgang in de bestuursrapportage, waarin we bijsturen waar nodig.

Indeling van de vensters
De begroting is ingedeeld in vensters. Ieder venster kent een vaste structuur. We starten met het schetsen van de paraplu voor het venster. Dit is de lange termijn ambitie voor respectievelijk het bestuurlijke, sociale en het fysieke domein. Vervolgens behandelen we binnen ieder venster verschillende thema's. Per thema houden we de volgende structuur aan:

Wat willen we bereiken?
Hier beschrijven we de maatschappelijke effecten die we per thema nastreven, gebaseerd op vastgestelde beleidsdocumenten. In de begroting laten we vooral zien hoe de middelen worden toegekend aan de beleidsdomeinen en om welke reden. Voor verdere uitleg verwijzen we naar de specifieke beleidsdocumenten.

Wat gaan we daarvoor doen?
Als gemeente hebben we een groot aantal reguliere en vaste activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan het uitgeven van paspoorten of het verlenen van subsidies. Het gesprek met de raad richt zich vaak op ontwikkelingen en innovaties; de opgaven. Voor een aantal activiteiten is gekozen om de uitvoering in samenwerkingsverbanden uit te voeren. Onder deze noemer geven we de volgende drie onderdelen weer;

- *Onze reguliere taken;*
  Het grootste deel van de middelen gaat naar vaste taken, zoals onder andere het verstrekken van vergunningen en het bieden van zorg en ondersteuning aan onze maatschappij;
- *Onze Verbonden partijen;*
  Voor sommige taken werken we samen met andere partijen;
- *Onze speerpunten;*
  Ontwikkelingen en opdrachten die speciale aandacht krijgen.

We beschrijven een aantal van onze reguliere activiteiten. We maken deze inzichtelijk door – waar mogelijk – voor deze activiteiten een output georiënteerd kengetal op te nemen. Deze kengetallen zijn in de begroting bedoeld om de gewenste trend te laten zien. In de jaarrekening zullen we deze kengetallen op basis van realisatie weergeven. Dit is bedoeld om met elkaar het gesprek te kunnen voeren over de ontwikkeling die werkelijk is gerealiseerd. We blijven dit in de komende jaren verder uitwerken en verfijnen zodat de informatiewaarde toeneemt.
De activiteiten van een verbonden partij kunnen bijdragen aan diverse ambities en resultaten. Echter, in financiële zin hoort elke verbonden partij bij een thema. Als een verbonden partij financieel is opgenomen onder een thema dan wordt die genoemd.
Tot slot komen de speerpunten per thema aan de orde. Als een verkorte opdrachtformulering geven we in deze begroting weer wat u van het college mag verwachten.

Wat mag het kosten
We sluiten een venster af met het beantwoorden van de vraag 'Wat mag het kosten?'. Voor het begrotingsjaar laten we per thema zien wat de baten en lasten zijn van bestaand beleid. Het gaat hierbij om het doorvoeren van gewijzigde prognoses en de consequenties van eerder genomen besluiten. De keuzes die we noemden in het financieel perspectief laten we zien onder voorstellen voor nieuw beleid. Voor de toelichting van deze voorstellen sluiten we aan bij de systematiek van de financiële toelichtingen in de bestuursrapportage:

- Een positief effect laten we zien met '+' en Voordeel en een negatief effect laten we zien met '-' en Nadeel;
- Bij de Vensters laten we een incidenteel effect zien met I en een structureel effect met S;
- De bedragen in de tabellen en grafieken worden, tenzij anders vermeld, afgerond in duizenden euro's. Optellingen kunnen een beetje afwijken door afrondingen.

Venster 1. Bestuur en dienstverlening

Ambitie

Loon op Zand is een sterke, zelfstandige gemeente waarin de inwoner centraal staat. We zetten in op ons nieuwe participatiebeleid en dit uit zich in de juiste dialoog met onze inwoners en ondernemers. We stimuleren initiatieven vanuit de samenleving en maken nieuwe plannen samen.

De organisatie werkt in een nieuwe structuur waarin we integraliteit stimuleren en zorgen voor een goede aansluiting bij de vereiste wendbaarheid en veranderende wereld. We zien ons als organisatie gesteld voor een ombuigingsoperatie vanwege de verminderende rijksbijdrage. Dit vergt het nodige van de organisatie, maar voorop blijft staan dat we blijven doen wat goed is voor onze inwoners, bedrijven en betrokkenen. Dienstverlening staat hoog in het vaandel en hier zetten we dan ook op in. Met een krachtige organisatie staan we klaar voor een nieuwe raadsperiode.

We trekken samen op met andere overheden als dit aansluit bij onze speerpunten en het ons meerwaarde oplevert. We leveren een actieve bijdrage in de samenwerkingsverbanden en sturen hier op gemeenschappelijke doelen en de meerwaarde voor onze gemeente.

Veiligheid heeft binnen de huidige tijdsgeest en ontwikkelingen de blijvende aandacht. We zetten in op preventie en voeren het meerjaren veiligheidsbeleid uit.

1.1 Bestuur en organisatie

Wat willen we bereiken?

- We pakken uitdagingen samen met onze inwoners en (maatschappelijke) organisaties aan.
- Onze organisatie is robuust, resultaatgericht en vitaal.
- We zijn een weerbare en integrale ambtelijke en bestuurlijke organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Participatie

We geven uitvoering aan een nieuw participatiebeleid. Dit beleid wordt in 2025 samengesteld en met de raad gedeeld.

Organisatie

We blijven investeren in de organisatie binnen de bestaande kaders.

Binnen onze reguliere taken:

Wat willen we bereiken?	Realisatie		Begroting	
1.1 Bestuur en organisatie	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
We faciliteren verschillende vormen van inwonerparticipatie				
Inwonerspanel en bijeenkomsten	2	2	3 á 4	3 á 4
Het uitvoeren van verkiezingen				
Een onweerlegbare verkiezingsuitslag	Ja	Ja	Ja	Ja
We stimuleren jongeren om zich maatschappelijk actief in te zetten				
Aantal vergaderingen kindergemeenteraad	5	7	6	6

Onze verbonden partijen:

- Regio Hart van Brabant

Onze speerpunten:

De ontwikkeling van de organisatie heeft een centrale plaats in dit thema. Wij werken aan een toekomstbestendige organisatie. Het takenpakket van de gemeente blijft in ontwikkeling en wij dragen zorg dat onze organisatie hierop voldoende is toegerust. In de paragraaf bedrijfsvoering gaan we hierop in.

Participatie	
Doel	Het professionaliseren van participatie van onze gemeente, door het opzetten en uitbouwen van een participatiecultuur in de organisatie.
Inhoud	Het participatiebeleid stellen we op omdat we willen samenwerken met onze inwoners en er vanuit de omgevingswet en de wet versterking participatie op decentraal niveau de plicht is om een beleid en een verordening te hebben. We geven uitvoering aan het participatiebeleid. In het participatiebeleid geven we richting aan de aanpak van participatie en hoe dit vorm moet krijgen binnen de organisatie.
Financiën	Afhankelijk van gemaakte keuzes bij vaststelling van het beleid zijn financiële consequenties verbonden aan de uitvoering van het nieuwe beleid.
Planning	De vaststelling van de uitgangspunten van het participatiebeleid staat gepland tijdens raadsvergadering d.d. 11 december 2025. Het ontwikkelen van een participatieve organisatiecultuur start in 2026.
Risico's	Indien we geen financieel budget inzetten voor de ontwikkeling van participatie dan verandert onze samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties niet of onvoldoende. Het ontwikkelen van participatie als vaardigheid én als vakdiscipline vereist een goede inrichting, aansturing en borging in de organisatie.

1.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- We hebben inzicht in de waardering van onze dienstverlening.
- Onze inwoners en ondernemers zijn tevreden over onze dienstverlening.
- We zijn goed bereikbaar voor onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Waardering van dienstverlening

In de paragraaf Bestuurlijke toekomst is inwonerstevredenheid als één van de indicatoren opgenomen. Daarvoor voeren we in 2026 twee onderzoeken uit: één onderzoek naar de waardering van inwoners en één naar de waardering van ondernemers, stichtingen en verenigingen. Waar we voor inwoners mogelijk aansluiten bij de landelijke burgerpeiling van 'Waar staat je gemeente', vraagt het meten van de waardering onder ondernemers, stichtingen en verenigingen om aanvullend maatwerk. Wanneer we de waardering naar dienstverlening meten, adviseren we om dit structureel te herhalen. Dan dient er rekening te worden gehouden met de (twee)jaarlijkse kosten om de onderzoeken uit te voeren.

Kanalenstrategie

Richting 2026 zetten we stappen om onze dienstverlening eenduidig, online, multichannel (via meerdere kanalen) en inclusief te organiseren. We streven ernaar dat inwoners en ondernemers ons ervaren als een samenhangende organisatie, ongeacht via welk kanaal zij contact met ons opnemen. Onze kanalenstrategie helpt hierbij: deze beschrijft hoe we onze kanalen inrichten en op elkaar afstemmen. In 2026 werken we de strategie verder uit en borgen we deze in de organisatie door het maken van heldere werkafspraken en het optimaliseren van onze interne werkprocessen.

Klantcontactsysteem KCC

In 2026 evalueren we of het huidige klantcontactsysteem toekomstbestendig is en voldoende aansluit bij de ambities van de organisatie. Deze evaluatie leidt tot een besluit over het continueren of vervangen van het klantcontactsysteem.

Telefonische bereikbaarheid

Door middel van maandelijkse metingen monitoren en sturen we ook in 2026 op onze telefonische bereikbaarheid.

Digitale toegankelijkheid

We zorgen ervoor dat onze websites toegankelijk zijn voor iedereen door deze te optimaliseren en te laten toetsen aan de Wet Digitale Toegankelijkheid.

Binnen onze reguliere taken:
We monitoren de telefonische bereikbaarheid door middel van drie servicenormen:

1. 75% van de inkomende telefonische vragen worden door het KCC beantwoord.
2. Het aantal terugbelverzoeken brengen we terug naar 20%.
3. Een 90% tijdige opvolging van alle terugbelverzoeken binnen 2 werkdagen.

Met de onderzoeksresultaten van 2025 en het monitoren van de servicenormen hebben we voldoende informatie om te sturen op onze telefonische bereikbaarheid. Eens in de drie jaar willen we een onderzoek laten uitvoeren.

Wat willen we bereiken?	**Realisatie**	**Begroting**			
1.2 Dienstverlening	**2024***	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Telefonische bereikbaarheid					
Telefonische vragen (75%)	69%	75%	75%	80%	80%
Terugbelverzoeken verminderen (20%)	22%	20%	20%	15%	15%
Tijdige opvolging terugbelverzoeken (90%)	80%	85%	90%	90%	90%

*Dit zijn de gemiddelde percentages van 2024, behalve de maand Oktober. Door IT-storingen was er deze maand geen representatieve data beschikbaar.

Onze speerpunten:

Inzicht in waardering dienstverlening	
Doel	Inzicht verkrijgen in de indicator inwonerstevredenheid door een onderzoek naar waardering van onze dienstverlening door inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen.
Inhoud	Voor het onderzoek naar waardering van onze dienstverlening van onze inwoners, voeren we een burgerpeiling uit. Daarmee sluiten we aan op ‘Waar staat je gemeente’. Het onderzoek naar de waardering van ondernemers, verenigingen en stichtingen vraagt om maatwerk. Beide onderzoeken dragen bij aan inzicht in inwonerstevredenheid.
Financiën	Het uitvoeren van beide onderzoeken brengt zowel project- als uitvoeringskosten met zich mee. De projectkosten zijn ongeveer € 18.000 en bestaan uit het opzetten, uitvoeren en analyseren van de onderzoeken en de aansluiting op ‘Waar staat je gemeente’. De uitvoeringskosten zijn ongeveer € 25.000 en bestaan uit drukwerkkosten, communicatie en werkuren.
Planning	In Q1 van 2026 starten we het onderzoek.
Risico’s	Een reëel risico bij het uitvoeren van tevredenheidsonderzoeken is de lage respons van onze inwoners en ondernemers. Hiervoor is goede communicatie en doelgerichte benadering belangrijk.

Zelfevaluatie BRP en Reisdocumenten	
Doel	De zelfevaluatie is bedoeld om de betrouwbaarheid en veiligheid van de Basisregistratie Personen (BRP) en de uitgifte van reisdocumenten te waarborgen.
Inhoud	Zelfevaluatie van de BRP en reisdocumenten is wettelijk verplicht voor gemeenten om de kwaliteit en beveiliging van deze processen te waarborgen. Deze zelfevaluatie geeft inzicht in de werking van de processen en of ze voldoen aan de gestelde eisen. De gemeente moet voldoen aan de landelijke norm.
Financiën	Geen.
Planning	Voor het einde van het jaar moeten de vragenlijsten van de zelfevaluatie zijn ingevuld en verzonden naar de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).
Risico’s	Het niet voldoen aan de landelijke norm voor de zelfevaluatie van de BR en reisdocumenten kan leiden tot diverse risico's, waaronder boetes, problemen met toeslagen en uitkeringen, en het niet kunnen aanvragen van belangrijke documenten zoals paspoorten en ID-kaarten.

Toename complexiteit in casuïstiek	
Doel	Door het gezamenlijk analyseren van complexe casuïstiek kunnen we leren, verbeteren en maatwerk leveren voor burgers met complexe problematiek, wat uiteindelijk bijdraagt aan een hogere kwaliteit van zorg en advies en onnodig dubbel werk.
Inhoud	We signaleren een toenemende complexiteit en aantallen in casuïstiek, zoals aanvragen voor briefadressen en adresonderzoeken. Dit vraagt steeds meer tijd en expertise van de medewerker Burgerzaken. Daarnaast wordt ook meer aandacht gevraagd voor identiteitsvaststelling en fraudepreventie, volgens de landelijke richtlijnen. Om signalen vanuit de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA), adresonderzoeken en briefadressen effectief te behandelen, stellen we voor een gemeentelijke werkgroep op te richten waarin meerdere teams zijn vertegenwoordigd. Door interne samenwerking en betere afstemming met partners verbetert de weerbaarheid van de medewerkers. Het bespreken van complexe casuïstiek bevordert de professionele ontwikkeling van medewerkers omdat ze hun kennis, vaardigheden en vermogen tot samenwerking vergroten. Door de tijdelijke uitbreiding van formatie kunnen er goede werkafspraken worden gemaakt. De instructies worden verbeterd en er wordt een kwaliteitsplan opgesteld. De medewerkers hebben ruimte om opleidingen en trainingen te volgen.
Financiën	Tijdelijke inzet medewerkers voor het project complexe casuïstiek, de financiën zijn verwerkt in Venster 0.
Planning	In 2026 wordt dit opgepakt.
Risico's	Het niet professioneel oppakken van complexe casuïstiek kan leiden dat de burger niet goed geholpen wordt, mogelijk meer bezwaarschriften worden ingediend en geen juiste registratie in de Basisregistratie Personen (BRP).

1.3 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?
We bieden een veilige woon-, leef-, werk- en recreatieomgeving voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

Wat gaan we daarvoor doen?
We gaan werken met een levend focusblad waar we onderscheid maken tussen prioriteiten, opgaven en taken. Een sterke gemeente vraagt ook om een veilige samenleving. We zijn actief in het bestrijden van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast zetten we in op preventie om onze jeugd weerbaar te maken tegen ondermijnende criminaliteit. Naast extra inzet van jongerenwerk investeren we verder in de doorontwikkeling van de aanpak conform het zevenstappenmodel om vroegtijdig jeugd uit de verleiding te houden van het snelle geld en het criminele pad. We kijken met de jongeren naar wat zij nodig hebben en passen daar onze interventies op aan.

Binnen het veiligheidsdomein investeren we op de gestelde prioriteiten door interventies en campagnes te voeren die passen bij de tijd. Digitale veiligheid is bijvoorbeeld een gebied waar snelle veranderingen in plaatsvinden. We ontwikkelen het veiligheidsbeleid door en richten ons komend jaar ook op opgaven op het gebied van polarisatie en radicalisering. We zorgen voor laagdrempelige acties/momenten om uit de samenleving op te halen wat er speelt zodat ons meldingssysteem niet leidend is. We hopen hiermee de inwoners en ondernemers te spreken zonder dat er al 'iets aan de hand is'.

We zetten tevens een klankbordgroep op ten aanzien van leefbaarheid en veiligheid. Door thematisch in te zetten op wat er in de wijken speelt, betrekken we hopelijk ook anderen dan de huidige buurtpreventieteamleden in onderwerpen als preventie, veiligheid en leefbaarheid. Weerbaarheid is hierbij een uitgangspunt, waarvoor we ook aandacht hebben in onze verder te ontwikkelen visie op ondermijning.

Binnen onze reguliere taken:
In de periode 2023-2026 kent ons veiligheidsbeleid de volgende prioriteiten;

- We acteren op alle vormen van overlast die de leefomgeving van onze inwoners, ondernemers en bezoekers aantast;

- We streven naar een verbetering van de veiligheidsbeleving op en rondom school, vergroten kansen voor risicojongeren en streven naar een afname van jeugdcriminaliteit;
- Verbinding zorg en veiligheid: we zorgen voor een zo goed mogelijke samenwerking tussen de betrokkenen en zetten in op een effectieve persoonsgerichte aanpak;
- Ondermijning: we zetten in op bewustwording en verhogen zo de maatschappelijke weerbaarheid en meldingsbereidheid;
- We zetten ons in om te voorkomen dat inwoners en bedrijven slachtoffer worden van cybercrime met als doel een betere weerbaarheid in de digitale wereld.

Onze verbonden partijen:

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- Regionale ambulance voorziening (RAV)

Onze speerpunten:

Inzet van boa's	
Doel	Onderzoek naar de inzet van boa's.
Inhoud	De inzet van boa's is structureel, echter worden zij ook structureel ingehuurd. We zien ook dat de druk op de inzet van boa's groter wordt en hiermee er behoefte is aan meer capaciteit. Het leveren van capaciteit is een probleem. Hierdoor gaan veel gemeentes over tot het in dienst nemen van boa's. We gaan onderzoeken of we verder gaan met inhuur of dat wij boa's beter vast in dienst kunnen nemen. Gelijktijdig zal gekeken worden of we binnen de inzet van boa's meer kunnen gaan samenwerken met onze buurgemeenten. Zo kunnen we de potentiële kwetsbaarheid binnen dit taakveld beter ondervangen.
Financiën	Hiervoor wordt een apart voorstel voorbereid. Op basis van de verkregen informatie van andere gemeentes is in ieder geval duidelijk dat het huidig budget onvoldoende is.
Planning	2026
Risico's	De continuïteit van de inzet van boa's en de daarmee gepaarde handhaving van onze APV en bijzondere wetten.

Bestuurlijk Interventie Team (BIT)	
Doel	Continuering van het Bestuurlijk Interventie Team.
Inhoud	Sinds 1 oktober 2023 kent de regio Hart van Brabant een Bestuurlijk Interventie Team (BIT). Het is een integrale samenwerking tussen 8 deelnemende gemeenten bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijningsactiviteiten. De financiering van het BIT is voor 2 jaar gedekt uit incidentele middelen vanuit de overheid. Een evaluatie heeft aangetoond dat het BIT tot goede resultaten leidt. De burgemeesters van de deelnemende gemeenten hebben daarop besloten aan hun colleges voor te leggen om de financiering vanaf 1 oktober 2025 structureel vanuit de gemeenten te laten plaatsvinden. Het college heeft besloten om dit verzoek vanuit onze gemeente te ondersteunen.
Financiën	€ 16.000 per jaar.
Planning	2026 en dan jaarlijks.
Risico's	Geen continuïteit van het BIT op de handhavingszaken.

Wat mag het kosten in 2026?

Venster 1: Bestuur en dienstverlening	**2026**		**2027**		**2028**		**2029**	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
1.1 Bestuur en organisatie	-1.857	-	-1.942	-	-1.931	-	-2.004	-
1.2 Dienstverlening	-911	541	-915	541	-937	541	-959	541
1.3 Openbare orde en veiligheid	-2.435	80	-2.509	62	-2.594	68	-2.690	73
Subtotaal	**-5.202**	**620**	**-5.365**	**602**	**-5.461**	**608**	**-5.653**	**613**
1.99 Mutaties reserves	-	-	-	3	-	3	-	3
Totaal	**-5.202**	**620**	**-5.365**	**605**	**-5.461**	**611**	**-5.653**	**616**

Nieuw beleid Venster 1: Bestuur en dienstverlening	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
1.1 Bestuur en organisatie	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2 Dienstverlening	-43	-	-43	-	-43	-	-43	-
1.3 Openbare orde en veiligheid	-16	-	-16	-	-16	-	-16	-
Subtotaal	**-59**	**-**	**-59**	**-**	**-59**	**-**	**-59**	**-**
1.99 Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal nieuw beleid Venster 1	**-59**	**-**	**-59**	**-**	**-59**	**-**	**-59**	**-**

Toelichting op nieuw beleid:

Lasten Venster 1 (bedragen x € 1.000)	**Nadeel**	**-59**

1.1 Bestuur en organisatie	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
1.2 Dienstverlening	**Nadeel**	**-43**
Inzicht in waardering dienstverlening	**Nadeel**	**-43**
Voor het onderzoek naar waardering van onze dienstverlening van onze inwoners, voeren we een burgerpeiling uit. Daarmee sluiten we aan op 'Waar staat je gemeente'. Het onderzoek naar de waardering van ondernemers, verenigingen en stichtingen vraagt om maatwerk. Beide onderzoeken dragen bij aan inzicht in inwonerstevredenheid.		
1.3 Openbare orde en veiligheid	**Nadeel**	**-16**
Bestuurlijk Interventie Team (BIT) (S)	**Nadeel**	**-16**
De financiering van het Bestuurlijk Interventie Team (BIT) is voor 2 jaar gedekt uit incidentele middelen vanuit de overheid. Een evaluatie heeft aangetoond dat het BIT tot goede resultaten leidt. De burgemeesters van de deelnemende gemeenten hebben daarop besloten aan hun colleges voor te leggen om de financiering vanaf 1 oktober 2025 structureel vanuit de gemeenten te laten plaatsvinden. Het college heeft besloten om dit verzoek vanuit onze gemeente te ondersteunen.		
1.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Baten Venster 1 (bedragen x € 1.000)	**Voordeel**	**0**

1.1 Bestuur en organisatie	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
1.2 Dienstverlening	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
1.3 Openbare orde en veiligheid	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
1.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Venster 2. Gemeenschappen

Ambitie

Visie op het Sociaal Domein: In de buurt, Aan de buurt
In het sociaal domein werken we vanuit de visie *'In de buurt, Aan de buurt'*. Deze visie draait om het versterken van de eigen kracht van inwoners en hun omgeving. We streven naar een gemeenschap waarin mensen gelukkig leven, er voor elkaar zijn en samen uitdagingen aangaan. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat zorg en ondersteuning beschikbaar blijven voor wie dat écht nodig heeft.
Om dit te realiseren, richten we ons op drie hoofdopgaven;

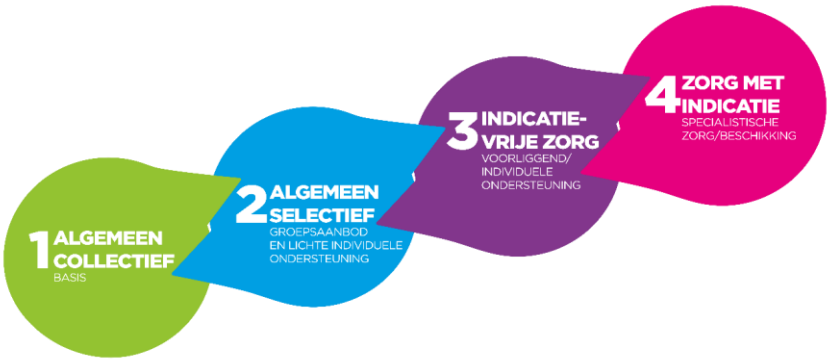
1. Sterke gemeenschappen;
2. Toegang tot ondersteuning;
3. Grip op het sociaal domein.

SLT als brug in de ondersteuning
Het verdiepende visiedocument *Sterke Gemeenschap inclusief SLT 2025-2030* laat zien hoe het SLT fungeert als brug tussen vrij toegankelijke ondersteuning en geïndiceerde zorg. We kijken eerst naar wat iemand zelf kan, daarna naar het netwerk en vervolgens naar algemene voorzieningen. Het SLT biedt lichte ondersteuning of begeleiding wanneer er voorliggend geen passende hulp is. Met het SLT voorkomen we onnodige doorverwijzing naar zwaardere zorg en houden we ruimte voor mensen die dat wél nodig hebben.

Eén beleidskader als verbindend fundament
Om de samenhang tussen de diverse visies binnen het sociaal domein te waarborgen, hebben we één integraal beleidskader opgesteld. Dit kader helpt om keuzes te maken: doen we de juiste dingen en doen we die goed? Het uitvoeringsprogramma geeft hier concreet invulling aan en bepaalt de focus voor de komende jaren.

De tredenstructuur als basis voor beleid
Binnen het beleidskader werken we met een tredenstructuur, die de ondersteuning in vier niveaus verdeelt:

1. Algemeen collectief – vrij toegankelijke voorzieningen voor iedereen
2. Algemeen selectief – lichte ondersteuning zoals jongerenwerk en opbouwwerk
3. Indicatievrije zorg – laagdrempelige hulp zonder indicatie zoals het SLT
4. Maatwerkvoorzieningen – individuele zorg op basis van een indicatie



Onze beweging gaat van maatwerk (trede 4) naar lichtere vormen van ondersteuning (treden 1 t/m 3). Trede 3, met het SLT, vormt een cruciale tussenstap. Inwoners maken namelijk niet zomaar de overstap van maatwerk naar volledig zelfstandige deelname in de gemeenschap. Een breed aanbod in de tussenliggende treden is daarom essentieel.

Nieuw beleid vanuit bestaand beleid
Binnen de begroting zetten we met nieuw beleid vooral in op treden 1, 2 en 3: vrij toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen. Zo versterken we de gemeenschap en verkleinen we de stap van maatwerk naar voorliggende ondersteuning.

Financiële kaders
Vanuit de financiële realiteit van de gemeente Loon op Zand hanteren we het uitgangspunt: *nieuw beleid alleen als het gedekt wordt door oud beleid*. Bestaand beleid is daarom herzien en omgevormd, zodat het aansluit bij de tredenstructuur én binnen het beschikbare budget blijft. Op deze manier blijft het sociaal domein financieel in balans – we houden de nullijn aan.

2.1. Onderwijs

Wat willen we bereiken?
In een Sterke gemeenschap, zoals we die in Loon op Zand nastreven, is het belangrijk dat kinderen goed kunnen leren en zich gezond kunnen ontwikkelen. Daarvoor zijn goede kinderopvang en goed onderwijs essentieel. We willen daarom een veilige, gezonde en toekomstgerichte leer-, ontwikkel- en leefomgeving bieden voor kinderen, jongeren, hun ouders/verzorgers en professionals. We werken hieraan via de Loonse Educatieve Agenda (LEA) 2025-2029.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het onderwijs kent logischerwijs een nadrukkelijke relatie tot het creëren van een Sterke gemeenschap en tot de inzet van (specialistische) hulp en ondersteuning. In een Sterke gemeenschap faciliteren we voorzieningen waarmee we bijdragen aan het feit dat kinderen zich kunnen ontwikkelen. In samenwerking met het te organiseren Sterke lokale Team moeten kinderen die voor een bepaalde periode ondersteuning nodig hebben deze kunnen krijgen. Dat wat we doen binnen het onderwijs hangt dan ook sterk samen met onze opgaven. Voor 2026 zetten we hieromtrent in op;

- Kinderopvangorganisatie(s) in staat stellen om te voorzien in aanbod ten behoeve van kinderen van 2,5 tot 4 jaar voor voorschoolse educatie (vve). Dit doen we vanuit de middelen voor het gemeentelijk onderwijs-achterstandenbeleid om het aanbod voor doelgroep peuters in het geheel van vroeg- en voorschoolse voorzieningen te borgen;
- Voldoende en kwalitatief goed onderwijs borgen (onder andere) door hierop toe te zien;
- Middels Loonse Educatieve Agenda 2025-2029 de ontwikkelkansen optimaliseren;
- We stellen scholen in staat om te investeren in activiteiten die bijdragen aan de verankering van Cultuureducatie door deelname aan Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK4);
- We zorgen voor toekomstbestendige, duurzame huisvesting voor de basisscholen in combinatie met kinderopvang en eventuele andere kind voorzieningen in de buurt in alle drie de kernen;
- We zorgen voor toekomstbestendige, duurzame huisvesting voor het voortgezet onderwijs in onze gemeente;
- We investeren in specifiek aanbod voor volwassenen om zich te scholen in de basisvaardigheden, zowel op het gebied van lezen, rekenen, schrijven als digitaal vaardig zijn.

Binnen onze reguliere taken:

2.1 Onderwijs	Realisatie		Begroting	
Wat willen we bereiken binnen onze reguliere taken?	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
% van de geïndiceerde doelgroep-peuters waarvoor een plek met voorschoolse educatie beschikbaar is	100%	100%	100%	100%
% scholen dat aan de norm voor voldoende en kwalitatief goed openbaar onderwijs voldoet	100%	100%	100%	100%
aantal bestuurlijke bijeenkomsten per jaar om de voortgang van de opgaven uit de LEA te bespreken	3	3	3	3
aantal scholen dat deelneemt aan Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK4)	7	7	6	7
aantal basisschoolleerlingen uit onze gemeente dat in de gemeente op een basisschool terecht kan	100%	100%	100%	100%

Onze verbonden partijen:
Niet van toepassing.

Onze speerpunten:

Uitvoering IHP-K (Integraal Huisvestingsplan Onderwijs & Kind voorzieningen)	
Doel	Voldoende, kwalitatief goede en goed gespreide onderwijshuisvesting voor het basisonderwijs, in de drie kernen van onze gemeente en voortgezet onderwijs in onze gemeente.
Inhoud	In 2026 geven we nader uitvoering aan het IHP-K. Concreet gaan we aan de slag met het opstellen van een uitvoeringsagenda voor de projecten uit de eerste termijn van het IHP-K en voeren we haalbaarheidsonderzoeken uit naar de vervangingsopgave van schoolgebouwen in de verschillende dorpskernen van de gemeente Loon op Zand.
Financiën	In het IHP-K worden de financiën uitgewerkt.
Planning	We gaan in 2026 met de verdere uitwerking aan de slag.
Risico's	Een mogelijk risico zijn de ontwikkelingen van bouwkosten in de markt. De financiële aannames in het concept IHP-K zijn gebaseerd op prijspeil 2025.

Nieuwbouw basisschool De Vaert	
Doel	Voldoende, kwalitatief goede en goed gespreide onderwijshuisvesting basisonderwijs, in de drie kernen van onze gemeente.
Inhoud	De optie om zowel basisschool De Vaert als het Van Haestrecht College op eenzelfde locatie nieuw te bouwen is geen haalbare weg gebleken. Daarom is voor basisschool de Vaert een projectplan opgesteld voor de nieuwbouw van de school op de huidige locatie aan de Van Heeswijkstraat. We gaan hierbij uit van een basisschool in combinatie met kinderopvang 0-12 jaar, buitenschoolse opvang en een voorziening voor gymonderwijs. Daarnaast is er ruimte voor maatschappelijke activiteiten.
Financiën	In de investeringsaanvraag worden de financiën opgenomen.
Planning	Naar verwachting kan de gemeenteraad in Q4 2025 een besluit nemen over het investeringskrediet voor de nieuwbouw van kindcentrum De Vaert.
Risico's	Risico's zoals het creëren van tijdelijke huisvesting, van ruimte voor goede en veilige verkeersstromen en uitbreiding van aantal lokalen en risico's qua planning worden meegenomen in het projectplan.

Huisvesting Van Haestrecht College	
Doel	Voldoende, kwalitatief goede en goed gespreide onderwijshuisvesting en voortgezet onderwijs in onze gemeente.
Inhoud	Voor het Van Haestrecht College is in 2023 een onderzoek uitgevoerd door een extern bureau, dat aangeeft dat nieuwbouw op een nieuwe locatie de voorkeur heeft, als onderdeel van een haalbaarheidsonderzoek. De optie om zowel Basisschool de Vaert als het Van Haestrecht College op eenzelfde locatie nieuw te bouwen is niet haalbaar gebleken. In Q1 2025 is door de gemeenteraad en voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor het nieuw op te starten haalbaarheidsonderzoek. In het najaar van 2025 verwachten we de gemeenteraad te kunnen informeren over de voorkeurslocatie voor de nieuwbouw van het Van Haestrechtcollege. Hier wordt in 2026 verdere uitvoering aan gegeven.
Financiën	Er wordt op basis van dit onderzoek een projectplan geschreven waarin de financiën zijn opgenomen.
Planning	In Q4 2025 hebben we de gemeenteraad geïnformeerd over de voorkeurslocatie.
Risico's	Een risico is het niet kunnen vinden van een alternatieve locatie. Daarbij vallen we terug op nieuwbouw op de huidige locatie.

2.2. Sport, cultuur en welzijn

Wat willen we bereiken?
Sport en cultuur versterken de sociale basis van de samenleving en dragen ook in grote mate bij aan de pedagogische basis van onze inwoners. In het kader van onze opgaven betreffen dit onderdelen die steeds nadrukkelijker van belang worden. We willen daarom inzetten op sterke voorzieningen waar onze inwoners een beroep op kunnen doen. Tevens spelen sport en cultuur een belangrijke rol in het welzijn van onze inwoners. We hanteren een brede, positieve blik op gezondheid en welzijn. Hierbij is gezondheid niet enkel de afwezigheid van ziekte en klachten, maar ook het vermogen van inwoners om met (o.a. fysieke, sociale en

emotionele) uitdagingen om te gaan. Hiermee creëren we sterkere gemeenschappen en dragen we bij aan de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en preventie. Onder andere door het bieden van zingeving en kansen om mee te doen faciliteren we voorzieningen waarmee we de inzet van specialistische hulp beperken en deze toegankelijk houden voor de inwoners die dat nodig hebben.

Het inzetten op sport, cultuur en welzijn is van groot belang doordat deze terreinen bijdragen aan de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van inwoners en helpen bij het creëren van een inclusieve en ondersteunende leeromgeving. We willen het sporten en kunst- en cultuurbeoefening in verenigingsverband versterken en daarbuiten ook het sporten, bewegen en ontmoetingen van inwoners in hun eigen omgeving faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?
In samenhang met dat wat we doen vanuit de opgaven beogen we in het kader van het Sport- en Cultuurbeleid preventiever te gaan werken. Dit doen we in 2026 door voorzieningen te faciliteren en te organiseren die, waar mogelijk, collectief vorm worden gegeven:

- Inzetten op meer deelname van kinderen aan georganiseerde sportieve activiteiten in een sociaal veilige sportomgeving.
- Cultuur, sport- en beweegmogelijkheden voor alle inwoners van Loon op Zand stimuleren door laagdrempelig en toegankelijk aanbod in de wijken en dicht bij de inwoner te organiseren.
- Het sport-, kunst- en cultuuraanbod toegankelijk maken voor iedereen, ongeacht inkomen, achtergrond of interesses.
- Sport- en beweeginterventies opzetten die bijdragen aan het vitaal ouder worden van 65-plussers en als verbindingsmiddel tussen verschillende leeftijdsgroepen.
- Zorgen dat sportaccommodaties in Loon op Zand en de directe omgeving kwantitatief en kwalitatief geschikt zijn voor het huisvesten van sportverenigingen in Loon op Zand.
- Ervoor zorgen dat organisaties terecht kunnen bij Team Loonopzandvoorelkaar voor ondersteuning op het gebied van vrijwillige inzet. Bij de clubondersteuner kunnen zij terecht voor services van het NOC*NSF en/of ondersteuning bij bestuurs- en vrijwilligersvraagstukken.
- De cultuurcoach is zichtbaar en vindbaar in de gemeenschap, en verbindt inwoners aan het kunst en culturele aanbod van onze gemeente.
- De middelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gebruiken we om de beweging van zorg en ziekte naar preventie en gezondheid te stimuleren. In 2026 doen we dit vooral door effectieve initiatieven voort te zetten, zoals de inzet van sport en beweegcoaches en het bevorderen van de gezondheid van ouderen door diverse activiteiten binnen de aanpak Valpreventie.

Binnen onze reguliere taken:

2.2 Sport, cultuur en welzijn	**Realisatie**		**Begroting**	
Wat willen we bereiken binnen onze reguliere taken?	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal jeugdleden van gesubsidieerde sportverenigingen	2.067	2.255	2.196	2.300
Aantal deelnemers bij reguliere sport- en beweegactiviteiten die door beweegcoaches /combinatiefunctionarissen worden georganiseerd in de wijk en/of maatschappelijke accommodaties	n.v.t	n.v.t.	n.v.t.	2.000*
Aantal interventies opgezet door de werkgroep valpreventie	n.v.t.	5	5	8
Aantal aanmeldingen voor proeflessen bij sport- en cultuurverenigingen via Sjors Sportief en Creatief**	Totaal: 282 Sportief: 218 Creatief: 64	Totaal: 285 Sportief: 220 Creatief: 65	300	300
Aantal ondersteuningsvragen dat is opgepakt door Loonopzandvoorelkaar en/of de clubondersteuner	10	15	20	25

**Deze getallen zijn per 2025 beschikbaar. Een realisatie van 2023 en 2024 is er niet.*
***Het aantal aanmeldingen voor Sjors Sportief werd eerst per schooljaar geteld, maar wordt vanaf 2024 per kalenderjaar geteld.*

Onze verbonden partijen:
- niet van toepassing

Onze speerpunten:

Uitbreiding capaciteit VV Uno Animo	
Doel	Het langlopende capaciteitsprobleem bij VV Uno Animo oplossen en daarmee bijdragen aan vitale sportverenigingen en -accommodaties in onze gemeente.
Inhoud	In 2024 is een krediet van € 125.000 beschikbaar gesteld voor de aanleg van een extra natuurgrasveld voor VV Uno Animo, dit was conform het vastgestelde sportbeleid. De offertes voor de aanleg hiervan zijn inmiddels aanzienlijk hoger dan het krediet. Ook is de aankoop van een aangrenzend perceel voor de realisatie lastiger dan verwacht. Samen met VV Uno Animo spraken we over een oplossing voor het extra natuurgrasveld. We stelden een alternatief voor: een natuurgrasveld omzetten naar een kunstgrasveld. De kosten hiervoor zijn hoger, maar het aantal speeluren per seizoen ook. Daarnaast sturen we aan op het maken van afspraken over het gebruiken van het nieuwe veld voor maatschappelijke doeleinden. De hogere kosten dekken we deels met een restantkrediet uit 2024 voor de vervanging van hekwerken op de sportparken. Om de financiering voor een kunstgrasveld rond te krijgen, is een investering vanuit VV Uno Animo nodig. Zodra de financiering met de vereniging rond is, kunnen we starten met de realisatie.
Financiën	In de kadernota is aanvullend krediet beschikbaar gesteld (€ 196.000) afkomstig uit bestaande restantkredieten. Deze restantkredieten kunnen worden omgezet bij de slotwijziging 2025. Hierdoor is er een totaalbudget beschikbaar voor deze eenmalige investering van € 321.000.
Planning	Tot en met september 2025: afstemming financiering met VV Uno Animo. Daarna opstellen plan van aanpak, samenstellen projectteam en starten met voorbereiding en realisatie. Verwachte oplevering in de zomerperiode 2026.
Risico's	Cofinanciering vanuit VV Uno Animo of een derde partij is noodzakelijk om de aanleg van een kunstgrasveld te kunnen bekostigen. Krijgen we de financiering niet rond, dan moet worden gekeken naar (goedkopere) alternatieven als een ander type veld.

Decentralisatiegelden bibliotheken	
Doel	Versterken en uitbreiden van het aanbod aan vrij toegankelijke voorzieningen ten behoeve van de sterke gemeenschap.
Inhoud	De gemeente Loon op Zand ontvangt in 2026 een decentralisatie-uitkering van €100.000 als onderdeel van een wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Wij willen deze middelen inzetten ten behoeve van een sterke en inclusieve gemeenschap, door te investeren in vrij toegankelijke voorzieningen voor alle inwoners. Denk daarbij aan het (nog meer) faciliteren van uitnodigende ontmoetingsplekken en het versterken van het aanbod op het gebied van cultuur, welzijn en educatie. Wij willen ons hierbij richten op het stimuleren van gemeenschapszin en sociale innovatie. We zetten in op leesplezier en geletterdheid, maar ook digitale inclusie en actief burgerschap. Met deze ontmoetingsplekken willen we bijdragen aan de leermotivatie, maar ook de blijvende inzetbaarheid van onze inwoners.
Financiën	De gemeente ontvangt in 2026 €100.000 aan 'decentralisatiegelden bibliotheek'. Dit komt binnen via het gemeentefonds. Deze middelen willen wij inzetten voor projecten en acties die bijdragen aan het hierboven genoemde doel.
Planning	In 2026 wordt onderzocht hoe de decentralisatie-uitkering wordt besteed en worden de gelden uitgegeven.
Risico's	We ontvangen de decentralisatie-uitkering als gevolg van een wijziging in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). We zetten de middelen in voor het versterken van de gemeenschap. Toewijzing aan de bibliotheek gebeurt alleen bij een gedegen plan dat bijdraagt aan die versterking.

2.3. Voorliggende voorzieningen

Wat willen we bereiken?
We willen ervoor zorgen dat inwoners, zowel individueel en als gemeenschap, zoveel mogelijk in staat zijn om met eigen- of gemeenschappelijke kracht de uitdagingen van het leven aan te gaan. Daarvoor zijn, naast het eigen sociale netwerk, in het voorliggende veld vrij toegankelijke, laagdrempelige, gemeenschappelijke diensten en voorzieningen nodig. Voorliggende voorzieningen die inwoners kunnen gebruiken om zichzelf en/of anderen te versterken in verschillende levensfasen. We zorgen voor aanbod van algemene en collectieve voorzieningen in de wijk of gemeente, waar al onze inwoners, van 0 tot 100 jaar, zonder indicatie terecht

kunnen voor ondersteuning. Door hiervoor te zorgen kunnen we ook het zwaartepunt van specialistische hulp weghalen.

Wat gaan we daarvoor doen?
We kijken altijd eerst naar de mogelijkheden in de eigen omgeving van de inwoner. Denk daarbij aan ondersteuning uit het eigen netwerk en algemene en collectieve voorzieningen. Elkaar ontmoeten en meedoen zijn van groot belang om een stevig netwerk op te bouwen en de inwoners en de gemeenschap te versterken. Met het aanbieden en inzetten van voorliggende voorzieningen bieden we tijdig en preventief passende ondersteuning, de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en mee te doen in de samenleving. We zetten daarom in op:

- Voortzetting van de Pilot Sterk Lokaal Team in 2026. De pilot leert ons om de kanteling te maken naar voorliggende, indicatievrije ondersteuning en biedt de basis voor de positionering en vormgeving van ons toekomstig Sterk Lokaal Team.
- Samenwerking tussen partners in de wijk door behoeftes te signaleren van inwoners. Hierin initiëren/ ondersteunen we een vrij toegankelijk hulpaanbod en inwonerinitiatieven gericht op ontmoeting en collectieve ondersteuning.
- Een Huis van de Wijk – functie (ontmoeting en ondersteuning) in alle kernen van de gemeente. Deze wordt vormgegeven door inwoner(netwerken) en professionele partners.
- Stimuleren van toekomstgerichte en doelmatige inzet en bezetting van ruimte en organisatie van maatschappelijke accommodaties, waarmee maatschappelijke voorzieningen optimaal bijdragen aan ontmoeting, ondersteuning en samenhang in de wijk.
- Bekendheid vergroten van voorliggende voorzieningen, collectieve en sociale activiteiten en mogelijkheden van vrijwillige inzet bij inwoners, hun sociale netwerk, huisartsen en andere ‘verwijzers'.
- Het behouden, waarderen, verbinden, versterken en stimuleren van initiatieven van vrijwillige steun aan elkaar van inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties.
- Waardering, ondersteuning van en activiteiten voor mantelzorgers om te voorkomen dat de zorg te zwaar wordt.
- Het ondersteunen van inwoners met (beginnende) cognitieve problematiek. We bieden informatie, lichte individuele ondersteuning en (groeps)activiteiten.
- We bieden laagdrempelige, gratis en voor iedereen toegankelijke ondersteuning bij vragen over het gebruik van de digitale overheid.
- We versterken de eigen kracht van kinderen, jongeren en hun ouders via schoolmaatschappelijk werk op alle basisscholen, het speciaal basisonderwijs en het voortgezet onderwijs in onze gemeente en het voortgezet onderwijs in Waalwijk. Daarnaast bieden we preventieve, collectieve hulp en zetten we in op domeinoverstijgende samenwerking, zoals met de lokale coalitie Kansrijke Start.
- Vormgeving van lokale suïcidepreventie om zo het aantal suïcides en suïcidepogingen in de gemeente te beperken.
- Laagdrempelige steunpunten in de regio, voor inwoners met mentale gezondheidsklachten. Van preventief tot ernstige psychische aandoeningen.
- Inwoners kunnen zonder indicatie gebruik maken van lokale indicatievrije ontwikkelingsgerichte dagbesteding, waarbij we teruggaan naar de bedoeling en eenvoud. Hierbij gaan we uit van het principe geen stempel, geen drempel.

Binnen onze reguliere taken:

2.3 Voorliggende voorzieningen	**Realisatie**		**Begroting**	
Wat willen we bereiken binnen onze reguliere taken?	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal verenigingen, stichtingen en maatschappelijke organisaties dat haar aanbod van ontmoeting/ontspanning en onderlinge steun aankondigt via platform ‘Loonopzandvoorelkaar’	25%	20%	50%	50%
Aantal afgehandelde vragen Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)	118	175	150	150
Aantal geregistreerde online matches bij ‘LoonopZandvoorelkaar’ per jaar	330	289	350	350
Aantal geregistreerde mantelzorgers	250	270	300	350
Aantal deelnemers lotgenotengroepen		71	25	100

Hulpaanbod (lokaal) loonopzand.mantelzorgtest.nl		17	25	25

Onze verbonden partijen:

- GGD Hart voor Brabant

Onze speerpunten:

Exploitatie Dorpshuis Loon op Zand	
Doel	Goede start van exploitatie van het Dorpshuis.
Inhoud	In 2026 gaat de bouw van het Dorpshuis van start. Als de bouw is afgerond dan moet de exploitatie gelijk starten. Vanuit de gemeente willen we een kwartiermaker voor de stichting inzetten die in de bouw- en opstartfase aan de slag gaat. De kwartiermaker werkt in opdracht van de stichting aan de succesvolle oplevering van het Dorpshuis Loon op Zand en de opstart van de organisatie. Hij/zij zorgt ervoor dat het gebouw optimaal wordt voorbereid op gebruik, dat de organisatiestructuur operationeel is, en dat alle betrokken partijen (eindgebruikers, gemeente, stichting, vrijwilligers) tijdig en goed worden betrokken. In 2027 hebben we middelen hiervoor opgenomen in de exploitatie maar het is van belang dat de kwartiermaker al eerder begint zodat de organisatie staat als het gebouw wordt opgeleverd.
Financiën	Voor 2026 is er €75.000 nodig voor het aanstellen van een kwartiermaker.
Planning	2026
Risico's	Voor de kwartiermaker is een taak- en functiebeschrijving gemaakt, uitgangspunt is dat de financiën voldoende zijn voor de omschreven taak en functie.

Huis van de Wijk-functie binnen Sterke Gemeenschappen	
Doel	Gemeenschappen versterken door het optimaal inzetten van accommodaties met een Huis-van-de-Wijk-functie, zodat ontmoeten, meedoen en informele ondersteuning toeneemt en de vraag naar geïndiceerde zorg afneemt.
Inhoud	We zetten ons in om in iedere kern minimaal één accommodatie te hebben met een Huis-van-de-Wijk-functie voor ontmoeting en ondersteuning van en door de buurtbewoners, verenigingen en organisaties. Per kern onderzoeken het wijkteam en de accommodatiegebonden sociaal werker – samen met de partners van Samen Werken aan de Wijk en inwoners – hoe vraag, collectief aanbod en werkwijze beter op elkaar kunnen worden afgestemd, gerealiseerd en gepromoot. In het Wijkgericht Maatschappelijk Accommodatiebeleid (WMA) worden per kern de accommodaties aangewezen die een Huis van de Wijk-functie zullen vervullen op basis van onder andere maatschappelijk rendement, bouwkundige staat en beheer en exploitatie. Vanaf 2027 wordt er structureel geld beschikbaar gesteld voor het Dorpshuis Loon op Zand om in die kern een Huis-van-de-Wijk-functie te realiseren. Binnen het Dorpshuis worden algemene ruimten, vergaderzalen, de theaterzaal en overige faciliteiten beschikbaar gesteld om deze functie te realiseren.
Financiën	Voor deze ontwikkeling voor Dorpshuis Loon op Zand is naar verwachting vanaf 2027 structureel € 49.000 nodig. Hierbij is € 29.000 voor de Huis-van-de-Wijk-functie bedoeld en € 20.000 voor de exploitatie van sport voor onderwijs.
Planning	In 2026 wordt nader onderzoek gedaan naar de Huis van de Wijk functie voor dorpshuis Loon op Zand en wat de bijbehorende financiën hiervan gaan zijn.
Risico's	Als de benodigde financiële middelen voor de Huis-van-de-Wijk-functie niet tijdig beschikbaar zijn, kan dit de realisatie en effectiviteit van het voorliggend veld belemmeren.

Inzet ondersteuning van een bredere doelgroep die niet mee kan komen vanwege (beginnende) cognitieve problemen, hun mantelzorgers en naasten.	
Doel	We verbreden de doelgroep van de inzet van lichte individuele ondersteuning en groepsaanbod van mensen met dementie naar inwoners met (beginnende) geheugen- en cognitieve problemen.
Inhoud	We gaan voor inwoners met (beginnende) cognitieve problemen het aanbod in het voorliggend veld uitbreiden, zodat we voor hen en hun mantelzorgers ondersteuning vroegtijdig en dichtbij organiseren. Waar eerder specifiek werd ingezet op inwoners met dementie, verschuift de focus naar een bredere doelgroep met geheugen- en cognitieve problematiek, ongeacht de oorzaak. Deze aanpak draagt bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid, het versterken van sociale netwerken en het verhogen van de kwaliteit van leven. We zorgen zo voor een duurzame, toekomstbestendige ondersteuning binnen onze gemeenschap.
Financiën	De kosten ter hoogte van € 46.000 dekken we vanuit het bestaande budget mantelzorg.
Planning	We gebruiken Q1 2026 voor bepaling van de projectopdracht en –voorbereiding. In Q2 maken we samen met betrokken partners een plan van aanpak om in Q3 te starten met de uitvoering.
Risico's	Als de beoogde partijen de gevraagde inzet niet kunnen leveren, kan dit vertraging opleveren.

Pilot algemene voorziening voor inwoners met niet aangeboren hersenletsel (NAH) en hun verzorgers.	
Doel	Lokaal, structureel en collectief aanbod zonder indicatie dat past bij de behoefte van inwoners met NAH en hun mantelzorger.
Inhoud	Een groot deel van de inwoners met ontwikkelingsgerichte dagbesteding heeft NAH, maar er is momenteel geen passend aanbod in de gemeente. Er is behoefte aan een toegankelijke plek voor ontmoeting, ontspanning en talentontwikkeling, ook voor mantelzorgers. Een algemene voorziening voor NAH bevordert zelfredzaamheid, participatie en vermindert de vraag naar maatwerk.
Financiën	De kosten zijn € 85.000. Dit dekken we uit persoonsgebonden budget en zorg in natura.
Planning	In 2026 willen we een algemene voorziening creëren waar onze inwoners met NAH en hun mantelzorgers lokaal gebruik van kunnen maken.
Risico's	Er bestaat een mogelijkheid dat zonder indicatie meer inwoners met NAH gebruik willen maken van deze voorziening. Dit monitoren we in 2026 en sturen waar nodig bij in 2027.

Borging suïcidepreventie, actienetwerk (wettelijke taak per 1 januari 2026)	
Doel	Voldoen aan de wettelijke taak om suïcidepreventie lokaal vorm te geven en zo het aantal suïcides en suïcidepogingen in de gemeente te beperken.
Inhoud	Regionaal wordt een multi level aanpak uitgewerkt met verschillende organisaties (middelbaar onderwijs, welzijn, jeugdwerk, GGZ, Kiemuur, Fameus, huisartsenkoepels, Novadic Kentron, etc.). De aanpak is gericht op vroegtijdige signalering van groepen met een hoger risico op overlijden door zelfdoding. Uit deze regionale werkgroep volgen eind 2025 richtlijnen en een advies voor een lokaal actieplan en – netwerk voor onze gemeente. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld het trainen van 'gatekeepers'. Middels deze training wordt bewustwording vergroot bij sleutelfiguren zoals leraren, sportcoaches, welzijnswerkers, zodat zij signalen herkennen en actie kunnen ondernemen.
Financiën	Het Rijk stelt voor de uitvoering van deze taak € 0,55 per inwoner beschikbaar. Eventuele aanvullende benodigde financiering betalen we vanuit IZA-middelen.
Planning	In 2026 rollen we het lokale actieplan integraal uit in de gemeente.
Risico's	Met het vergroten van de inzet op vroegtijdige signalering vragen we meer inzet van onze partners in het voorliggend veld. Het is nog niet duidelijk in hoeverre dit binnen de bestaande organisatorische capaciteit van onze partners kan.

Laagdrempelige steunpunten voor inwoners met mentale gezondheidsklachten	
Doel	Het creëren van een dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten in de regio, voor inwoners met mentale gezondheidsklachten. Van preventief, tot ernstige psychische aandoeningen.
Inhoud	Regionaal wordt uitgewerkt wat een dekkend netwerk is, zowel kwantitatief als kwalitatief (spreiding, openingstijden, inzet ervaringsdeskundigheid). Dit gebeurt in een werkgroep met verschillende organisaties zoals welzijn, jeugdwerk, GGZ, Kiemuur (RIBW), Herstelacademies (Fameus), Novadic Kentron, etc. Hieruit volgt eind 2025 een actieplan/ advies voor onze gemeente.
Financiën	Het borgen van structurele financiering is onderdeel van de regionale werkgroep. In 2026 kunnen voor de lokale uitwerking en implementatie GALA-middelen of projectgelden uit het IZA transformatieplan 'Toegankelijke Mentale Gezondheidszorg' worden ingezet.
Planning	In 2026 vertalen we het actieplan naar onze gemeente. Dit kan leiden tot een pilot in 2026 en nieuwe afspraken met partners als Kiemuur, Welzijn en Fameus voor 2027.
Risico's	Het is nog niet duidelijk welke aanpassingen in onze gemeente nodig zijn voor het creëren van een dekkend netwerk. Ook is nog niet duidelijk hoeveel financiering gemeenten voor dit onderdeel ontvangen binnen de beoogd opvolger van IZA: het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA), waarvoor in juli 2025 een onderhandelaarsakkoord is gesloten.

Omvorming ontwikkelingsgerichte dagbesteding: Pilot indicatievrije dagbesteding	
Doel	Inwoners kunnen zonder indicatie rechtstreeks contact opnemen met de aanbieder om te bekijken of het aanbod passend is. Hiermee gaan we terug naar de bedoeling en de eenvoud, met als uitgangspunt 'geen stempel, geen drempel'.
Inhoud	In 2026 wordt ontwikkelingsgerichte en arbeidsmatige dagbesteding omgevormd door middel van twee paden: Pilot indicatievrije dagbesteding (2.3 voorliggende voorzieningen) en de inzet van een Persoonlijk Passend Pakket (2.4 Maatwerk jeugd en Wmo). Bij indicatievrije dagbesteding kunnen inwoners zonder Wmo-indicatie direct terecht bij aanbieders. Zij houden zelf regie in het vinden van passende ondersteuning. De aanbieder beoordeelt de aansluiting. Is er geen passend aanbod, dan helpt de gemeente via maatschappelijke activeringscoaches bij het zoeken naar een alternatief dat beter past bij de behoefte.
Financiën	Voor de Pilot indicatievrije dagbesteding is € 100.000 beschikbaar. Dit dekken we uit persoonsgebonden budget en zorg in natura.
Planning	We streven ernaar om in Q2/ Q3 2026 te starten met indicatievrije dagbesteding.
Risico's	Er bestaat een mogelijkheid dat zonder indicatie meer inwoners gebruik willen maken van dagbesteding. Dit monitoren we in 2026 en sturen waar nodig bij in 2027.

Bestuur, beheer en vrijwillige inzet van maatschappelijke accommodaties bundelen en professionaliseren.	
Doel	Rol van accommodaties in het creëren van Sterke Gemeenschappen verhogen.
Inhoud	Sinds 2024 ondersteunen accommodatiegebonden sociaal werkers in Kaatsheuvel wijkbesturen en inwoners bij het opzetten van laagdrempelige inloopactiviteiten, aanvullend op het bestaande verenigingsaanbod. Ze zorgen voor meer aandacht voor toegankelijkheid, communicatie en spreiding van activiteiten en professionaliseren de inzet van vrijwilligers. In 2026 wordt deze inzet uitgebreid. Door uitbreiding kunnen ook De Moer en Loon op Zand profiteren van deze aanpak, wat leidt tot beter benut gebruik van accommodaties, efficiëntere organisatie van vrijwillige inzet en meer betrokkenheid van inwoners in de wijk.
Financiën	De inzet van een accommodatiegebonden sociaal werker zal € 65.000 per jaar kosten bij een inzet van 28 uur per week. Deze kosten dekken we uit de subsidie voor de coördinator van de Rode Loper, de BRC-middelen en vanuit IZA/GALA.
Planning	Vanaf 1 januari 2026 zal de accommodatiegebonden sociaal werker voor 28 uur per week worden ingezet.
Risico's	De verdeling van de IZA-middelen voor 2026 is op dit moment nog niet vastgesteld, aangezien deze regionaal bepaald wordt. Daarnaast wordt er nog gekeken naar de voortzetting van co-financiering van een van onze partners. Het streven is om de hoogte van de cofinanciering vóór het najaar van 2025 vast te stellen.

Spreidingswet	
Doel	Het realiseren van langdurige opvang voor asielzoekers conform de Spreidingswet
Inhoud	In 2024 is de Spreidingswet aangenomen, met de start van het bouwen van flexwoningen aan de locatie Dodenauweg en het stuk lopen van de samenwerking met gemeente Dongen hebben we zelf de opgave om de opvang te realiseren. In 2025 zijn we gestart met een onderzoek voor de langdurige opvang van asielzoekers. We voeren een studie uit naar mogelijke locaties en afhankelijk van de uitkomsten hiervan maken we een voorstel op basis van de in december 2025 door de raad vast te stellen uitgangspunten.
Financiën	Na vaststellen van de uitgangspunten werken we een voorstel verder uit en kunnen de financiën worden bepaald.
Planning	Medio 2026.
Risico's	Nader te bepalen.

2.4. Maatwerk jeugd en Wmo

Wat willen we bereiken?
Vanuit de opgaven die we beogen kantelen we het zwaartepunt van specialistische hulp naar het organiseren van een Sterke gemeenschap en de voorliggende voorzieningen die daarbij horen. Hiermee willen we bereiken dat het aantal individuele maatwerkvoorzieningen afneemt. Niet enkel wegens de financiële noodzaak maar zeker ook vanuit de inhoudelijke overtuiging hiermee het goede te doen.
Dit doen we door in de samenleving voorzieningen te faciliteren die eraan bijdragen dat inwoners de uitdagingen in hun leven op kunnen vangen in het eigen en/of collectieve netwerk. Dit doen we vanuit de blik op positieve gezondheid die door onze opgaven heen loopt. Op deze manier willen we ervoor zorgen dat de zorg en ondersteuning beschikbaar blijft voor onze meest kwetsbare inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het veranderen van het huidige systeem en het bewerkstelligen van een nieuwe werkelijkheid kost tijd en betreft daarmee een meerjarige aanpak. In 2026 zetten we de Pilot Sterk Lokaal Team voort. Hierin leren we al doende om de kanteling naar indicatievrije ondersteuning te maken. Parallel investeren we in het versterken van onze gemeenschap. De komende jaren zitten we in een situatie waarin we het oude systeem afbouwen en de nieuwe werkwijze verder uitwerken/implementeren. Voor 2026 stellen we het volgende voor:

- We focussen ons op het versterken van netwerken en het benutten van de eigen kracht. We kiezen in Loon op Zand voor een aanpak waarbij we sterke gemeenschappen stimuleren en het voorliggende aanbod aan laten sluiten op de behoeften van onze inwoners.
- We bieden voorliggende ondersteuning waar mogelijk en geïndiceerde zorg waar nodig. De gemeente zorgt voor het leveren van maatwerk, lokale ondersteuning en een gezinsgerichte aanpak, zodat iedere inwoner de passende hulp krijgt die (tijdelijk) nodig is.
- Aanvullend op de inzet op jeugd en Wmo bieden we inwoners ondersteuning als er sprake is van problematische schulden en/of problematische scheidingen met aandacht voor het kind.
- Wanneer blijkt dat de inwoner een indicatie nodig heeft, zorgen we ervoor dat de manier van indicatiestelling zo kort en efficiënt mogelijk wordt ingericht. Hiermee is passende hulp zo snel mogelijk beschikbaar.

Binnen onze reguliere taken:

2.4 Maatwerk	Realisatie		Begroting	
Wat willen we bereiken binnen onze reguliere taken?	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo*	850	850	850	842
Gemiddeld aantal actieve Wmo- reizigers per maand	219	226	220	230
Aantal jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	14,0%	14,2%	13,5%	12,1%
Aantal jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	0,7%	0,5%	0,8%	0,5%
Aantal unieke jeugdigen in het leerlingenvervoer	115	120	115	120
Waarvan minimaal 1 dagdeel in het aangepast vervoer (taxi)	100	107	100	105
Aantal schuldregelingen die geregistreerd staan bij de Kredietbank (fase 1 en 2 en WSNP-regelingen)	23	18	20	20

** Aantal per 10.000 inwoners*

Onze verbonden partijen:

- Regio Hart van Brabant

Onze speerpunten:

Inzet deelhulpmiddelen	
Doel	Met de inzet van deelhulpmiddelen blijven we voorzien in de behoefte, vergroten we de zelfredzaamheid van onze inwoners en richten we ons op duurzaamheid.
Inhoud	Door de veranderende wetgeving mogen scootmobielen niet meer worden gestald in gangen van wooncomplexen in verband met brandveiligheid. De VNG adviseert om te investeren in deelsystemen. In 2025 zijn we gestart met een kleinschalige pilot voor gedeelde scootmobielen, welke we in 2026 verder willen gaan uitbreiden naar meer en diverse pools. Een pool van deelhulpmiddelen past bij de Loonse beweging, waarbij wij inzetten op collectief toegankelijk aanbod en maatwerkvoorzieningen reduceren. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van een breng- en haalservice.
Financiën	De kosten zijn € 8.000. Dit verdienen we terug doordat we minder maatwerkvoorzieningen verstrekken.
Planning	In 2025 zijn we met een pilot gestart, in 2026 vindt de verdere uitrol plaats.
Risico's	We verwachten dat de risico's gering zijn, omdat we leren uit de kleinschalige pilot die in 2025 gestart is.

Taakstelling Wmo Hulp bij Huishouden	
Doel	Met de taakstelling beogen we de uitgaven voor hulp bij huishouden jaarlijks met € 350.000 te verminderen en dragen we er zorg voor dat hulp bij huishouden beschikbaar blijft voor de meest kwetsbare inwoners.
Inhoud	We gaan de ondersteuning Wmo hulp bij huishouden efficiënter organiseren met oog voor de mensen die écht afhankelijk zijn van professionele ondersteuning. Door middel van de Pilot Ergotherapie en de inzet van het Sterke Lokale Team besteden we aandacht aan de mogelijkheden die de inwoner zelf heeft vanuit eigen kracht en netwerk. Voor de meest kwetsbare inwoners blijft hulp bij huishouden beschikbaar. Onze gemeentelijke regelgeving en inkoopafspraken worden aangepast aan onze nieuwe benadering.
Financiën	Het gaat hier om een taakstelling van € 350.000.
Planning	De uitwerking van deze taakstelling loopt door in 2026.
Risico's	Het aantal ouderen stijgt. Hierdoor neemt de vraag naar hulp bij huishouden toe. Waar mogelijk zetten we alternatieven in, maar voor de meest kwetsbare groep ouderen blijft hulp bij huishouden mogelijk.

Taakstelling jeugdhulp	
Doel	Het bieden van gezinsgerichte ondersteuning zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.
Inhoud	In 2025 is de gemeente Loon op Zand begonnen met de Pilot Sterk Lokaal Team. Met de pilot gaan we terug naar de eenvoud van ondersteuning, waarbij we lokaal inzetten op een gezinsgerichte aanpak. Ondersteuning wordt geboden vanuit het voorliggend veld. Hier zetten we in op het versterken van het eigen netwerk en de eigen kracht, en bieden we passend collectief aanbod aan. Het Sterk Lokaal Team biedt individuele coaching en begeleiding op het moment dat voorliggende ondersteuning te licht is en specialistische hulp te zwaar is. Voor de meest kwetsbare jeugdigen blijft toegang tot specialistische hulp beschikbaar. Op deze manier proberen we de jeugdhulp beheersbaar te houden.
Financiën	Het gaat hier om een taakstelling van € 350.000.
Planning	De Pilot SLT is gestart in april 2025 en wordt voortgezet in 2026.
Risico's	De Regio Hart van Brabant staat aan de lat van een nieuwe inkoop jeugdhulp. Er bestaat het risico dat de oude inkoop langer wordt doorgezet. De kosten van deze inkoop worden een jaar vooruitbetaald, waardoor we met de inzet van het Sterk Lokaal Team tijdelijk dubbele kosten kunnen maken.

Transformatiemiddelen opgaven	
Doel	Inwoners ontvangen tijdig en dichtbij passende ondersteuning en/of hulpverlening wanneer dit vanuit eigen kracht niet lukt. Hiermee werkt de gemeente Loon op Zand aan een toekomstbestendige inrichting van het sociaal domein.
Inhoud	De tredenstructuur vanuit het Beleidskader laat zien dat het sociaal domein gezien kan worden als een trap. De inwoner begint onderaan de trap en gaat uitdagingen aan op eigen kracht. Wanneer de eigen kracht onvoldoende oplossing biedt bij de hulpvraag van de inwoner, zet de inwoner een stap op de volgende trede, waarbij de inwoner ondersteuning kan krijgen via voorliggende voorzieningen. Als ook daar geen oplossingen zijn, stappen ze door naar de derde trede waar het SLT is gepositioneerd. Hier wordt begeleiding en/of hulpverlening aangeboden. Voor de meest kwetsbare inwoners kan er een stap gemaakt worden naar de laatste trede, waar we spreken van geïndiceerde zorg. Deze trap is flexibel: je kunt zowel opschalen als afschalen, afhankelijk van de hulpvraag van de inwoner. Echter, de trap werkt alleen goed als alle treden goed zijn ingericht en effectief samenwerken. De uitvoering van deze transformatie vraagt om een aanvullend budget voor noodzakelijke opstartkosten, waaronder juridische zaken, personeel, inrichting, monitoring en het afdekken van onvoorziene omstandigheden.
Financiën	Voor de transformatie van het sociaal domein is er een uitvoeringsbudget nodig van € 200.000 voor 2026 en € 100.000 per jaar voor 2027 en 2028. Hiervoor is geen dekking gevonden vanuit bestaande middelen.
Planning	De Pilot SLT is gestart in april 2025. Deze Pilot wordt in 2026 breder uitgerold en verder uitgewerkt. In 2026 onderzoeken we daarnaast de toekomstige inrichting van het voorliggend veld.
Risico's	De Regio Hart van Brabant staat aan de lat van een nieuwe inkoop jeugdhulp. Er bestaat het risico dat de oude inkoop langer wordt doorgezet. De kosten van deze inkoop worden een jaar vooruitbetaald, waardoor we met de inzet van het Sterk Lokaal Team tijdelijk dubbele kosten kunnen maken.

Digitaal ondertekenen voor poststukken	
Doel	In het sociaal domein zetten we een stap richting efficiëntere werkprocessen door het mogelijk te maken dat inwoners poststukken digitaal kunnen ondertekenen.
Inhoud	Waar voorheen papieren formulieren per post heen en weer werden gestuurd, kan met digitale ondertekening het proces aanzienlijk worden versneld. Zo realiseren we een toekomstbestendig en klantgericht proces binnen het sociaal domein.
Financiën	In 2026 zijn de kosten eenmalig € 26.000. Vanaf 2027 kost het digitaal ondertekenen jaarlijks € 11.000. Het digitaal ondertekenen verdient zichzelf terug, omdat de kosten op andere onderdelen (voorbeeld fysieke post) zullen afnemen.
Planning	Vanaf 2026 wordt dit structureel ingezet.
Risico's	Een deel van de inwoners is momenteel nog afhankelijk van fysieke post. Dit percentage zal in de toekomst afnemen. Inwoners die met fysieke post werken, blijven op dezelfde manier onze dienstverlening ervaren. De uitvoering van dit speerpunt is afhankelijk van visievorming digitale toegang.

Omvorming ontwikkelingsgerichte dagbesteding: Persoonlijk Passend Pakket (PPP)	
Doel	Voor de meest kwetsbare inwoners blijft een indicatie ontwikkelingsgerichte en arbeidsmatige dagbesteding beschikbaar door middel van een Persoonlijk Passend Pakket.
Inhoud	In 2026 wil de gemeente Loon op Zand ontwikkelingsgerichte en arbeidsmatige dagbesteding omvormen. Dit doen we in twee paden: Pilot indicatievrije dagbesteding (2.3 voorliggende voorzieningen) en de inzet van een Persoonlijk Passend Pakket (2.4 Maatwerk jeugd en Wmo). Als er geen passend indicatievrij aanbod is, bieden we Ontwikkelingsgerichte Arbeidsmatige Dagbesteding (OAD) via een PPP. Met een maatwerkvoorziening zoeken we de juiste ondersteuning, afgestemd op de persoonlijke behoeften van de inwoner. We sluiten een overeenkomst met de zorgaanbieder op basis van regionale tarieven voor OAD.
Financiën	De kosten zijn € 50.000. Dit dekken we uit persoonsgebonden budget en zorg in natura.
Planning	In 2026 gebruiken we de sterfhuisconstructie in onze raamovereenkomsten voor dagbesteding. Als een beschikking afloopt en een inwoner een indicatie behoudt, regelen we dit via een PPP.
Risico's	Het aanbod indicatievrije dagbesteding dient aan te sluiten bij de behoeften van de doelgroep ontwikkelingsgerichte en arbeidsmatige dagbesteding. Wanneer dit niet het geval is, dan zal een grotere groep aanvragen voor PPP's blijven indienen.

2.5 Participatie

Wat willen we bereiken?
In Loon op Zand vinden we het belangrijk dat alle inwoners mee kunnen doen in onze sterker wordende gemeenschap. Daar waar iemand niet of in mindere mate mee kan doen organiseren en bieden we mogelijkheden die bevorderend werken in zijn of haar situatie. We kijken ongeacht een beperking of uitdaging in de brede zin naar participatie en zingeving. We ondersteunen inwoners met een laag inkomen, zodat de drempels om deel te nemen aan onze gemeenschap worden beperkt. Daarnaast begeleiden we onze inwoners waarbij het zelf niet lukt om deel te nemen aan de gemeenschap door middel van maatschappelijke activering. Ook voorzien we begeleiding in trajecten naar werk en inburgeringstrajecten. Ongeacht achtergrond of omstandigheden vinden we het belangrijk dat iedereen mee kan doen in onze gemeenschap.

Wat gaan we daarvoor doen?
Vanuit de Sterke gemeenschap werken we ernaar toe dat iedereen mee kan doen op zijn of haar manier. Niet al onze inwoners zijn in staat om op eigen kracht mee te doen. Zowel binnen als buiten ons Sterke lokale team houden we hier oog voor. Hierin werken we nadrukkelijk samen met onze betrokken partijen. In 2026 zetten we hierop in door:

- Een integrale samenwerking tussen Baanbrekers en het bredere sociale domein. Baanbrekers geeft uitvoering aan de Participatiewet, met daarbij oog voor de gemeentelijke belangen en individueel maatwerk.
- In onze gemeente worden inwoners met een laag inkomen ondersteund met de Samen Loont Pas en Kindpakket zodat de inwoner mee kan doen op sociaal, sportief, educatief en cultureel gebied. Inwoners vinden elkaar door te participeren in de samenleving.
- Door gemeentelijke deelname aan het Jeugdfonds kunnen kinderen en jongeren toch deelnemen aan bijvoorbeeld voetbal, danslessen, muzieklessen of andere vormen van sport en cultuur, wat bijdraagt aan hun ontwikkeling, zelfvertrouwen en sociale integratie.
- Statushouders die in onze gemeente komen wonen, begeleiden we via een inburgeringstraject om ervoor te zorgen dat statushouders in elke route volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving. Hierbij heeft het de voorkeur om te participeren binnen de gemeente.
- Het wegnemen van drempels en belemmeringen, zodat inwoners makkelijker en veiliger tussen uitkering en werk en tussen andere vormen van participatie kunnen switchen (ofwel: Simpel Switchen). Hierbij zetten we in op een nauwe verbinding tussen arbeidsparticipatie, maatschappelijke activering, voorliggende voorzieningen en dagbestedingsmogelijkheden.
- Maatschappelijke activeringscoaches begeleiden langdurig bijstandsgerechtigden en andere inwoners die het niet zelf lukt om deel te nemen aan de sterke gemeenschap naar een maatschappelijke activiteit, met als doel het bevorderen van de kwaliteit van leven en het meedoen in de maatschappij.

Binnen onze reguliere taken:

2.5 Participatie	Realisatie		Begroting	
Wat willen we bereiken binnen onze reguliere taken?	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal inwoners in de bijstand *	230	270	240	270
Netto arbeidsparticipatie	74,8%	75,1%	75,0%	75,0%
Lopende re-integratievoorzieningen	95,4	95,9	96,0	96,0
Aantal banen	10.840	11.100	11.000	11.300
Aantal afgegeven Samen-Loont passen **	743	752	775	800
Gebruik van het Kindpakket (aantal)	53	64	70	80
Aantal aanmeldingen bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur	n.v.t	13	50	50
Behalen van de Rijkstaakstelling inburgering en huisvesting	100%	83%	100%	100%

** Per 10.000 inwoners van 15 tot 64 jaar.*

*** De Samen-Loont-pas indexeren we per 2024 (amendement gemeenteraad 9 november 2023).*

Onze verbonden partijen:
- Gemeenschappelijke regeling Baanbrekers

Onze speerpunten:

Doorontwikkeling Simpel Switchen	
Doel	Inwoners kunnen gemakkelijker overstappen tussen uitkering, werk en dagbesteding, en drempels voor participatie worden weggenomen.
Inhoud	De Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning liggen in het verlengstuk van elkaar. De maatschappelijke activeringscoaches kunnen de verbinding zijn tussen deze twee wetten. Zij kunnen belemmeringen bij inwoners wegnemen op het moment dat de inwoner wil switchen tussen verschillende vormen van activering.
Financiën	De coördinatie van Simpel Switchen wordt opgepakt door de maatschappelijke activeringscoaches. Dit brengt geen extra budget met zich mee.
Planning	In 2026 gaan we Simpel Switchen doorontwikkelen, waarbij de verbinding wordt gelegd tussen de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning.
Risico's	Simpel Switchen gaat over vier verschillende vormen van inzet: arbeidsparticipatie, maatschappelijke activering, indicatievrije dagbesteding en ontwikkelingsgerichte en arbeidsmatige dagbesteding met indicatie. Er dient goede afstemming te zijn met de uitvoerders van deze gebieden om Simpel Switchen mogelijk te maken.

Uitvoering Wet inburgering 2021	
Doel	Het verkennen van samenwerkingspartners die het beste bijdragen aan succesvolle participatie van nieuwkomers en het versterken van de kwaliteit van inburgering.
Inhoud	De gemeente blijft inzetten op snelle en passende participatie van nieuwkomers, met aandacht voor taalvaardigheid, zelfredzaamheid, sociale netwerken en actieve deelname aan de lokale samenleving. In 2026 benutten we de ruimte om, mede in het licht van landelijke ontwikkelingen en mogelijke wetswijzigingen, te verkennen welke samenwerkingspartners het beste aansluiten bij onze ambities en de behoeften van inburgeraars.
Financiën	De beschikbare SPUK-middelen van het Rijk zetten wij doelgericht in om deze aanpak mogelijk te maken.
Planning	Alle contracten zijn met één jaar verlengd voor 2026. Dit jaar gebruiken we om zorgvuldig te onderzoeken of een overstap naar andere samenwerkingspartners de begeleiding en participatie van inburgeraars verder kan verbeteren.
Risico's	Er zijn landelijke plannen om de koppeling tussen huisvesting en inburgering los te laten vanaf juli 2026. Als dit doorgaat, wordt het lastiger om nieuwkomers tijdig te begeleiden. Dit kan leiden tot vertraging in de inburgering en extra druk op gemeentelijke ondersteuning. Er is nog onzekerheid over de financiële gevolgen; extra inzet kan nodig zijn zonder extra middelen. We bereiden ons voor op verschillende scenario's.

Wat mag het kosten in 2026?

Venster 2: Gemeenschappen	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
2.1 Onderwijs	-2.340	453	-2.595	453	-2.348	453	-3.245	453
2.2 Sport, cultuur en welzijn	-3.019	299	-3.346	280	-3.801	303	-3.825	280
2.3 Voorliggende voorzieningen	-5.459	367	-4.588	262	-4.627	262	-4.671	262
2.4 Maatwerk	-17.643	30	-18.225	30	-18.836	30	-18.921	30
2.5 Participatie	-13.245	5.083	-13.090	5.083	-12.957	5.083	-12.739	5.083
Subtotaal	**-41.706**	**6.232**	**-41.845**	**6.108**	**-42.568**	**6.131**	**-43.402**	**6.108**
2.99 Mutaties reserves	-773	9	-14	8	-14	8	-14	2
Totaal	**-42.478**	**6.241**	**-41.859**	**6.116**	**-42.583**	**6.139**	**-43.416**	**6.110**

Nieuw beleid Venster 2: Gemeenschappen	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
2.1 Onderwijs	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2 Sport, cultuur en welzijn	-80	-	-49	-	-49	-	-49	-
2.3 Voorliggende voorzieningen	-270	-	-175	-	-175	-	-175	-
2.4 Maatwerk	-175	-	-65	-	-65	-	35	-
2.5 Participatie	150	-	150	-	150	-	150	-
Subtotaal	**-375**	**-**	**-139**	**-**	**-139**	**-**	**-39**	**-**
2.99 Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal nieuw beleid Venster 2	**-375**	**-**	**-139**	**-**	**-139**	**-**	**-39**	**-**

Toelichting op nieuw beleid

Lasten Venster 2 (bedragen x € 1.000)	**Nadeel**	**-300**

2.1 Onderwijs	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
2.2 Sport, cultuur en welzijn, erfgoed	**Nadeel**	**-80**
Dekking bestuur, beheer en vrijwillige inzet van maatschappelijke accommodaties bundelen en professionaliseren (I)	**Voordeel**	**20**
De middelen vanuit de BredeRegelingCombinatiefuncties uit taakveld 2.2 worden ingezet voor de dekking van bovengenoemd speerpunt in taakveld 2.3 voorliggende voorzieningen. Het gaat hier om een bedrag van € 20.000.		
Bibliotheekvoorzieningen	**Nadeel**	**-100**
In de algemene uitkering ontvangen wij een decentralisatie-uitkering genaamd 'Openbare Bibliotheken'. De middelen hiervoor stellen we in dit venster beschikbaar.		
2.3 Voorliggende voorzieningen	**Nadeel**	**-270**
Inzet ondersteuning van een bredere doelgroep die niet mee kan komen vanwege (beginnende) cognitieve problemen, hun mantelzorgers en naasten (S)	**Nadeel**	**-47**
We verbreden de doelgroep van de inzet van lichte individuele ondersteuning en groepsaanbod van mensen met dementie naar inwoners met (beginnende) geheugen- en cognitieve problemen.		
Dekking inzet ondersteuning van een bredere doelgroep die niet mee kan komen vanwege (beginnende) cognitieve problemen, hun mantelzorgers en naasten (S)	**Voordeel**	**47**
De dekking vindt plaats vanuit het bestaande mantelzorgbudget, binnen taakveld 2.3 voorliggende voorzieningen. In totaal gaat het hier om € 47.000 wat voorheen werd ingezet voor de inhuur van dementieconsulenten. De inhuur van dementieconsulenten via onze partners stopt gedeeltelijk in 2026.		
Pilot algemene voorziening voor inwoners met niet aangeboren hersenletsel (NAH) en hun verzorgers (S)	**Nadeel**	**-85**
Voor inwoners met NAH en hun verzorgers wordt een toegankelijke plek gefaciliteerd voor ontmoeting, ontspanning en talentontwikkeling.		

Omvorming ontwikkelingsgerichte dagbesteding: Pilot indicatievrije dagbesteding (S)	**Nadeel**	**-100**
De Pilot indicatievrije dagbesteding geeft inwoners de mogelijkheid om zonder indicatie zich te melden bij een zorgaanbieder voor ontwikkelingsgerichte dagbesteding.		
Bestuur, beheer en vrijwillige inzet van maatschappelijke accommodaties bundelen en professionaliseren (I)	**Nadeel**	**-65**
De inzet van sociaal werkers in wijkaccommodaties helpt besturen en inwoners om meer toegankelijke en inclusieve activiteiten te organiseren. De sociaal werkers ondersteunen ook bij het werven van vrijwilligers, verbeteren van de zichtbaarheid van activiteiten en dragen bij aan het versterken van gemeenschappen.		
Exploitatie Dorpshuis	**Nadeel**	**-75**
Vanaf 2026 zetten we een kwartiermaker in die werkt aan de succesvolle oplevering van het Dorpshuis Loon op Zand. Hij zorgt ervoor dat het gebouw optimaal wordt voorbereid op gebruik dat de organisatiestructuur operationeel is en dat alle betrokken partijen tijdig en goed betrokken worden.		
Dekking bestuur, beheer en vrijwillige inzet van maatschappelijke accommodaties bundelen en professionaliseren (I)	**Voordeel**	**45**
Voor bovengenoemd speerpunt wordt € 45.000 gedekt vanuit de bestaande subsidie van de Rode Loper, cofinanciering van één van onze partners en de inzet van IZA/GALA middelen, binnen taakveld 2.3 voorliggende voorzieningen.		
Dekking digitaal ondertekenen voor poststukken (I)	**Voordeel**	**10**
Voor bovengenoemd speerpunt wordt € 10.000 gedekt vanuit het mantelzorgbudget. Het gaat hier om een eenmalige investering in 2026. Dit bedrag wordt vanuit taakveld 2.3 voorliggende voorzieningen omgebogen naar taakveld 2.4 maatwerk.		
2.4 Maatwerk	**Nadeel**	**-175**
Inzet deelhulpmiddelen (S)	**Nadeel**	**-8**
In 2026 willen we meer pools en diverse pools gaan inzetten voor deelhulpmiddelen. Een scootmobielpool met twee scootmobielen kost € 5.000 per jaar. Een driewielfietspool kost € 3.000 per jaar. In 2026 verwachten we van beide pools één (extra) pool te realiseren		
Dekking inzet deelhulpmiddelen (S)	**Voordeel**	**8**
Het gaat hier om een omvorming van zorgbudget. De pools leveren een voordeel op bij drie scootmobielgebruikers zonder individuele maatwerkvoorziening en twee driewielfietsgebruikers zonder individuele maatwerkvoorziening.		
Transformatiemiddelen opgaven (I)	**Nadeel**	**-200**
De uitvoering van de transformatie van het sociaal domein vraagt om een aanvullend budget voor noodzakelijke opstartkosten, waaronder juridische zaken, personeel, inrichting, monitoring en het afdekken van onvoorziene omstandigheden.		
Digitaal ondertekenen voor poststukken (I)	**Nadeel**	**-26**
De werkprocessen worden efficiënter door het mogelijk te maken dat inwoners poststukken digitaal kunnen ondertekenen.		
Rendement digitaal ondertekenen poststukken (I)	**Voordeel**	**16**
Het digitaal ondertekenen van poststukken heeft een terugverdien effect van ongeveer € 16.000. Dit terugverdieneffect vindt plaats door besparingen op personele kosten, postzegels, enveloppen, printpapier, inktcartridges, gehandicaptenparkeerkaarten en medische adviezen, en cliënt ervaringsonderzoeken.		
Omvorming ontwikkelingsgerichte dagbesteding: Persoonlijk Passend Pakket (S)	**Nadeel**	**-50**
Als er geen passend indicatievrij aanbod is, bieden we Ontwikkelingsgerichte Arbeidsmatige Dagbesteding (OAD) via een Persoonlijk Passend Pakket.		
Dekking algemene voorziening voor inwoners met niet aangeboren hersenletsel (NAH) en hun verzorgers (S)	**Voordeel**	**85**
Het gaat hier om een omvorming van zorgbudget voortkomend vanuit persoonsgebonden budget van € 85.000. Dit budget wordt vanuit taakveld 2.4 maatwerk omgebogen naar taakveld 2.3 voorliggende voorzieningen.		
2.5 Participatie	**Voordeel**	**150**
Dekking omvorming ontwikkelingsgerichte dagbesteding (S)	**Voordeel**	**150**
Voor de gehele omvorming van ontwikkelingsgerichte dagbesteding is € 150.000 beschikbaar. Het gaat hier om een omvorming van zorgbudget voortkomend vanuit zorg in natura € 150.000. Dit budget wordt vanuit taakveld 2.5 participatie voor € 50.000 ingezet voor de uitvoering van het Persoonlijk Passend Pakket (taakveld 2.4). Het overige budget wordt vanuit taakveld 2.5 omgebogen naar taakveld 2.3 voorliggende voorzieningen voor de uitvoering van indicatievrije dagbesteding. Het gaat hier om een bedrag van € 100.000.		
2.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Baten Venster 2 (bedragen x € 1.000)	Voordeel	0

2.1 Onderwijs	Voordeel	0
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
2.2 Sport, cultuur en welzijn	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
2.3 Voorliggende voorzieningen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
2.4 Maatwerk	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
2.5 Participatie	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
2.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Venster 3. Omgeving en economische ontwikkeling

Ambitie

De vastgestelde Omgevingsvisie 2040 vormt de koers voor de komende jaren. Of het nu om wonen, werken, ondernemen of recreëren gaat: in Loon op Zand is het goed toeven. De komende jaren willen we al deze thema's van onze gemeente duurzaam en volhoudbaar versterken.

We blijven een levendige economische gemeente. Toeristen en inwoners weten onze gemeente te vinden voor vermaak, natuur en onze vitale kernen. Onze ambitie is om het recreatief aanbod te versterken en te verbreden. Om de Economische en toeristisch-recreatieve visie 2030 concreet en meetbaar te maken, is er een aantal doelstellingen geformuleerd. Deze doelstellingen zijn vertaald naar thema's en activiteiten in het actieprogramma economische en toeristisch-recreatieve visie 2023-2027.

De huidige situatie op de woningmarkt vraagt om creativiteit en ambitie. We willen deze periode blijven bouwen en zo op termijn uitgroeien tot een gemeente met 25.000 inwoners. Daarbij kiezen we in de eerste plaats voor inbreiding binnen de bebouwde kom waar dat kan en daarna voor uitbreiding wanneer dat nodig is.

We streven ernaar dat iedereen in onze lokale samenleving mee kan doen. Dit betekent ook dat er in de fysieke omgeving ruimte moet zijn voor iedereen en dat het goed toeven is. Dit is een van de speerpunten in het Beleidsplan Samen actief Spelen en Bewegen.

We willen in 2040 beter bereikbaar zijn en minder verkeersdruk ervaren. Door vol in te zetten op slimme oplossingen voor mobiliteit laten we zien dat groei ook kan zonder nieuwe belasting voor de woonomgeving en de natuur. Hoe we dit vorm gaan geven hebben we uitgewerkt in de Mobiliteitsvisie 2040.

We streven ernaar om onze centra een sterkere rol te geven in de samenleving en de centra te verbinden met de sterke recreatiesector van onze gemeente. Om deze reden gaan we aan de slag met het vergroenen van de centra en onderzoeken we de mogelijkheden voor de ontwikkelingen van de centra.

Verder streven we ernaar dat ons Erfgoed meerwaarde biedt voor de hele gemeente. Het versterkt de identiteit van onze dorpen, draagt bij aan de kwaliteit van onze leefomgeving, trekt bezoekers aan en stimuleert onze economie.

Met de vastgestelde plannen zoals:

- De Mobiliteitsvisie 2040;
- Programma Water en Riolering 2025-2028;
- Het beleidsplan Samen actief Spelen en Bewegen 2025-2035;
- Actieplan Duurzaamheid 2025-2028;
- Horecavisie;
- De waarde van Erfgoed (Erfgoedbeleid);
- Woonzorgvisie.

hebben we voor de komende jaren de koers voor deze werkvelden. Hiermee werken we aan ons streven dat iedereen in onze lokale samenleving mee kan doen.

3.1 Omgeving

Wat willen we bereiken?

- Doelmatig beheer en onderhoud van de openbare ruimte waarin duurzaam werken de basis is en dienstverlening belangrijk is.
- Verkeersveilige en bereikbare gemeente met bijzondere aandacht voor risicolocaties.
- Openbaar vervoer blijft beschikbaar in onze kernen om de bereikbaarheid voor iedereen in stand te houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwaliteit openbare ruimte

De kwaliteit van de openbare ruimte speelt een belangrijke rol in de beleving en de leefbaarheid. Mensen wonen graag in onze groene gemeente, bedrijven vestigen zich hier vanwege de goede infrastructuur en toeristen komen hier graag vanwege het groene karakter en mooie buitengebied. Voor de gemeente liggen er opgaves op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit etc. Hiermee wordt er veel van de openbare ruimte verwacht en daarnaast wordt er ook kritisch gekeken: kan het allemaal goedkoper, kan het een niveau lager. Bij de afweging van onderhouds- of vervangingsmaatregelen wordt niet alleen gekeken naar kosten en techniek; de maatregelen zijn direct gekoppeld aan de doelstellingen van de gemeente, bijvoorbeeld veiligheid of de kwaliteit van de leefomgeving of de tevredenheid van de burger. Vanuit wettelijk oogpunt is de gemeente verplicht om haar kapitaalgoederen in stand te houden, zodat er geen kapitaalvernietiging plaats vindt. Bij beheerkeuzes wordt voor de inzet van de middelen voor onderhoud telkens een afweging gemaakt tussen technische kwaliteit, beeldkwaliteit en inrichtingskwaliteit.

We zetten in op onderhoud en vervanging om de vastgelegde kwaliteitsniveaus te behalen. We gaan hierbij voor sober en doelmatig maar wel technisch in orde. Uitgangspunt is dat er sprake is van 1 op 1 vervanging; er vindt geen toevoeging of wijziging van functies plaats. Hierbij kijken we naar de uitvoering van werkzaamheden waarbij we efficiencyslagen maken door enerzijds in te zetten op het gebruik van duurzamere materialen en nieuwe technieken en anders door de optimalisatie van onze werkprocessen. We blijven inzetten op het combineren van werkzaamheden (werk met werk maken) zodat overlast voor inwoners vermindert en projecten doelmatig worden uitgevoerd.

Mobiliteitsvisie

In het coalitieakkoord en de mobiliteitsvisie is vastgelegd dat we staan voor een verkeersveilige gemeente. In focuspunt 7 is opgenomen dat we actief optreden bij hotspots met veel ongevallen en dat we extra inzetten op de veiligheid van fietsers en voetgangers.
Het verbeteren van de verkeersveiligheid kan vaak met kleine ingrepen in de infrastructuur. Met een budget kunnen meldingen m.b.t. de verkeersveiligheid, waarbij een kleine aanpassing aan de infrastructuur nodig is, snel en adequaat worden opgelost. In de begroting 2026 verwerken we de kosten voor parkeervergunningen exclusief toezicht boa's in de omgeving van de Efteling op in de vermakelijkhedenretributie, dit is onderdeel van venster 0. Ook hebben we inkomsten uit het verhalen van schades aan verkeersborden. Hiermee ontstaat ruimte in het budget voor verkeersveiligheid om snel in te spelen op knelpunten in de leefomgeving.

Binnen onze reguliere taken:

Wat willen we bereiken?	Realisatie		Begroting	
3.1 Omgeving	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
We voeren regulier onderhoud uit volgens vastgestelde kwaliteitsniveaus in e IBOR-nota 2024-2034				
% dat voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus	92,3%	94,0%	90,0%	90,0%
We zorgen voor een verkeersveilige inrichting van de openbare ruimte				
Aantal verkeersslachtoffers	11	16	9	9

Onze speerpunten:

Verkeersveiligheid	
Doel	Verlagen van de snelheid en verminderen doorgaand auto- en vrachtverkeer in de Erasstraat.
Inhoud	We willen dit bereiken met de aanleg van plateaus in de rijbaan. Verspreid over de gehele Erasstraat leggen we een aantal plateaus aan.
Financiën	In de begroting is € 104.000 opgenomen, ook hebben we een verkeersveiligheidssubsidie ontvangen van het Rijk ter hoogte van € 59.000.
Planning	De werkzaamheden moeten in 2026 zijn afgerond.
Risico's	In de Erasstraat staat de lintbebouwing kort op de rijbaan. Het is hierdoor een uitdaging om een goede balans te vinden tussen enerzijds het terugdringen van de snelheid en de hoeveelheid autoverkeer en anderzijds het woongenot.

3.2 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?
De route naar een duurzame toekomst is uitgezet in het Actieplan duurzaamheid 2025-2028. Hierin benoemen we een aantal ambities die ieder hun uitwerking krijgen op verschillende taakvelden:

- Gemeente als voorbeeld:
  - Gemeentelijk vastgoed verduurzamen;
  - VerLEDden openbare verlichting;
  - Lokale initiatieven ondersteunen;
  - Duurzaam onderhoud openbare ruimte.
- Energieneutraal in 2050
  - Energie besparen en duurzaam opwekken van energie;
  - Laadinfrastructuur voor mobiliteit;
  - Toegankelijk energieloket voor inwoners en bedrijven.
- Aardgasvrij in 2050
  - Onderzoek naar warmtenetten en alternatieve warmtebronnen;
  - Woningen aardgasvrij-ready maken;
  - Inwoners informeren en bewustwording vergroten.
- Groen en circulair
  - 80% hergebruik, minder gebruik van primaire grondstoffen en stapsgewijs naar minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2026;
  - We zamelen afval in volgens het principe 'de vervuiler betaalt' (Diftar);
  - Bewuste inwoners op het gebied van water en afval;
  - Voorkomen van wateroverlast en hittestress;
  - Stimuleren van groen bij woningen en de werkomgeving, inclusief biodiversiteit.
- Gemeentebreed participeren
  - Samenwerking met stakeholders en ketenpartners rondom verduurzaming;
  - Bestrijden energiearmoede.

Wat gaan we daarvoor doen?
Afval
Binnen de keten ontstaat steeds meer het besef dat er op meerdere fronten tegelijk inzet nodig is om tot een circulaire economie te komen. Dit betekent meer product-innovatie en toepassingsmogelijkheden, maar ook meer besef bij de burger van meerwaarde van stromen via bijv. reparatie en een betere kwaliteit van deelstromen door goed scheidingsgedrag. Door marktontwikkelingen staan de inkomsten uit bepaalde stromen onder druk. Ook dreigt er meer afkeur van stromen als gevolg van ontwijkgedrag of minder goed afval scheidingsgedrag. Er is een groter aanbod van stromen waardoor de kosten dreigen te stijgen.

We blijven ons daarom richten op het terugbrengen van de hoeveelheid restafval door het stimuleren van gewenst afvalgedrag. De vervolgstappen zijn gericht op 'reparatie: waar zijn nog extra voorzieningen nodig, welke (groepen van) bewoners of wijken vragen extra aandacht of maatwerk. Dit om het draagvlak te vergroten en daarmee het effect van de genomen maatregelen te maximaliseren en de kwaliteit van deelstromen te verbeteren en te borgen.

Duurzaamheid
We bevinden ons op een pad vol uitdagingen. Het klimaat verandert en onze grondstoffen zijn niet oneindig. De route naar een duurzame toekomst is geen rechte weg, maar een kronkelend pad met onbekende obstakels en kruispunten. De keuzes die we vandaag maken, bepalen hoe de toekomst voor de volgende generaties eruitziet. De komende jaren zetten we belangrijke stappen op het gebied van energie en duurzaamheid. We gaan met het opgestelde actieplan verder werken om onze gemeente in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te maken.

Binnen onze reguliere taken:

Wat willen we bereiken?	**Realisatie**		**Begroting**	
3.2 Duurzaamheid	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal kg restafval (grof en fijn) per inwoner per jaar	149	122	100	<100*
Scheidingspercentage afval	60%	75%	80%	80%
Percentage van ons rioolareaal dat we jaarlijks reinigen en inspecteren	15,7%	12%	14%	14%
Percentage daken met zonnepanelen**	34%	40%	21%	21%
20% besparing aardgas realiseren in 2030 t.o.v. 2021 in Terajoules	402	424	415	409
20% afname hoeveelheid CO2-uitstoot per jaar in 2030 t.o.v. 2019 (keuze voor 2019 in verband met covid-19)***		90	99	94
Aantal (semi) publieke autolaadpunten	312	415	704	725
Percentage LED-lampen binnen onze gemeente in openbare ruimte, doel is om in 2030 alle openbare verlichting in LED te hebben.	49%	62%	74%	86%

** Wordt landelijk afgeschaft als KPI.*
*** We hebben de normwaarde van 20% reeds gehaald.*
**** Van 2023 zijn geen gegevens bekend.*

Onze verbonden partijen:

- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Onze speerpunten:

Warmteprogramma	
Doel	Vastleggen welke wijk wanneer van het aardgas gaat (en wat het warmte alternatief is).
Inhoud	Onder de omgevingswet is het noodzakelijk om voor 1-1-2027 een Warmteprogramma opgesteld te hebben. Hierin werken we uit op welke wijze de diverse wijken op termijn van het aardgas afgekoppeld gaan worden.
Financiën	De kosten dekken we uit de CDOKE-gelden vanuit het rijk.
Planning	Vaststelling door college uiterlijk 31-12-2026.
Risico's	Het betreft een wettelijke bepaling. Als we geen Warmteprogramma opstellen voldoen we niet aan dat deel van de wetgeving. Ook remmen we de energietransitie binnen onze gemeente.

Duurzaamheidscampagne	
Doel	Voorbereiding inwoners op alternatieve warmtebronnen.
Inhoud	We gaan inwoners middels een campagne informeren en enthousiasmeren om aan de slag te gaan met duurzaamheid, zoals energie besparen en klimaatadaptatie.
Financiën	Dekking vindt plaats binnen huidige begroting.
Planning	De campagne zal in geheel 2026 worden gevoerd.
Risico's	Als we dit niet doen wordt het halen van onze duurzame doelen uit de omgevingsvisie moeilijk en worden de gevolgen van klimaatverandering voor onze inwoners groter.

Soortenmanagementplan (SMP)	
Doel	Beschermen bedreigde diersoorten in gebouwen ten behoeve van de isolatieopgave.
Inhoud	We starten met het opstellen van een SMP ter bescherming van bedreigde diersoorten in gebouwen. Met dit soortenmanagementplan zorgen we ervoor dat onze inwoners niet zelf onderzoeken moeten doen naar flora en fauna als zij willen gaan isoleren en als er flora en fauna aangetroffen is een vergunning moeten aanvragen bij de provincie.
Financiën	Het opstellen van het SMP is een eenmalige uitgave die we inschatten op een bedrag van € 350.000. Dit bedrag kan worden gedekt uit de CDOKE-gelden vanuit het Rijk (€ 220.000) en een subsidie (SpUK SMP) die de provincie nog zal openstellen (€ 130.000).
Planning	Oplevering SMP eind 2027.
Risico's	Als we dit niet doen dan wordt een simpele isolatiemaatregel voor onze inwoners heel duur omdat zij dan zelf een ecologisch onderzoek moeten doen en indien nodig een omgevingsvergunning flora en fauna moeten aanvragen bij de provincie. Het gaat dan om enkele duizenden euro's per woning. Hierdoor zal onze isolatieopgave stagneren.

Energiesysteemvisie	
Doel	Route voor de energietransitie (netcongestie, energieopwek en -opslag).
Inhoud	We stellen een route op met daarin de speerpunten om in 2050 energie- en CO_2-neutraal te zijn.
Financiën	De dekking vindt plaats vanuit de CDOKE-gelden vanuit het Rijk.
Planning	Vaststelling college en raad uiterlijk eind 2026.
Risico's	Zonder energiesysteemvisie is de kans groot dat we onze capaciteit en middelen niet effectief genoeg in gaan zetten waardoor het lastiger wordt om het einddoel (2050 energie- en CO_2 neutraal) te halen.

Gezamenlijke aanpak voor een Circulair Ambachtscentrum	
Doel	Het realiseren van een Circulair Ambachtscentrum om de hoeveelheid restafval te verminderen en het gebruik van primaire grondstoffen verder te reduceren, al dan niet via een gedeelde gemeentelijke infrastructuur met omliggende gemeenten.
Inhoud	In het haalbaarheidsonderzoek naar een Circulair Ambachtscentrum brengen we de kansen voor en de aanpak van de (door)ontwikkeling van ons Grondstoffencentrum naar een vorm van een Circulair Ambachtscentrum in beeld.
Financiën	Dekking vindt plaats binnen huidige begroting.
Planning	De raad wordt in juli 2026 geïnformeerd over de bevindingen van het haalbaarheidsonderzoek.
Risico's	Lerend van vergelijkbare trajecten elders neemt een goed haalbaarheidsonderzoek de nodige tijd in beslag, niet alleen om met veel verschillende partijen (stakeholders) te spreken, maar ook om voldoende ruimte te bieden aan ideeën, innovaties en doorontwikkeling van pilots. Hierdoor kan de planning mogelijk niet worden gehaald.

3.3 Wonen

Wat willen we bereiken?

- We blijven voldoende woningen bouwen in onze drie kernen: Kaatsheuvel, Loon op Zand en De Moer voor alle doelgroepen. Hierbij sluiten we aan bij de regionale woondeal die in 2023 is ondertekend.
- Het realiseren van betaalbare, goede en duurzame huisvesting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wonen

In de Woondeal is vastgelegd dat de minimale gemeentelijke opgave voor de periode van 2022 t/m 2026 voor de gemeente Loon op Zand 659 woningen is. Er wordt gewerkt aan een herijking van de Woondeal, hierin zullen ook nieuwe aantallen worden opgenomen. De realisatie is vaak van externe partijen afhankelijk. De start bouw en dus ook oplevering is afhankelijk van de verschillende trajecten die doorlopen moeten worden op het gebied van het omgevingsplan en vergunningen.

De waarde van Erfgoed
Onze visie is dat erfgoed meerwaarde biedt voor de hele gemeente. Het versterkt de identiteit van onze dorpen, draagt bij aan de kwaliteit van onze leefomgeving, trekt bezoekers aan en stimuleert onze economie. Daarnaast verbindt erfgoed generaties en biedt het inspiratie voor hedendaagse vraagstukken. Zo kunnen oude landschapsstructuren richting geven aan klimaatadaptieve oplossingen en kunnen tradities en verhalen bijdragen aan sociale samenhang en trots.

Om deze ambities waar te maken werken we met vier programmalijnen. We beginnen met inzicht en bescherming, door erfgoed goed in beeld te brengen en juridisch te borgen. Daarna zetten we in op een integrale en toekomstgerichte benadering, waarin erfgoed een rol speelt bij brede maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Vervolgens vergroten we de beleving en betrokkenheid, zodat erfgoed zichtbaar en beleefbaar is voor onze inwoners en bezoekers. Tot slot versterken we ondersteuning en samenwerking, zowel binnen de gemeente als met externe partners.

Bijzondere objecten
We gaan in 2026 het beheerplan Bijzondere Objecten (Kunst Objecten) in de openbare ruimte actualiseren.

Binnen onze reguliere taken:

Wat willen we bereiken?	**Realisatie**		**Begroting**	
3.3 Wonen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Voldoen aan de woondeal 30-40-30	Ja	Ja	Ja	Ja
Aantal nieuw opgeleverde woningen	54	108	50-100	75-100
Aantal woningen dat in aanbouw is gestart	*	19	300-350	150-200

* We kunnen geen concrete aantallen per jaar geven.

Onze speerpunten:

Centrum Kaatsheuvel	
Doel	Doorontwikkeling revitalisering centrum Kaatsheuvel.
Inhoud	In 2025 hebben we de stedenbouwkundige kaders vastgesteld voor het centrum van Kaatsheuvel. Deze kader werken we verder uit in ontwerpfase van het project en we werken het rapport placemaking uit.
Financiën	Dekking vindt plaats binnen huidige begroting.
Planning	De ontwerpfase is gestart in 2025 en loopt door in 2026. Ook verwachten we eind 2025/begin 2026 de oplevering van het advies over placemaking (onderdeel van de uitwerking van het Toekomstperspectief). In 2026 werken we ook dat verder uit.
Risico's	De uitvoering van het project is hoofdzakelijk afhankelijk van marktpartijen zoals ondernemers, exploitanten en (vastgoed)investeerders, zij moeten vertrouwen hebben in de (her)ontwikkeling. De uitvoering hebben we hiermee dus niet helemaal in eigen hand.

Verduurzaming het Klavier	
Doel	Verduurzaming en groot onderhoud werktuigbouwkundige (W-) installatie het Klavier.
Inhoud	In 2026 willen we het Klavier verder verduurzamen, zodat het gebouw van het gas af kan. Hiervoor vervangen we o.a. de resterende CV-ketels door warmtepompen en plaatsen we zonnepanelen. Dit is een goed natuurlijk moment om ook groot onderhoud aan de werktuigbouwkundige installaties van het gebouw uit te voeren, dat noodzakelijk is na 10 jaar.
Financiën	Voor de verduurzaming van het gebouw is eerder door de raad een krediet beschikbaar gesteld. Aanvullend daarop wordt momenteel de aanvraag van een DUMAVA (duurzaam maatschappelijk vastgoed)-subsidie voorbereid. Voor het groot onderhoud aan de W-installatie is budget gereserveerd in de voorziening groot onderhoud gebouwen.
Planning	In de eerste helft van 2026 werken we aan de voorbereiding van de verduurzaming en het groot onderhoud, in de tweede helft van 2026 voeren we de werkzaamheden uit.
Risico's	Overlast voor gebruikers gebouw en tijdelijke uitval installaties.

DMJOP's gemeentelijk vastgoed	
Doel	Opstellen Duurzame Meerjaren OnderhoudsPlanningen (DMJOP's) gemeentelijk vastgoed (incl. Dorpshuis Loon op Zand).
Inhoud	Om uitvoering te kunnen geven aan het noodzakelijke onderhoud aan ons gemeentelijk vastgoed is door de raad budget gereserveerd in een voorziening groot onderhoud gebouwen. Om de raad een realistisch, onderbouwd bedrag te vragen actualiseren we de DMJOP's van onze gebouwen, aan de hand van de methodiek conditie meten. Tevens laten we een eerste DMJOP opstellen voor het nieuwe Dorpshuis in Loon op Zand, op basis van de actuele tekeningen.
Financiën	Voor het actualiseren en opstellen van de DMJOP's is geld beschikbaar in de begroting. Op basis van de uitkomsten van de actualisatie van DMJOP's kan de huidige geraamde storting in de voorziening groot onderhoud gebouwen worden bijgesteld.
Planning	In de eerste helft van 2026 actualiseren we de DMJOP's, in de tweede helft van 2026 vragen we de raad om de huidig geraamde storting in de voorziening groot onderhoud gebouwen te actualiseren op basis van de DMJOP's.
Risico's	Geen.

Exploitatievorm Theater in het Klavier	
Doel	Onderzoek nieuwe exploitatievorm Theater in het Klavier.
Inhoud	In 2026 willen we een nieuwe exploitatie- en beheervorm onderzoeken, in afstemming met de exploitatie van sporthal De Werft en het nieuwe Dorpshuis in Loon op Zand. Hierbij zal gestuurd worden op kostenefficiëntie, benutting en rentabiliteit.
Financiën	Er is structureel budget voor onderhoud en beheer van Het Klavier. Er is vooralsnog geen budget beschikbaar voor de implementatie van een nieuwe exploitatie- en beheervorm voor Theater in het Klavier.
Planning	In 2026.
Risico's	Onvoldoende animo bij marktpartijen en/of de samenleving om vorm te geven aan exploitatie en beheer van Theater in Het Klavier.

Uitvoering Erfgoedbeleid	
Doel	In 2026 starten we met de eerste acties die voortvloeien vanuit het Erfgoedbeleid.
Inhoud	Met ons nieuwe Erfgoedbeleid zetten we in op de toekomst van ons verleden. We maken bewuste keuzes om zorgvuldig om te gaan met wat Loon op Zand uniek maakt. Ons erfgoed verbindt mensen en verhalen, en speelt een belangrijke rol in actuele thema's als energietransitie en woningbouw. In onze recreatieve gemeente maken we erfgoed zichtbaar en beleefbaar – nu en in de toekomst.
Financiën	Voor 2026 hebben we aanvullend budget nodig van € 10.000. Afhankelijk van gemaakte keuzes bij vaststelling van het beleid kunnen afwijkende financiële consequenties verbonden zijn aan de uitvoering van het nieuwe beleid.
Planning	In 2026 starten we met de eerste acties vanuit het nog vast te stellen Erfgoedbeleid. Voorbeelden hiervan kunnen zijn een actualisatie van het archeologiebeleid, een historisch tafelkleed, aanwijzing van gemeentelijke monumenten, onderzoek en educatie. Oppakken van deze acties is afhankelijk van besluitvorming over het nieuwe beleid.
Risico's	Geen.

Bescherming MASt gebied	
Doel	Bescherming Munitions Ausgabe Stelle (MASt) gebied als waardevol erfgoed.
Inhoud	We ontvingen een aanvraag om het MASt gebied aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het munitiedepot in Kaatsheuvel speelde een centrale rol in de Fliegerhorst structuur tijdens de Tweede Wereldoorlog en was één van de grootste depots in Europa. Het depot werd tijdens Dolle Dinsdag tot ontploffing gebracht om te voorkomen dat de geallieerden de munitie in handen kregen. Restanten van onder andere bomkraters, loopgraven, mitrailleursnesten, parkeerhavens en latrines zijn nog steeds zichtbaar in het terrein. We onderzoeken de mogelijkheden tot bescherming van dit historisch waardevolle gebied.
Financiën	Er is een incidenteel bedrag benodigd van € 15.000 voor onderzoek en aanwijzing/bescherming van het gebied.
Planning	Procedure aanwijzing gereed Q2 2026.
Risico's	Het niet beschermen van het gebied leidt tot verlies van unieke erfgoedwaarden.

Starterslening	
Doel	Ondersteuning van onze inwoners bij het kopen van een eerste woning.
Inhoud	We vinden het belangrijk dat er beweging is en blijft in de woningmarkt. Voor starters is het lastig om op de woningmarkt te komen. Door middel van een starterslening kunnen we met een steuntje in de rug extra financiële ruimte bieden. We zien al sinds de start van de regeling dat het een product is dat voldoet aan de behoefte.
Financiën	In een volgend P&C product vragen we middelen aan voor de verdere uitvoering van de starterslening.
Planning	In 2026 zetten we het verstrekken van startersleningen voort.
Risico's	De hoeveelheid te verstrekken leningen is afhankelijk van de hoogte van het beschikbare budget en het aantal aanvragen.

3.4 Economische ontwikkeling, toerisme en recreatie

Wat willen we bereiken?

- Een groene en recreatieve gemeente met een gevarieerd aanbod aan horeca, winkels, verblijfsaccommodaties, evenementen en dagrecreatie voor inwoners en bezoekers.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat waar ruimte is om te ondernemen en met goed georganiseerde ondernemerscollectieven.
- Krachtenbundeling, efficiency en een professionele aanpak van toeristisch-recreatieve marketing en gastheerschap voor onze gemeente en de Langstraat-regio.
- Behoud en versterking van de werkgelegenheid.
- Het blijft in Loon op Zand prettig om te wonen, werken en te recreëren.

Wat gaan we daarvoor doen?
We zetten de uitvoering van het in 2023 vastgestelde Actieprogramma Economische en toeristisch-recreatieve visie voort.

Binnen onze reguliere taken:

Wat willen we bereiken?	Realisatie		Begroting	
3.4 Economische ontwikkeling	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal vestigingen per 10.000 inwoners	1.299	1.432	1.375	1.375
Aantal banen recreatie en toerisme per 1.000 inwoners	153	149	220	170
Aantal banen totaal in de gemeente per 1.000 inwoners van 15-74 jaar		612	625	650
Verhouding banen en woningen (voorheen Functiemenging)	50,3%	50,8%	50,0%	50.0%

Onze verbonden partijen:

- Midpoint Brabant

Onze speerpunten:

Actieprogramma Economische en toeristisch recreatieve visie	
Doel	Met het actieprogramma willen we bereiken dat Loon op Zand in 2030 bekend staat als een groene, recreatieve en ondernemende gemeente, waar ondernemers de kansen benutten om zo goed mogelijk te ondernemen met respect voor de omgeving, bewust van de cultuurhistorie en met oog voor de lokale gemeenschap.
Inhoud	Uitvoering van het actieprogramma en voorbereiden vervolg van het actieprogramma. Het actieprogramma loopt tot en met 2027, een nieuw actieprogramma zal in 2026 worden voorbereid.
Financiën	Dekking vindt plaats binnen huidige begroting.
Planning	Het actieprogramma loopt tot en met 2027. De komende jaren 2026 en 2027 zullen gebruikt worden voor het voorbereiden van een nieuw actieprogramma.
Risico's	Sommige activiteiten in het actieprogramma zijn afhankelijk van externe partijen.

Centrum Loon op Zand	
Doel	Toekomstbestendig en vitaal centrum van Loon op Zand.
Inhoud	De uitkomsten van de verkenning in 2025 'Aanzet voor visie centrum Loon op Zand – analyse marktsituatie' laten zien dat het voorzieningenniveau afneemt en bereiken we de absolute ondergrens. Een vervolgonderzoek in de vorm van een locatiestudie voeren we in 2026 uit.
Financiën	In begroting 2025 zijn hiervoor incidentele middelen beschikbaar gesteld voor 2025 en 2026.
Planning	2026 e.v.
Risico's	Nader te bepalen.

Landschap Pauwels	
Doel	Ontwikkelen van landschapsstructuren en recreatief aanbod (motie begroting 2024).
Inhoud	Loon op Zand is een van de partners van het door de raad vastgestelde Masterplan Pauwels, omdat de ambities grotendeels aansluiten op onze eigen ambities. Een aparte financiële bijdrage aan Pauwels leverden we tot op heden niet. Om onze positie te versterken, met name op de voor ons belangrijke ambities (recreatieve aantrekkelijkheid in het bijzonder) is sinds 2025 een structurele financiële bijdrage opgenomen.
Financiën	Dekking vindt plaats binnen huidige begroting.
Planning	De uitvoering is onderdeel van het Actieprogramma Economische en toeristisch-recreatieve visie. In 2025 is gestart met het onderzoeken op welke wijze deze bijdrage ingezet kan worden. Daarbij wordt bekeken of dat doelmatig is en bijdraagt aan de continuïteit van de ontwikkeling van Landschap Pauwels.
Risico's	De uitvoering wordt deels door onszelf gedaan maar ook door andere partijen. De inzet en betrokkenheid van deze partijen speelt een belangrijke rol in het realiseren van doelstellingen.

Wat mag het kosten in 2026?

Venster 3: Omgeving en economische ontwikkeling	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
3.1 Omgeving	-6.694	396	-7.077	396	-7.384	396	-7.659	396
3.2 Duurzaamheid	-5.458	6.483	-5.738	6.643	-5.769	6.701	-6.310	7.267
3.3 Wonen	-3.454	640	-3.546	640	-3.719	640	-3.863	640
3.4 Economische ontwikkeling	-770	30	-679	30	-690	30	-703	30
Subtotaal	**-16.377**	**7.549**	**-17.040**	**7.709**	**-17.562**	**7.766**	**-18.536**	**8.332**
3.99 Mutaties reserves	-	104	-	85	-	75	-	101
Totaal	**-16.377**	**7.653**	**-17.040**	**7.795**	**-17.562**	**7.842**	**-18.536**	**8.433**

Nieuw beleid Venster 3: Omgeving en economische ontwikkeling	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
3.1 Omgeving	-50	-	-50	-	-50	-	-50	-
3.2 Duurzaamheid	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Wonen	-25	-	-	-	-	-	-	-
3.4 Economische ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	**-75**	**-**	**-50**	**-**	**-50**	**-**	**-50**	**-**
3.99 Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal nieuw beleid Venster 3	**-75**	**-**	**-50**	**-**	**-50**	**-**	**-50**	**-**

Toelichting op nieuw beleid

Lasten Venster 3 (bedragen x € 1.000)	**Nadeel**	**-75**

3.1 Omgeving	**Nadeel**	**-50**
Infrastructurele verkeersveiligheidsmaatregelen (S)	**Nadeel**	**-50**
Met het vaststellen van de Mobiliteitsvisie zetten we in op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Het verbeteren van de verkeersveiligheid kan vaak met kleine ingrepen in de infrastructuur. Op dit moment is er geen structureel budget om dergelijke maatregelen snel en doeltreffend uit te voeren. Met een budget kunnen meldingen met betrekking tot de verkeersveiligheid, waarbij een kleine aanpassing aan de infrastructuur nodig is, snel en adequaat worden opgelost.		
3.2 Duurzaamheid	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
3.3 Wonen	**Nadeel**	**-25**
Aanwijzing MASt (I)	**Nadeel**	**-15**
In 2026 werken we aan de aanwijzing van het MASt gebied tot gemeentelijk monument. De onderzoeken die hiervoor nodig zijn, passen op dit moment niet binnen het beschikbare budget. Aanvullen middelen zijn nodig om dit traject te kunnen uitvoeren.		
Erfgoedbeleid (I)	**Nadeel**	**-10**
Het aanvullende budget is bovenop het vastgestelde budget in 2025 nodig voor het uitvoeren van het nieuwe erfgoedbeleid dat we in december 2025 ter besluitvorming voorleggen aan de Raad. Het nieuwe beleid richt zich op het behoud, de versterking en de zichtbaarheid van ons Loonse erfgoed. We ondersteunen lokale initiatieven en richten ons op het vergroten van de betrokkenheid van onze inwoners en bezoekers bij het Loonse erfgoed.		
3.4 Economische ontwikkeling	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
3.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Baten Venster 3 (bedragen x € 1.000)	Voordeel	0

3.1 Omgeving	Voordeel	0
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
3.2 Duurzaamheid	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
3.3 Wonen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
3.4 Economische ontwikkeling	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
3.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Venster 0. Overhead en algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

De gemeente Loon op Zand streeft ernaar om komende jaren een structureel sluitende begroting te realiseren, ondanks de toenemende financiële druk en onzekerheden vanuit het Rijk. De inzet is om de uitgaven en inkomsten zoveel mogelijk in balans te brengen. Dit betekent dat we voor een uitdaging staan om onze ambities te realiseren. We vinden financiële ruimte door het invoeren van bezuinigingen en toepassing van het uitgangspunt: nieuw beleid alleen als het gedekt wordt door oud beleid.

Algemene uitkering
De ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is de komende jaren onzeker, mede door wijzigingen in het verdeelmodel en de herijking van het gemeentefonds. Vanaf 2026 vervalt het huidige accres-systeem, wat zorgt voor onduidelijkheid over toekomstige indexatie en groei van de uitkering. Deze financiële onzekerheid wordt versterkt door de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025 en het nog te vormen kabinet, waarvan het beleid grote invloed zal hebben op de gemeentefinanciën. In de begroting 2026-2029 proberen we zoveel mogelijk rekening te houden met de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Stabiliteit en behoedzaam financieel beleid zijn cruciaal om ook onder veranderende omstandigheden een sluitende begroting te behouden.

Lokale heffingen
In de paragraaf lokale heffingen geven we een nadere toelichting op de onderbouwing en beleidslijnen.

Overhead
In de paragraaf bedrijfsvoering geven we een nadere toelichting op de onderbouwing van personele ontwikkelingen en ICT. In deze paragraaf komen ook de voorgeschreven indicatoren aan de orde.

Wat mag het kosten in 2026?

Venster 0: Overhead en algemene dekkingsmiddelen	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
0.1 Overhead	-14.653	283	-14.812	513	-14.995	280	-15.098	362
0.2 Lokale heffingen	-770	17.150	-805	18.096	-837	18.304	-870	18.510
0.3 Algemene uitkeringen	-	48.659	-	49.825	-	49.949	-	50.055
0.4 Dividend	-8	88	-7	88	-7	88	-6	88
0.5 Financieringsfunctie	-75	101	-5	101	144	101	157	101
0.6 Overige alg. dekkingsmiddelen	-864	25	-967	25	-921	25	-874	25
0.7 Onvoorziene uitgaven	-25	-	-25	-	-25	-	-25	-
0.8 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	**-16.395**	**66.306**	**-16.621**	**68.648**	**-16.640**	**68.747**	**-16.716**	**69.141**
0.99 Mutaties reserves	-	1.169	-	178	-	192	-	30
Totaal	**-16.395**	**67.475**	**-16.621**	**68.826**	**-16.640**	**68.939**	**-16.716**	**69.170**

Nieuw beleid Venster 0: Overhead en algemene dekkingsmiddelen	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
0.1 Overhead	-505	-	-330	-	-330	-	-182	-
0.2 Lokale heffingen	-	23	-	23	-	23	-	23
0.3 Algemene uitkeringen	-	-	-	-	-	-	-	-
0.4 Dividend	-	-	-	-	-	-	-	-
0.5 Financieringsfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-
0.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
0.7 Onvoorziene uitgaven	-	-	-	-	-	-	-	-
0.8 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	**-505**	**23**	**-330**	**23**	**-330**	**23**	**-182**	**23**
0.99 Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal nieuw beleid Venster 0	**-505**	**23**	**-330**	**23**	**-330**	**23**	**-182**	**23**

Toelichting op nieuw beleid

Lasten Venster 0 (bedragen x € 1.000)	**Nadeel**	**-505**

0.1 Overhead	**Nadeel**	**-505**
Projecten binnen informatiemanagement, -veiligheid en -beheer (I)	**Nadeel**	**-175**
De wettelijke verplichtingen, doorontwikkeling van bestaande producten en veranderende voorwaarden voor de beveiliging rondom ICT brengen kosten met zich mee. Deze veranderingen zijn vaak onvoorspelbaar. We kijken vooruit, willen mee in de ontwikkelingen en moeten up-to-date blijven, zeker in het kader van informatiebeveiliging en wetgeving. Voor de uitvoering van deze ontwikkelingen is incidenteel projectbudget nodig.		
Formatie informatiemanagement, -veiligheid en -beheer (S)	**Nadeel**	**-102**
De werkplek van de toekomst, de applicaties die voortdurend in beweging zijn, de toenemende behoefte aan data-gedreven werken en de versaasing vragen om extra ondersteuning. Uitbreiding van de formatie met 1fte is nodig om dit te realiseren.		
Formatie burgerzaken (I)	**Nadeel**	**-148**
Door de tijdelijke uitbreiding van formatie kunnen er goede werkafspraken worden gemaakt. De instructies worden verbeterd en er wordt een kwaliteitsplan opgesteld. De medewerkers hebben ruimte om opleidingen te volgen.		
Reiskosten woonwerk (S)	**Nadeel**	**-80**
In de Cao 2025-2027 is opgenomen dat de werkgever een regeling vaststelt voor de vergoeding van reiskosten woon-werkverkeer. Loon op Zand kende nog niet zo'n regeling. Er is een Regeling Reizen Gemeente Loon op Zand opgesteld die ingaat vanaf 2026.		
0.2 Lokale heffingen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.3 Algemene uitkeringen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.4 Dividend	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.5 Financieringsfunctie	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.7 Onvoorziene uitgaven	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.8 Vennootschapsbelasting	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Baten Venster 0 (bedragen x € 1.000)	Voordeel	23

0.1 Overhead	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.2 Lokale heffingen	**Voordeel**	**23**
Parkeervergunningen i.r.t. vermakelijkhedenretributie	**Voordeel**	**23**
De kosten voor parkeervergunningen exclusief inzet boa's in de omgeving van de Efteling behoren tot de vermakelijkhedenretributie.		
0.3 Algemene uitkeringen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.4 Dividend	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.5 Financieringsfunctie	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.7 Onvoorziene uitgaven	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.8 Vennootschapsbelasting	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		
0.99 Mutaties reserves	**Voordeel**	**0**
Voor dit thema is geen nieuw beleid.		

Paragraaf 1. Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen bevat zowel de beleidsvoornemens voor de gemeentelijke lasten als een overzicht op hoofdlijnen van de verschillende belastingen en heffingen. Deze inkomstenbronnen zijn goed voor circa 25% van de totale gemeentelijke opbrengsten en vormen daarmee een belangrijk financieel fundament. De in deze paragraaf opgenomen tarieven en percentages zijn voorlopig en indicatief. Zoals gebruikelijk worden de definitieve voorstellen voor de tarieven in december gepresenteerd. Sinds 1 januari 2023 is de uitvoering van onze belastingtaken ondergebracht bij de Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB). Binnen dit samenwerkingsverband stemmen de deelnemende partijen af hoe de BWB haar werkzaamheden uitvoert. Dit leidt tot een hogere efficiëntie in de praktijk.

Beleidsuitgangspunten
Uitgangspunten tariefbeleid

- Na de stijging in 2025 van de OZB tarieven is er nu alleen een CPI verhoging toegepast.
- Het uitgangspunt bij de hondenbelasting is dat deze kostendekkend is. De kosten voor het innen van de belasting via de BWB en de kosten verbonden aan de hondenuitlaatplaatsen, zoals poepzakjes, het plaatsen van borden en het onderhoud en schoonmaken van de hondenuitlaatplaatsen worden gedekt uit de geïnde hondenbelasting.
- Voor 2026 wordt de toeristenbelasting verhoogd tot het landelijk gemiddelde inclusief de consumentenprijsindex voor hotelovernachtingen & vakantiewoningen en voor Bed & Breakfast. In 2027 wordt het tarief bepaald op basis van het landelijk gemiddelde T-2 plus CPI.
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt volledig kostendekkend vastgesteld. Sinds 1 januari 2024 bestaat deze heffing uit een vast en een variabel deel. Het vaste bedrag is voor elk huishouden gelijk en wordt jaarlijks in het eerste kwartaal geïnd door de Belastingsamenwerking West-Brabant. Het variabele deel verschilt per huishouden en hangt af van het aantal keren dat restafval wordt aangeboden. Deze kosten worden achteraf, op basis van de werkelijke ledigingen, in rekening gebracht. Concreet betekent dit dat de ledigingen uit 2026 in 2027 worden gefactureerd.
- Ook de rioolheffing wordt volledig kostendekkend berekend. Voor 2026 blijft het vastrecht € 230 per perceel. We onttrekken middelen uit de voorziening riolering om dit te realiseren.
- De Omgevingswet is ingevoerd en met het uitvoeren van de processen komen de processen en de gemaakte kosten hiervoor concreter in beeld. De leges worden jaarlijks opnieuw beoordeeld en herberekend, met als uitgangspunt een kostendekkende opzet.
- Voor de overige leges en heffingen wordt het indexeringspercentage uit de meicirculaire 2025 toegepast: 2,6%. Uitzondering hierop vormen de tarieven die door het Rijk worden vastgesteld.

Kwijtschelding
Kwijtschelding is vastgelegd in een gemeentelijke regeling. Particuliere belastingplichtigen kunnen een aanvraag indien voor de volgende belastingen:

- Afvalstoffenheffing tot maximaal 100%.
- Rioolheffing tot maximaal 100%.
- Hondenbelasting tot maximaal 100% van de eerste hond.

Totale woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
Hieronder is een tabel opgenomen met de totale gemiddelde woonlasten voor een gezin van 2025-2029. De OZB, riool- en afvalstoffenheffing wordt hierin meegenomen.

Gemeentelijke belastingcapaciteit	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(bedragen x € 1)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	550	574	587	600	614
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	230	230	230	230	230
Afvalstoffenheffing voor een gezin	346	336	344	351	359
Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-	-	-
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	**1.126**	**1.140**	**1.161**	**1.181**	**1.202**

Gemeentelijke belastingen
Onroerendezaakbelasting (OZB)
In deze begroting hebben we de opbrengst gecorrigeerd met de CPI van 2,6%. De OZB wordt geheven via een percentage van de WOZ-waarde. Het percentage voor 2026 wordt beïnvloed door twee zaken:

- Stijging van de WOZ-waarde per 1 januari 2025 (peildatum).
- Macro-economische ontwikkelingen zoals die in de algemene uitkering worden meegenomen.

In de tabel hieronder staan de percentages voor 2024 – 2026 vermeld.

WOZ waarde in %	2024	2025	2026
Woningen			
Eigenaar	0,1078	0,1432	n.n.b.
Gebruiker	-	-	n.n.b.
Totaal	**0,1078**	**0,1432**	**n.n.b.**
Niet-woningen			
Eigenaar	0,2690	0,2600	n.n.b.
Gebruiker	0,1625	0,1610	n.n.b.
Totaal	**0,4315**	**0,4210**	**n.n.b.**

** Gegevens over 2026 worden in oktober bekend gemaakt.*

De totale WOZ-grondslag voor de OZB van 2026 is nog niet bekend. Vanaf 2023 vindt de waardebepaling plaats door de Belastingsamenwerking West-Brabant. In oktober wordt deze informatie ontvangen. De tarieven worden dan berekend en in de belastingverordening opgenomen, welke wordt behandeld in de raadsvergadering december.

Hondenbelasting
In het coalitieakkoord is het voornemen uitgesproken om de opbrengst hondenbelasting in overeenstemming te brengen met de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van de belastingtaak, de inningskosten van de Belastingsamenwerking West-Brabant en de uitvoering van het beheerplan hondenuitlaatplaats. Om de opbrengsten en kosten in balans te brengen zijn de tarieven meer verhoogd dan het indexeringspercentage van de OZB. Voor 2026 zijn de te verwachten opbrengsten € 135.500

In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling van het tarief in de jaren 2024-2026 weer.

Tarief voor hondenbelasting	2024	2025	2026
Eerste hond	€ 41,59	€ 42,75	€ 47,53
Tweede en volgende hond	€ 62,17	€ 63,91	€ 68,56
Kennel	€ 228,44	€ 234,83	€ 241,11

Toeristenbelasting
Vanaf 2026 zijn de Hotels en Vakantiewoningen samengevoegd tot één categorie met hetzelfde tarief. • Voor 2026 wordt de toeristenbelasting verhoogd tot het landelijk gemiddelde inclusief de consumentenprijsindex. In 2027 wordt het tarief bepaald op basis van het landelijk gemiddelde T-2 plus CPI. In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling van het tarief in de jaren 2025-2029 weer.

Tarief voor toeristenbelasting	2025	2026	2027	2028	2029
Bed & Breakfast (B&B)	€ 1,12	€ 3,95	€ 4,04	€ 4,13	€ 4,13
Groepsaccommodaties	€ 1,12	€ 1,20	€ 1,23	€ 1,26	€ 1,26
Kampeerterrein	€ 1,12	€ 2,06	€ 2,10	€ 2,15	€ 2,15
Mini-kampeerterrein	€ 1,12	€ 2,06	€ 2,10	€ 2,15	€ 2,15
Hotels	€ 2,50				
Vakantiewoningen	€ 2,10				
Hotels & Vakantiewoningen		€ 3,95	€ 4,43	€ 4,45	€ 4,47
Overige accommodaties	€ 2,50	€ 3,95	€ 4,04	€ 4,13	€ 4,13
Jaarplaats	€ 175,20	€ 184,92	€ 189,17	€ 193,51	€ 193,51
Seizoensplaats	€ 158,91	€ 167,82	€ 171,67	€ 175,62	€ 175,62
Voorseizoensplaats	€ 90,74	€ 96,27	€ 98,48	€ 100,74	€ 100,74

** In 2026 hanteren we de gemiddelde landelijke tarieven met uitzondering van groepsaccommodaties.*

In onderstaande tabel geven we de te verwachten opbrengsten voor de toeristenbelasting voor komende periode weer.

Opbrengst toeristenbelasting (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Hotels & vakantiewoningen	6.393	7.164	7.200	7.235
Bed & Breakfast	64	66	67	67
Groepsaccommodatie	78	79	81	81
Kampeerterrein	75	76	78	78
Overige accommodaties	55	57	58	58
Jaarplaats	8	8	8	8
Seizoensplaats	6	6	6	6
Voorseizoensplaats	6	6	6	6
Totaal opbrengsten toeristenbelasting	**6.684**	**7.461**	**7.503**	**7.539**

Afvalstoffenheffing
Het jaarlijkse resultaat op het product reiniging, zowel voor- als nadelig, wordt verrekend met de voorziening reiniging. De voorziening reiniging is bedoeld om fluctuaties in de tarieven op te vangen. Als uitgangspunt geldt 100% kostendekkendheid.

De tarieven voor een- en meerpersoonshuishoudens bestaan uit een vast deel en een variabel deel. Het vastrecht bedraagt € 202,67 voor eenpersoonshuishoudens en € 265,81 voor meerpersoonshuishoudens. Het variabel deel bedraagt € 10 per lediging. In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling van het tarief van 2025 en 2026 weer.

Tarief voor afvalstofheffing	2025 Vastrecht	2025 Variabel*	2025 Inclusief 7 ledigingen	2026 Vastrecht	2026 Variabel*	2026 Inclusief 7 ledigingen
Eenpersoonshuishouden	€ 247,67	€ 35,00	€ 282,67	€ 202,67	€ 70,00	€ 272,67
Meerpersoonshuishouden	€ 310,81	€ 35,00	€ 345,81	€ 265,81	€ 70,00	€ 335,81
Bedrijven (tarief inclusief BTW)**	€ 376,07	€ 42,35	€ 418,42			

** Voor het variabel deel is in de berekening hierboven uitgegaan van gemiddeld 7 keer per jaar (landelijk gemiddelde). Verwachting is dat in de praktijk eenpersoonshuishoudens de kliko minder vaak aanbieden en meerpersoonshuishoudens de kliko vaker aanbieden dan dit landelijk gemiddelde.*
*** Na goedkeuring door de raad zal de inzameling van bedrijfsafval komen te vervallen per 01-01-2026*

In onderstaand overzicht geven we een specificatie en toelichting bij de kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing, inclusief de mate van kostendekkendheid.

Afvalstofheffing (bedragen x € 1.000)	
Kosten	
Netto kosten taakveld	2.193
Toe te rekenen kosten:	203
Overhead	553
BTW	371
Totale kosten	**3.320**
Opbrengsten afvalstofheffing	3.323
Opbrengsten reinigingsrecht	-
Storting voorziening	-4
Totale opbrengsten	**3.319**
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolheffing
Het tarief voor 2026 voor de rioolheffing blijft gelijk aan het tarief van 2025. In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling in de jaren 2025-2027 weer.

Tarief voor rioolheffing	2025	2026	2027
Minimumtarief (tot 250 m3)	€ 230,00	€ 230,00	€ 230,00

In onderstaand overzicht geven we een specificatie en toelichting bij de kosten toegerekend aan de rioolheffing, inclusief de mate van kostendekkendheid.

Riolering (bedragen x € 1.000)	
Kosten	
Netto kosten taakveld	1.715
Toe te rekenen kosten:	276
Overhead	462
BTW	182
Totale kosten	**2.635**
Opbrengsten rioolheffing	2.842
Storting voorziening	-206
Totale opbrengsten	**2.636**
Dekkingspercentage	**100%**

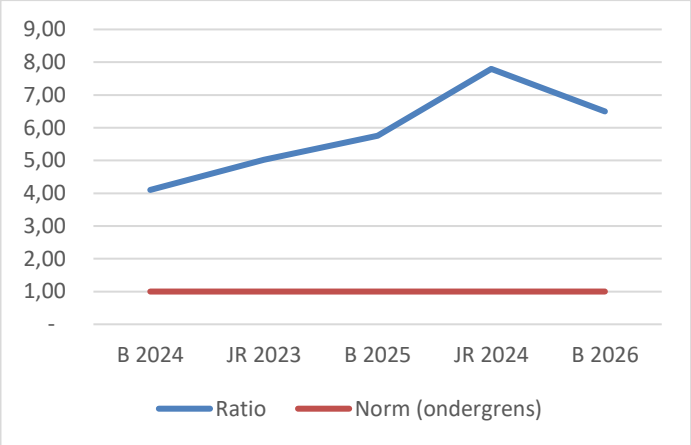
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is de mate waarin een gemeente in staat is om risico's op te vangen. Voldoende weerstandscapaciteit zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Het uitgangspunt is, zoals in het coalitieakkoord 2018-2022 is bepaald, dat de ratio van het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn.

Weerstandsvermogen	**Begroting**	**Rekening**	**Begroting**	**Rekening**	**Begroting**
bedragen x € 1.000	**2024**	**2023**	**2025**	**2024**	**2026**
Beschikbare weerstandscapaciteit	17.944	19.587	15.808	17.985	16.689
Benodigde weerstandscapaciteit	4.375	3.897	2.747	2.307	2.567
Ratio	**4,10**	**5,03**	**5,75**	**7,80**	**6,50**

Uit de tabel blijkt dat de ratio weerstandsvermogen uitstekend is. Aan de schommelingen van de ratio valt op te maken dat risicomanagement een dynamisch proces is, dat continu gemonitord wordt. Ten opzichte van de vorige peildatum (jaarrekening 2024) is het risicoprofiel afgenomen. Dit komt doordat de benodigde weerstandscapaciteit is afgenomen.

De reservepositie is de afgelopen jaren behoorlijk verbeterd. We monitoren de ontwikkelingen op de voet en gaan over tot (her)waardering van de risico's en onzekerheden zodra hier betere schattingen van te maken zijn.



De volgende uitgangspunten worden gehanteerd bij de risico-inschatting:

- Risico's waarvoor beheersingsmaatregelen zijn getroffen welke het risico afdekken worden niet financieel vertaald in het risicoprofiel.
- Risico's met een omvang (kans x impact) kleiner dan € 100.000 worden alleen opgenomen indien de impact groter dan € 500.000 (incidenteel) of € 100.000 (structureel) is.

De volgende eerder ingeschatte risico's zijn waar nodig geactualiseerd (bedragen x €1.000):

Risico-Inventarisatie (reeds bekend)					
Onderwerp	**Omschrijving**	**I/S**	**Risico bij jaarrekening 2024**	**Actualisatie**	**Risico bij begroting 2026**
Algemene uitkering gemeentefonds	De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De uitkering is onderhevig aan onzekerheden, zowel op financieel-economisch als op beleidsmatig niveau. Deze onzekerheden vormen een risico voor de begrotingsruimte van de gemeente. Hiervoor is een risico opgenomen dat er 50% kans is dat de algemene uitkering 5% afwijkt. (5% afwijking is € 2,3 miljoen).	S	1.130	De herverdeling is uitgevoerd, we voorzien nog wel schommelingen in de uitkering van het gemeentefonds.	1.130
Treasury	De rente laat de afgelopen periode een dalende lijn zien. Begin maart 2024 is de rente ongeveer 3%. De inschatting van het risico is daardoor naar beneden bijgesteld.	S	225	In 2026 verwachten we grote investeringen zoals het dorpshuis en rioolgemaal. Het risico is dat de rentelast hoger is dan dit bedrag.	225
Projecten 'grondbedrijf'	De projecten zijn bij de jaarrekening 2024 geactualiseerd. Daaruit volgt dit risicobedrag.	I	227	Er is geen gewijzigd inzicht op dit risico.	227
Onderwijs-huisvesting	De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de huisvesting van De Vaert en het Van Haestrechtcollege. Het risico is ingeschat op de omvang van de kapitaallasten van een basisschool en een middelbare school.	S	300	Voor basisschool de Vaert en van Haestrechtcollege is nog geen investeringskrediet aangevraagd. Marktontwikkelingen kunnen zorgen voor prijsfluctuaties.	300
Cyber- en datasecurity	Er is een verhoogd risico op cyberaanvallen. Met onze aanpak rondom privacy, informatiebeveiliging, maar bijvoorbeeld ook ondermijning, treffen we maatregelen om de risico's te beperken. Het vergroten van de alertheid bij medewerkers op mogelijke aanvallen is één van de belangrijkste actiepunten. Ook in Equalitverband is de samenwerking op dit punt intensief. Dit risico is tweeledig: - De schade die wordt aangericht aan systemen, apparatuur en bedrijfscontinuïteit. - De investeringen die in Equalitverband nodig zijn om te kunnen voldoen aan aangekondigde nieuwe wettelijke vereisten.	I	200	Geen nieuw inzicht op dit risico.	200

Risico-Inventarisatie (reeds bekend)					
Extra middelen jeugdzorg	De voorgenomen bezuiniging op jeugdzorg per 2026 vanuit het kabinet Rutte IV is geschrapt door het huidige kabinet. Dit was een extra besparing kwam echter bovenop de bezuiniging die door de Hervormingsagenda Jeugd in zijn geboekt door het Rijk. De koepels maken jaarlijkse afspraken met het ministerie over de zekerheid die gemeenten gegeven kan worden over de ontwikkeling van deze middelen. Deze lijn volgen we en blijkt tot op heden betrouwbaar.	S	-	Het Rijk heeft in de Meicirculaire 2025 middelen beschikbaar gesteld tot 2028 voor de hervormingsagenda Jeugd. We waarderen dit risico tot 2028 op 0.	-
Wetgeving natuurbescherming	De wetgeving rondom natuurbescherming, -verbetering en de reductie van stikstof heeft invloed op de uitvoering van fysieke bouw- en/of onderhoudsprojecten. Dit kan een negatief effect hebben op zowel tijd als geld.	S	PM	Geen nieuwe inschatting op dit risico.	PM
Rijksmiddelen duurzaamheid	De rijksmiddelen voor duurzaamheid zijn toegekend voor de periode t/m 2025. Zowel het rijk als de financieel toezichthouder (provincie) geven aan dat de middelen structureel geraamd mogen worden. Dit is in de begroting verwerkt. Het risico is dat deze middelen als gevolg van een nieuw regeerakkoord wegvallen. Impact is € 450.000 structureel. Kans vooralsnog ingeschat op 50%.	S	225	Geen nieuw inzicht op dit risico	225
Juridische procedures	De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld. Deze procedures kunnen zorgen voor het uitbetalen van een schadeclaim. Op basis van de status van de lopende procedures kunnen we geen risico inschatting geven.	I	PM	Geen nieuw inzicht op dit risico	PM
Totaal			**2.307**		**2.307**

De volgende risico's zijn nieuw:

Risico-Inventarisatie (nieuw)			
Onderwerp	**Omschrijving**	**I/S**	**Risico bij begroting 2026**
Specifieke uitkeringen	Het is mogelijk dat specifieke uitkeringen (SPUK's) van het Rijk aan gemeenten met 10% worden verminderd. Dit komt doordat het Rijk van plan is om een aantal SPUK's over te hevelen naar het Gemeentefonds, maar daarbij een taakstellende korting van 10% toepast. Deze korting zou gecompenseerd worden doordat de verantwoordingslasten voor gemeenten verminderen en de middelen flexibeler kunnen worden ingezet. Het is nog onduidelijk voor welke SPUK's dit van toepassing is, we gaan uit van 25% als risico.	S	260
Totaal nieuwe risico's			**260**

Samenvatting risico-inschatting

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Geactualiseerde eerder ingeschatte risico's	2.307
Nieuwe risico's	260
Inschatting begroting 2026	**2.567**

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen zijn verhoudingsgetallen die specifieke onderdelen van de begroting of balans weergeven en kunnen helpen bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Ze bieden inzicht in de beschikbare (financiële) ruimte om zowel structurele als incidentele lasten te kunnen dragen of op te vangen. Deze kerncijfers geven daarmee een beeld van de financiële weerbaarheid en flexibiliteit. Belangrijk is ook de ontwikkeling van de uitkomsten en de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de algehele financiële positie.

Hieronder worden de financiële kerncijfers opgesomd die op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing:

Aan onderstaande kengetallen zijn kleuren toegekend om te laten zien in hoeverre ze aan de norm voldoen. Dit zijn de belangrijkste kengetallen voor onze organisatie. Hieruit kun je afleiden in hoeverre de gemeente 'financieel gezond' is.

Rood	meest risicovol
Oranje	neutraal
Groen	minst risicovol

Kengetallen	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuld-quote	23,2%	51,3%	59,1%	74,0%	86,1%	91,3%
Netto schuld-quote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	22,7%	49,2%	58,5%	73,4%	85,4%	90,7%
Structurele exploitatieruimte	1,1%	0,7%	1,7%	0,8%	0,6%	0,0%
Solvabiliteitsratio	32,2%	25,5%	24,5%	22,1%	19,5%	17,9%

De **netto schuldquote** stijgt de komende jaren. De gemeente Loon op Zand heeft grote investeringen op de agenda staan, deze bekostigen we met vreemd vermogen.

De **structurele exploitatieruimte** is in 2026 afgerond 2%. Het structureel begrotingssaldo in 2026 is hiermee voldoende om de structurele uitgaven te dekken met de structurele inkomsten die de gemeente heeft. Voor de meerjarenraming 2027-2029 zien we het percentage afnemen tot 0%. Dit betekent dat de structurele ruimte in de exploitatie afneemt.

Een **solvabiliteitsratio** van 20% of hoger is de streefwaarde, de gemeente heeft dan een gezonde ratio. De gemeente heeft dan meer eigen vermogen ten opzichte van vreemd vermogen. De ratio geeft de financiële positie en stabiliteit weer. De solvabiliteitsratio neemt komende jaren af, door de toename van vreemd vermogen. Komende jaren geeft de gemeente uitvoering aan grote projecten in het riool, het Dorpshuis en (onderwijs)huisvesting. Hiervoor wordt vreemd vermogen aangetrokken.

In de volgende tabel hebben we de resterende verplichte kengetallen opgenomen;

Kengetallen	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Grondexploitatie	-1,6%	-0,6%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,3%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	88,7%	117,2%	114,8%	114,3%	113,7%	113,2%
Netto schuld per inwoner	868	1.310	2.447	3.014	3.433	3.648

Een omvangrijke **grondexploitatie** is risicovol als daarmee de baten van de gemeente in grote mate afhankelijk zijn van de opbrengsten uit grondexploitaties. De boekwaarde van de grondexploitatie is negatief, wat betekent dat er meer inkomsten zijn geweest dan kosten. De kosten moeten nog gemaakt worden. Hierdoor wordt de grondexploitatie als weinig risicovol beschouwd.

De **belastingcapaciteit** biedt inzicht in hoe de belastingdruk binnen een gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat de belastingdruk van onze gemeente iets hoger is dan het landelijk gemiddelde.

Net als de schuldquote loopt ook de **netto schuld per inwoner** op als gevolg van het investeringsniveau.

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Activa						
(Im)materiële vaste activa	62.140	76.674	86.974	101.077	109.631	113.554
FVA: kapitaalverstrekkingen	399	969	839	839	839	839
FVA: leningen	715	715	392	319	244	165
FVA: uitzettingen > 1 jr	461	1.614	476	492	507	522
Voorraden	-1.504	-448	-292	-292	-292	-292
Uitzettingen < 1 jaar	11.848	12.387	11.848	11.848	11.848	11.848
Liquide middelen	163	153	163	163	163	163
Overlopende activa	5.092	3.007	5.092	5.092	5.092	5.092
Totaal activa	**79.313**	**95.072**	**105.491**	**119.537**	**128.030**	**131.891**
Passiva						
Eigen vermogen	25.514	24.204	25.814	26.399	24.961	23.564
Voorzieningen	13.016	13.048	13.173	12.935	12.734	12.804
Vaste schulden	21.083	45.253	46.804	60.502	70.634	75.822
Netto vlottende schulden	12.449	5.575	12.449	12.449	12.449	12.449
Overlopende passiva	7.252	6.993	7.252	7.252	7.252	7.252
Totaal passiva	**79.313**	**95.072**	**105.491**	**119.537**	**128.030**	**131.891**

** De cijfers voor 2024 zijn uit de jaarrekening 2024.*

EMU-saldo

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid.
In het stabiliteitspact is afgesproken dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) niet is toegestaan.

Een goede informatievoorziening is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds. Daarom ook is in het bestuurlijk akkoord afgesproken dat met ingang van de begroting 2006, onverminderd de bestaande tussentijdse rapportages, een overzicht moet worden verstrekt waarin informatie wordt verstrekt over het begrotingsjaar, het daaraan voorafgaande jaar en het daarop volgende jaar. De toezichthouder, in ons geval GS van Noord-Brabant, toetst hierop en is verplicht de gemeente te wijzen op het niet nakomen van haar verplichtingen, ook die ingevolge de Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (HOF).
Onderstaand is de voorgeschreven informatie van de gemeente Loon op Zand voor het begrotingsjaar 2026 opgenomen.
In het overzicht is zichtbaar dat het EMU-saldo voor een belangrijk deel bepaald wordt door de investeringen die op de balans worden geactiveerd.

Onderstaande tabel is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV ‘Geprognosticeerde balans en EMU-saldo’ (d.d. nov. 2018). Daarbij is gekozen voor de berekening van het EMU-saldo vanuit het exploitatiesaldo (EMU-enquête van het CBS).
De referentiewaarde voor het EMU-saldo is nog niet bekend, bij het samenstellen van de begroting 2026 was de Septembercirculaire 2025 nog niet verschenen met de referentiewaarde EMU-saldo voor de gemeente Loon op Zand.

EMU - saldo (bedragen x € 1.000)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1- Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-178	1.029	2.198	1.021	-113
2- Mutatie (im)materiële vaste activa	-9.287	-10.300	-14.103	-8.554	-3.923
3- Mutatie voorzieningen	264	351	415	244	596
4- Mutatie voorraden (incl.bouwgronden in exploitatie)	-13	156	-	-	-
5- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**-9.213**	**-8.765**	**-11.490**	**-7.289**	**-3.440**

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met de gemeentelijke kapitaalgoederen. De gemeente heeft op haar grondgebied kapitaalgoederen in de vorm van wegen, constructies, riolering, openbare verlichting, water, groen, speelruimten en vastgoed. De gemeente Loon op Zand wil haar kapitaalgoederen goed onderhouden en in goede staat houden. Deze paragraaf geeft inzicht in de wijze van onderhoud & vervanging en de hiervoor benodigde financiële middelen.

Om dit te realiseren is het beheer, onderhoud en vervanging van de kapitaalgoederen vastgelegd in beleids-/beheerplannen en/of meerjarige onderhoudsplannen. In deze plannen is hierbij aandacht voor energietransitie, verminderen afval, duurzaamheid en circulariteit.

Slecht onderhoud kan leiden tot risico's en daarbij mogelijke aansprakelijkstelling van de gemeente. Bovendien kan het leiden tot kapitaalvernietiging. In volgende paragraaf wordt achtereenvolgens het IBOR beleidskader geschetst met de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Erna wordt een overzicht gegeven van de cyclus van beleids- en beheerplannen van de onderdelen van de openbare ruimte. De verschillende kapitaalgoederen worden kort toegelicht en afgesloten met een tabel van de onderhoudsbudgetten.

IBOR 2024-2033
In het Integraal Beleidsprogramma Openbare Ruimte 2024-2033 zijn de uitgangspunten voor het beheer van de openbare ruimte benoemd. We hanteerde voor onze openbare ruimte drie verschillende ambitieniveaus (A is hoog, C is laag). Tijdens de gespreken met de raad in verband met met de bezuinigingen is ervoor gekozen om het ambitieniveau van het centrum van A naar B te verlagen.
Deze ambitieniveaus zijn gekoppeld aan de onderstaande gebiedsindeling en functies:

	Ambitieniveau		
	A	B	C
Centrum			
Woonbuurten			
Gebiedsontsluitingswegen			
Bedrijventerreinen			
Buitengebied			

Het beheer van de openbare ruimte is een reguliere taak van de gemeente, die bestaat uit de jaarlijkse beheers-, vervangings- en onderhoudsmaatregelen. Voor het beheer van de (kapitaalgoederen in de) openbare ruimte beschikt de gemeente over een aantal instrumenten:

- Beheersystemen waarin van alle objecten in de openbare ruimte de relevante data zijn ingebracht;
- Jaarlijkse schouw naar de onderhoudsgesteldheid van de objecten in de openbare ruimte;
- Meerjaren UitvoeringsPlan (MUP) met daarin alle geplande uitvoeringsprojecten.

In onze gemeente is voor alle objecten in de openbare ruimte geen sprake van achterstallig onderhoud.

De informatie uit deze instrumenten leiden tot planning van de onderhoudswerkzaamheden. Om te zorgen voor een integrale benadering van ontwerp, inrichting en beheer van de openbare ruimte is het Handboek Integraal Werken Openbare Ruimte (HIWOR) beschikbaar.

Beleids-en beheerplannen
In 2025 zijn de Mobiliteitsvisie en het beleidsplan Spelen en Bewegen (Speelbeleid) door de gemeenteraad vastgesteld.

Het beheerplan wegen is in 2025 door het college vastgesteld als uitwerking van het IBOR 2024-2033.

Beleids- en beheerplannen	Frequentie actualisatie	Fin. Vertaling in begroting	Reserve/ voorzieningen
Integraal beleid openbare ruimte (IBOR) 2024-2034	10 jaar	Ja	
Beheerplan wegen 2026-2030	5 jaar	Ja	Reserve wegen
Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2025-2029	5 jaar	Ja	
Beleids- en beheerplan openbare verlichting en verkeersinstallaties 2021-2031	10 jaar	Ja	
Programma Water en Riolering 2025-2028 (PWR)	4 jaar	Ja	Voorziening riolering
Meerjarenonderhoudsplan Bomen 2025-2029	5 jaar	Ja	
Beheerplan groen & straatmeubilair 2025-2029	5 jaar	Ja	
Speelruimtebeleid 2025 – 2035	5 jaar		
Beleids- en beheerplan Bijzondere objecten in de openbare ruimte 2021-2026	5 jaar	Ja	
Duurzame meerjaren onderhoudsplanning gebouwen voor het maatschappelijk vastgoed (DMJOP)	4 jaar	Ja	Voorziening groot onderhoud gebouwen

Toelichting kapitaalgoederen (Beheer)
Wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken:
In de openbare ruimte is het volgende areaal aanwezig voor de onderdelen wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken:

Wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken	Hoeveelheden	
Voorziening Wegen		
Asfaltverharding	529.600	m2
Elementverharding	991.200	m2
Betonverharding	35.900	m2
Halfverharding	119.100	m2
Voorziening Openbare verlichting		
Masten	5.700	stuks
Armaturen	5.800	stuks
LED-lampen	3.061	stuks
Gewone lampen	3.239	stuks
Voorziening Civiele kunstwerken		
Bruggen en loopconstructies	6	stuks
Tunnels	4	stuks
Muren en keerwanden	9	stuks

Het onderhoud van wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken is gericht op de technische kwaliteit: de weg en brug moeten bruikbaar zijn, de lamp moet branden. Bij openbare verlichting wordt de vervanging van lampen door LED wordt gecontinueerd.

Voor wegen staan we aan de vooravond van een intensieve periode van vervanging. Veel wegen zijn aan het eind van hun levensduur en zullen moeten worden aangepakt. Om dit gestructureerd aan te pakken en afstemming met andere onderdelen van de openbare ruimte of herinrichtingen te zoeken is een meerjarenplanning opgesteld. De dekking hiervan zal terug te vinden zijn in het reguliere onderhoud en het investeringsplan.

Riolering en water
In onderstaande tabel hebben we de belangrijkste kenmerken van het stedelijk watersysteem van de voor onze gemeente weergegeven.

Riolering en water	Hoeveelheden	
Voorziening Inzameling		
Kolken hemelwaterriolering	2.800	stuks
Kolken gemende riolering	7.200	stuks
Voorziening Afvoer (vrij verval)		
Gemengde riolering	84,3	km
Vuilwaterriolering	20,7	km
Hemelwaterriolering	30,3	km
Overstortputten gemengde riolering	16	stuks
Hemelwateruitlaten gescheiden riolering	18	stuks
Voorziening afvoer (mechanisch)		
Persleidingen	14	km
Drukriolering	67	km
Drukriool-pompunits	218	stuks
Rioolgemalen	34	stuks
Bergingsvoorzieningen (vijver)	4	stuks
Randvoorzieningen	3	stuks
Infiltratievoorziening (ondergronds)	4	stuks
Bijzondere (hemelwater) voorzieningen (bijv. wadi's)	12	stuks
Voorziening meetpunten		
Grondwater	22	stuks
Afvalwater	3	stuks
Oppervlaktewater	0	stuks

Voor het inzamelen en transporteren van het vrijkomende afval- en regenwater beschikken we als gemeente Loon op Zand over een rioolstelsel met een totale lengte van circa 135 km en 34 rioolgemalen. Om ervoor te zorgen dat tijdens extreme neerslag geen wateroverlast optreedt, is het rioolstelsel voorzien van riooloverstorten en hemelwaterlozingspunten. Speciale rioolvoorzieningen (bergbezinkbassins) beperken de vuiluitworp van de riolering naar het oppervlakte-watersysteem. Het afvalwater in het buitengebied wordt ingezameld met 218 pomp-units en verpompt via 67 km aan drukriolering. Al dit afvalwater wordt gezuiverd op de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) 'De Roei' in Kaatsheuvel.

Voor de komende jaren ligt er de opgave om het gemaal aan de Sweensstraat te vervangen. Dit project wordt samen met het waterschap opgepakt. Eind 2024 is het Programma Water en Riolering vastgesteld waarmee de kaders en aanpak voor de komende jaren vastgesteld zijn.

Openbaar groen, speelvoorzieningen en straatmeubilair (inclusief afvalvoorzieningen)

Openbaar groen, speelvoorzieningen en straatmeubilair	Hoeveelheden	
Voorziening Groen		
Gazons, beplanting, etc.	1.374.204	m2
Boom- en bloembakken	16	stuks
Voorziening Meubilair		
Banken en afvalbakken	559	stuks
Hekwerken	2.114	m
Speelvoorzieningen		
Toestellen	307	stuks
Afvalvoorzieningen		
Ondergrondse containers	87	stuks
Ondergrondse containers	30	locaties

Voor het openbaar groen is de opgave voor de komende jaren in beeld gebracht in het beheerplan. In 2025 is het beleidsplan visie op Spelen en Bewegen vastgesteld.

Komend jaar werken we verder aan het onderhoud van het groen en het aanpakken van verouderd groen. Hierbij worden doelen als vergroten biodiversiteit, klimaatstress en burgerparticipatie meegenomen.
Bij speelvoorzieningen speelt burgerparticipatie een duidelijke rol. Hetgeen gerealiseerd wordt moet zo veel mogelijk passen bij de wensen van de buurt. Hierbij zijn de kaders vanuit het beleid en financiën leidend. In 2025 hebben we de speelvoorzieningen aan het Multatulihof, Leemkuilen en het skatepark aan de Modelleur vervangen.

In de gemeente Loon op Zand zijn 30 locaties aanwezig met ondergrondse afvalvoorzieningen. Verder staan er diverse wijkvoorzieningen voor o.a. glas en incontinentiemateriaal en luiers. Er zijn ca. 10.500 woonadressen die ieder 3 mobiele afvalcontainers (kliko's) in gebruik hebben.
Het onderhoud van de afvalvoorzieningen bestaat uit het reinigen en preventief en correctief onderhoud. Het doel hiervan is om de voorzieningen functioneel te houden.

Integrale vervanging wegen, riolering, groen en verlichting
Voortvloeiend uit de vastgestelde beleids- en beheerplannen worden de projecten in onderstaand tabel uitgevoerd. Bij de uitvoering van deze projecten worden de onderdelen in de openbare ruimte, zoals wegen, riolering, groen en openbare verlichting, in de betreffende omgeving integraal en op hetzelfde moment vervangen. De nodige investeringsbudgetten zijn per onderdeel opgenomen in het investeringsplan 2026-2029 (Bijlage 1).

(Bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029
Projectnaam				
EVZ Wildertse Arm	120			
Aanbrengen snelheidsremmers Erasstraat	104			
verplaatsen RG Sweensstraat incl overstortleiding	3.602	3.602		
Strieckenlaan	367			
Tijsmansstraat	294			
Van Immerseelstraat	294			
Willibrordusstraat	824			
Buitenvaert, Smallevaert, Ringvaert, Bredevaert, Binnenvaert, Oude Vaert	1.650	1.650		
Hilsestraat	796	1.592	1.592	
Bloemwaard	30	295		
Pastoor Kampstraat en Galgeneind (BSS) incl verbeteren fietsvoorzieningen	127	508		
Julianastraat	217	95	771	
Zijstraat en Kegelaar, snelheidsremmers			236	
Kloosterstraat (fietsstraat), snelheidsremmers			50	
Brandsestraat			188	
Wagnerstraat			187	
Frederik Hendrikpark		97	525	
Pr. Beatrixstraat, Pr. Irenestraat, Doctor Schaepmanstraat, Pr. Marijkestraat, Pastoor Rietraweg en Pr. Margrietstraat	182		1.275	1.275
Rechtvaert (Westwaard Sweensstraat)	68		386	400
Marktstraat		308	293	1.499
Van Heeswijkstraat			535	250
Venloonstraat			106	
	8.675	**8.147**	**6.144**	**3.424**

Gebouwen/ Vastgoed
In 2026 voeren we onderhoud uit aan de gemeentelijke gebouwen conform het Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan (DMJOP). In de loop van 2026 wordt het DMJOP geactualiseerd aan de hand van conditiemetingen. Hierbij kijken we kritisch welk onderhoud noodzakelijk is om onze gebouwen ook in de toekomst veilig en duurzaam in stand te houden. Op basis van de geactualiseerde DMJOP zal de raad gevraagd worden de voorziening groot onderhoud gebouwen vast te stellen voor de periode 2027 t/m 2030.

Nadat in 2024 de gemeentewerf en in 2025 de brandweerkazernes van Loon op Zand en Kaatsheuvel zijn verduurzaamd is in 2026 Het Klavier aan de beurt. We willen het gebouw verder verduurzamen zodat het van het gas af kan. Hiervoor vervangen we o.a. de resterende CV-ketels door warmtepompen en plaatsen we zonnepanelen. Dit is een goed natuurlijk moment om ook groot onderhoud aan de werktuigbouwkundige installaties van het gebouw uit te voeren, dat noodzakelijk is na 10 jaar gebruik.

Tot april 2024 was de exploitatie en het beheer van de theaterzaal en aanverwante cultureel-maatschappelijke ruimtes in Het Klavier in handen van een ondernemer. Na de 'harde knip' is de exploitatie en het beheer van het theater (tijdelijk) terug in handen van de gemeentelijke organisatie. In 2025 is onderzoek gedaan naar de mogelijke exploitatie- en beheervorm voor het theater en aanverwante ruimtes in de toekomst. In 2026 willen

we deze nieuwe exploitatie- en beheervorm daadwerkelijk implementeren, in afstemming met de exploitatie van sporthal De Werft en het nieuwe Dorpshuis in Loon op Zand. Hierbij zal gestuurd worden op kostenefficiëntie, benutting en rendabiliteit.

Eind 2025 of begin 2026 worden het voormalig Kindcentrum Buitengewoon aan het President Kennedyplein 2 en de voormalige basisschool De Westkant aan de Vossenbergselaan 72 te Kaatsheuvel verkocht aan projectontwikkelaar om plaats te maken voor woningbouwontwikkeling De Westkant. Tot de sloop van de panden worden deze tijdelijk bewoond door middel van leegstandsbeheer.

Paragraaf 4 Bedrijfsvoering

Een toekomstbestendige organisatie
De organisatieontwikkeling, die in 2024 op basis van een nieuwe organisatievisie was gestart, wordt verder doorgezet. De inwoner centraal, wendbaarheid, samenwerken, resultaat boeken en vitaliteit, dat blijven de sleutelwoorden voor onze organisatie, nu en in de toekomst.
Bij de organisatieontwikkeling wordt rekening gehouden met de uitkomsten van de benchmark onderzoeken en het medewerker onderzoek, gehouden in 2025: Behouden wat goed gaat en verbeteren en vernieuwen waar wenselijk. Bij vernieuwingen maken we ook afspraken over evaluatiemomenten, om van te leren, maar ook indien nodig bij te sturen.

Op de pijlers van het organisatie ontwikkeltraject wordt continu geïnvesteerd. Hoofdpunten voor 2026 zijn:

- Optimalisatie van de organisatiestructuur: Verdere implementatie van de structuurwijziging van de bedrijfsvoeringsfuncties om verbinding, integraliteit en partnerschap te bevorderen. Resultaten van de geplande organisatie brede evaluatie omzetten in een uitvoeringsplan.
- Belonen naar toegevoegde waarde: Toezien op de uitvoering van de HR-gesprekkencyclus en evalueren van de toepassing van prestatiebeloningssysteem Model Baarda.
- Ontwikkeling leiderschap en integraal management: Verder uitvoering geven aan het management ontwikkeltraject met als doel het naleven van de vastgestelde leiderschapsvisie en gezamenlijke ontwikkeling van het leidinggevend kader, ten behoeve van goede aansturing van teams en samenwerking.
- Ontwikkeling houding en vaardigheden van medewerkers: Om de organisatiedoelen te kunnen realiseren is continu leren en op de toekomst voorbereid zijn noodzakelijk. Daarom investeren we in kennisverbreding en persoonlijke ontwikkeling van medewerkers, actualiseren we HR beleid, maken we met elkaar afspraken over efficiënt samenwerken en zien we toe op naleving.

Informatiemanagement, -veiligheid en -beheer
Informatieveiligheid
We blijven investeren in het versterken van informatieveiligheid. We bouwen verder aan overzicht en inzicht in onze informatiehuishouding en treffen waar nodig maatregelen om de veiligheid van onze informatie verder te waarborgen. Met de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet die wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2026, worden de wettelijke eisen rondom informatieveiligheid aangescherpt en op hetzelfde niveau gebracht als de privacy in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In dat kader zijn trainingen en opleiding van bestuur en medewerkers vereist.

Nieuwe digitale werkplek
De implementatie van de nieuwe digitale werkplek, op basis van Microsoft 365, wordt in 2025 afgerond. Binnen Equalit, ons samenwerkingsverband op ICT gebied, is een principebesluit genomen om over te stappen van een gezamenlijke (single tenant) naar een afzonderlijke (multi-tenant) Microsoft omgeving per deelnemer. Dit biedt kansen om meer taken op het gebied van Functioneel Beheer intern op te pakken en vormt een solide basis voor de ontwikkeling van data gedreven werken, onder andere via de tools als Power Apps en Power BI. Dit komt tegemoet aan de groeiende behoefte aan sturingsinformatie en data-analyse.

Informatie Beheer
Informatie is van essentieel belang voor onze dienstverlening, besluitvorming en verantwoording. De informatie wordt momenteel in verschillende systemen beheerd. Deze systemen zijn geschikt voor tijdelijk beheer en vindbaarheid, maar onvoldoende gericht op duurzame opslag en publieke toegankelijkheid. Om te voldoen aan de archiefwetgeving en onze informatie voor lange termijn veilig te stellen, zijn we eind 2025 aangesloten op het e-depot van het Regionaal Archief Tilburg. Het e-depot is een betrouwbare en toekomstbestendige opslag van documenten. De eerste digitale overbrenging wordt verwacht in 2026. Hiermee zetten we een belangrijke stap richting digitale archivering.

Rechtmatigheidsverantwoording
Vanaf 2023 is het college verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. Naar aanleiding van de managementletter en accountantscontrole 2024 is een duidelijker beeld verkregen van de aard en omvang van de onrechtmatigheden. Een van de conclusies was dat de financiële verordening moest worden aangepast om de duiding van rechtmatigheid te verbeteren, deze aanpassing is uitgevoerd.
Ons doel is om over 2026 een rechtmatigheidsverklaring zonder voorbehouden af te geven. Om dat te bereiken versterken we onze interne controle. Dit doen we door ons in 2026 te richten op:

- het verder beschrijven van processen;
- het verhogen van het bewustzijn bij medewerkers;
- de implementatie van een contractmanagementsysteem;
- de inzet van een dynamisch aankoopsysteem;
- aandacht voor fraudepreventie en risicoanalyses.

Daarnaast voeren we in 2025 een 213A onderzoek uit naar prestatieverklaringen, met als doel de betrouwbaarheid van geleverde prestaties verder te vergroten. De resultaten van dit onderzoek en de verbetermaatregelen die daaruit voortkomen, zullen bijdragen aan het terugdringen van het aantal onrechtmatigheden en het versterken van de rechtmatigheidsverantwoording. We spannen ons in om de rechtmatigheidsverantwoording en interne controle op het vereiste niveau te brengen. Ook in 2026 voeren we een 213A onderzoek uit, het onderwerp zal nader worden bepaald.

Bestuurlijke processen
Het bestuurlijk besluitvormingsproces vormt het hart van het bestuurlijk en ambtelijk samenspel. De samenwerking tussen ambtelijke organisatie, college en raad is hierin erg belangrijk en bepaalt de kwaliteit van de gemeentelijke besluitvorming. Een goede kwaliteit van stukken, het maken en nakomen van duidelijke procesafspraken en zorgdragen voor een goede lange termijnplanning dragen hieraan bij.

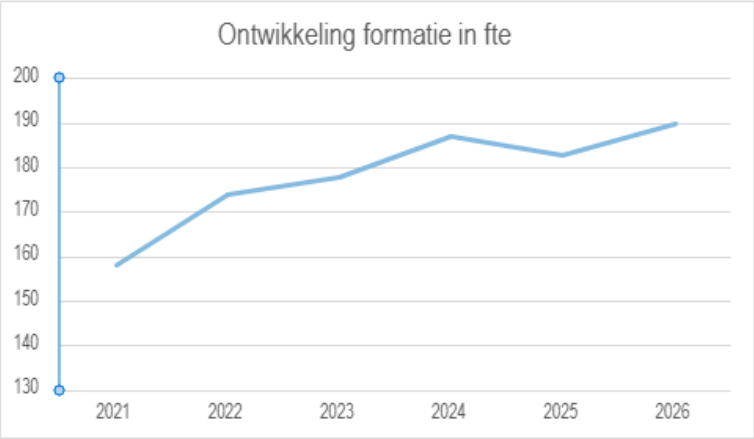
In 2026 gaan we de in 2025 ingezette verbeteringen in de organisatie borgen en gaan we medewerkers trainen en opleiden. Hiermee tillen we de professionaliteit van de advisering en kwaliteit van de besluitvorming naar een hoger niveau.

Hoe kunt u deze resultaten volgen?

Formatie en bezetting
De formatie op grond van de begroting voor 2026 bedraagt 185,7 fte. In onderstaande tabel is de bezetting weergegeven (peildatum 1 juli 2025) in aantallen fte.

BEZETTING IN AANTAL PERSONEN/FTE

Dienstverband	M		V		Total	
	Aantal	FTE	Aantal	FTE	Aantal	FTE
<1	16	15.89	24	21.56	40	37.44
>=1 < 5	24	22.33	57	48.25	81	70.58
>=5 < 10	8	7.72	14	10.42	22	18.14
>=10 < 15	1	1.00	2	1.51	3	2.51
>=15 < 20	7	6.44	14	10.96	21	17.40
>=20 < 25	3	3.00	5	3.96	8	6.96
>=25 < 30	1	1.00	3	1.98	4	2.98
>=30 < 35	2	2.00	1	0.89	3	2.89
>=35 <= 40	1	1.00	4	3.66	5	4.66
>40	0		2	1.34	2	1.34
Total	63	60.39	126	104.53	189	164.92



Vacatures
Er is op peildatum 1 juli 2025 nog ruim 21 fte aan vacatureruimte in te vullen. Hierbij tekenen we aan dat de datum van peilen van invloed is. Het registreren van ingevulde vacatures loopt achter op medewerkers die na deze datum in dienst treden en waarmee al wel arbeidscontracten zijn afgesloten. Vanaf 1 januari 2025 vulden we 18 vacatures in.

We merken op dat de dynamiek op de arbeidsmarkt hoog is. De verblijfsduur in de organisatie bedraagt tot 1 juli 2025 7,4 jaar en in de functie 2,9 jaar. In juli 2020 bedroeg de verblijfsduur respectievelijk 9,8 en 3 jaar.

Ziekteverzuim



Het ziekteverzuim loopt in de eerste helft van 2025 licht op. De daling van het verzuim vanaf 2022 stagneert. De lichte stijging in de eerste helft van 2025 zien we in het middellang (8-42 dagen) en lange (43–365 dagen) verzuim. Onze cijfers wijken op jaarbasis (2024) niet ver af van het landelijk gemiddelde voor de sector gemeenten.
Mentale belasting en combinatie werk en privé factoren zijn als oorzaken voor de lichte stijging te duiden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Projecten binnen informatiemanagement, -veiligheid en -beheer	-175	-	-	-
Formatie informatiemanagement, -veiligheid en -beheer	-102	-102	-102	-102
Totaal	**-277**	**-102**	**-102**	**-102**

De uitgaven in bovenstaande tabel staan toegelicht in Venster 0 Overhead en algemene dekkingsmiddelen.

Paragraaf 5. Financiering

De paragraaf bevat een toelichting op het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Renterisico
De kasgeldlimiet en de renterisiconorm moeten voorkomen dat de leningenportefeuille van gemeente te gevoelig is voor schommelingen in de rente. De kasgeldlimiet richt zich op leningen met een korte looptijd en de renterisiconorm richt zich juist op langlopende leningen.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op geldleningen te beperken. Als er veel kortlopende leningen (kasgeldleningen) zijn, dan is de financieringsportefeuille gevoeliger voor rentewijzigingen. Over het algemeen hebben kortlopende leningen een lagere rente en zijn daarom goedkoper. De omvang van de netto vlottende schuld is beperkt tot maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeld limiet (bedragen x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Limiet	6.969	6.969	6.969	6.969
Netto vlottende schuld	5.234	5.234	3.234	4.234
Ruimte binnen limiet	**1.735**	**1.735**	**1.735**	**1.735**

De netto vlottende schuld is positief omdat de vlottende vorderingen lager zijn dan de vlottende schulden. In alle kwartalen zijn we onder de kasgeldlimiet gebleven.

Renterisiconorm
Renterisico's op de langere termijn beheersen we door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op hetzelfde moment een omvangrijke herfinanciering leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. De jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Risico
Renterisiconorm	16.398
Aflossingen	-2.194
Ruimte binnen norm	**14.203**

We voldoen aan de renterisiconorm.

Financiering
Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van onze langlopende leningen en uitzettingen.

Opgenomen leningen (bedragen x € 1.000)	2026
Stand 1 januari	**18.905**
Aflossingen	-2.194
Opgenomen	0
Stand 31 december	**16.711**

De rentelast over deze leningen bedraagt in 2026 € 581.000. De gemiddelde rente is 3%.

Uitgezette leningen (bedragen x € 1.000)	2026
Stand 1 januari	**1.105**
Aflossingen	-90
Opgenomen	15
Stand 31 december	**1.030**

De rentebaat over deze leningen bedraagt in 2026 € 14.000. De gemiddelde rente is 1,3%.

Garanties op leningen aan derden
Naast de leningen die we zelf aangaan zijn er nog een aantal leningen ‘door verstrekt’ aan derden of staan we garant voor leningen die aan derden zijn verstrekt door een bankinstelling. In deze situatie is er geen sprake van bankieren. De leningen aan woningbouwverenigingen zijn aflopend van aard en stammen nog uit de periode dat het gebruikelijk was dat we voordelig leningen aantrokken bij bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten en deze onder dezelfde condities verstrekten aan de betreffende woningbouwvereniging.

Garanties geven we alleen uit hoofde van de publieke taak. Bijvoorbeeld een garantstelling aan een bank voor een vereniging voor de aanleg van een sportveld.

Garanties op verstrekte bedragen (bedragen x € 1.000)	**2026**
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	569
Leningen aan woningbouwverenigingen	335.652
Stand 31 december	**336.222**

Over het algemeen zijn deze risico’s op verstrekte geldleningen beperkt omdat ofwel contragaranties zijn verstrekt of een hypotheek als onderpand is afgegeven.

Schema rentetoerekening
Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties.

Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden is gerekend met een renteomslag van 0,5 %. Het renteresultaat op taakveld treasury is € 34.000 (positief) en dit betekent dat de toerekende rente aan de verschillende taakvelden hoger is dan de externe rente, maar wel binnen de toegestane afwijking van 25% zoals de BBV voorschrijft in de notitie rente.

Schema rentetoerekening (bedragen x € 1.000)	**2026**
Externe rentelast over korte financiering	10
Externe rentelast over lange financiering	582
Externe rente component	-101
Totaal door te rekenen extra rente	**491**
Rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend	0
Rente van projectfinanciering (niet van toepassing)	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**491**
Rente over eigen vermogen en voorzieningen	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente	491
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (via renteomslag)	525
Renteresultaat, onderdeel van resultaat op taakveld treasury	**-34**

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding
Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en wordt als volgt gedefinieerd: ‘Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft’.

In maart 2018 heeft de gemeenteraad van Loon op Zand een nota verbonden partijen vastgesteld. Doel van deze nota was met name om meer grip te krijgen op gemeenschappelijke regelingen. Kern van deze nota is dat we voortaan op basis van de drie B’s (Bestuur, Beleid en Bedrijfsvoering) sturen op gemeenschappelijke regelingen. Per gemeenschappelijke regeling worden in onderstaand overzicht de drie B’s beschreven. Hiermee worden de kaders gesteld op basis waarvan voorstellen van de regelingen in het komend jaar beoordeeld worden. Achtergrondinformatie over de werkwijze aan de hand van de drie B’s staat in de nota verbonden partijen 2018.

De nota verbonden partijen 2018 richt zich enkel op gemeenschappelijke regelingen. Voor de overige verbonden partijen (verenigingen, stichtingen, coöperaties en vennootschappen) blijven we de in het BBV voorgeschreven kerngegevens hanteren. De gemeente baseert de cijfers op de jaarrekening 2024 en/of begroting 2026 van de verbonden partijen.

Totaalbeeld verbonden partijen

Partij	Rechtsvorm	Venster	Thema	Bijdrage
Regio Hart van Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Bestuur en dienstverlening	Bestuur	€ 117.432
Midpoint*[1]*	Stichting	Omgeving en economische ontwikkeling	Economische ontwikkeling	€ 126.600
Bestuurscommissie Jeugd HvB	Onder GR Hart van Brabant	Gemeenschappen	Maatwerk	€ 8,051 mio
GGD Hart voor Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Gemeenschappen	Sport, cultuur en welzijn	€ 1,111 mio
OMWB	Gemeenschappelijke regeling	Omgeving en economische ontwikkeling	Duurzaamheid	€ 588.432
Veiligheidsregio MWB	Gemeenschappelijke regeling	Bestuur en dienstverlening	Openbare orde en veiligheid	€ 1,537 mio
Baanbrekers	Gemeenschappelijke regeling	Gemeenschappen	Participatie	€ 3,100 mio
Belastingsamenwerking West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Overhead en algemene dekkingsmiddelen	Overhead	€ 746.000
RAV	Gemeenschappelijke regeling	Bestuur en dienstverlening	Openbare orde en veiligheid	€ 0
BNG	Vennootschap	Algemene dekkingsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen	41.886 aandelen[2]
Brabant Water NV	Vennootschap	Algemene dekkingsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen	33.126 aandelen
Publiek Ontwikkelbedrijf REKS	Vennootschap	Omgeving en economische ontwikkeling	Duurzaamheid	3,76% aandeelhouder

[1] Bestuurscommissie jeugd en Midpoint zijn onderdeel van de financiële positie van GR Regio Hart van Brabant
[2] Dit aandelenpakket vertegenwoordigt een waarde van €104.715,00

Regio Hart van Brabant (Tilburg) [3]	
Doel	Het organiseren en bevorderen van samenwerking tussen gemeenten en andere overheidsinstanties in de regio Hart van Brabant. Dit gebeurt onder meer via Midpoint Brabant, het samenwerkingsverband dat zich richt op de economische ontwikkeling van de regio. Door deze gemeenschappelijke regeling en via Midpoint Brabant werken gemeenten samen aan thema's zoals: regionale economische ontwikkeling, duurzaamheid en energietransitie, ruimtelijke ordening en mobiliteit en sociale en maatschappelijke vraagstukken. In de kernagenda '23 – '27 zijn de maatschappelijke opgaven opgenomen waarvoor wij ons als samenwerkende gemeenten in Hart van Brabant in deze bestuursperiode gesteld zien, met daarbij de activiteiten die we gezamenlijk oppakken. Alle gemeenten werken en betalen mee aan de uitvoering van deze kernagenda.
Bevoegdheden	Namens de deelnemende gemeenten samenwerken en taken uitvoeren op het gebied van: regionale ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling, economische ontwikkeling en innovatie, verkeer en vervoer, milieu en duurzaamheid en sociale en maatschappelijke samenwerking De regio kan echter niet zelfstandig wetten of verordeningen vaststellen, deze bevoegdheden blijven bij de individuele gemeenten. De regio fungeert vooral als coördinator en uitvoerder van gezamenlijke regionale taken.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Jansen is lid van het algemeen bestuur. Kees de Haas is lid van de kring gemeentesecretarissen (KGS). Wethouder Mandemakers is lid van de bestuurscommissie Jeugd. Collegeleden zijn lid van de portefeuillehouders overleggen die tot hun portefeuille behoren. Raadslid Van Hest is lid van de regionale adviescommissie Hart van Brabant. Raadslid Zijlmans is zijn plaatsvervanger.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan een zienswijze indienen op de begroting en de jaarrekening. Daarnaast kan de raad bij het vaststellen van de Kernagenda een zienswijze geven. Gemeenteraadsleden kunnen zich twee keer per jaar tijdens de Hart van Brabant radendag informeren over de regionale samenwerking. Als drie gemeenteraden van deelnemende gemeenten daartoe verzoeken, wordt een verenigde vergadering van alle gemeenteraden bijeengeroepen. De verenigde vergadering doet uitspraken over kwesties die zij van regionaal belang acht. Ieder raadslid heeft in deze vergadering één stem. Er is een regionale adviescommissie die adviseert over de procesmatige aspecten van de P&C-cyclus en de kernagenda, de informatievoorziening vanuit Hart van Brabant en de invulling van de raadsledenbijeenkomsten. Daarnaast signaleert de commissie de verbinding tussen regionale ontwikkelingen en de gemeentelijke ambities.
Afspraken over doelen en prestaties	De doelen van de regio Hart van Brabant staan beschreven in de Kernagenda 2023-2027. De ambities voor het beleidsterrein jeugd zijn vastgelegd in het regionaal koersdocument jeugd uit 2017.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Onze gemeente profileert zich als Leisure gemeente en wil dit profiel graag versterken door dit onderwerp te verankeren in de kernagenda.
Risico's	De jeugdzorg kent een open-eindefinanciering, waardoor het rekeningresultaat maar beperkt te beïnvloeden is.

[3] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Heusden, Waalwijk, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Baarle-Nassau, Alphen-Chaam

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hart voor Brabant (Tilburg) [4] en [5]	
Doel	Het leveren van een bijdrage aan de publieke gezondheidszorg.
Bevoegdheden	De uitvoering van de gemeentelijke taken die de Wet publieke gezondheid noemt en van de toezichtstaken die de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen kinderopvang noemt. De taken van de GGD zijn verdeeld in een (per 2024 geactualiseerd) basispakket dat voor alle deelnemers geldt en facultatieve plustaken. Het basispakket wordt jaarlijks door het algemeen bestuur (AB) van de GGD vastgesteld.
Vertegenwoordiging	Wethouder Mandemakers is lid van het dagelijks bestuur (DB) en algemeen bestuur (AB).
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan inlichtingen vragen aan het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. De raad kan daarnaast verantwoording vragen aan het door de gemeente aangewezen lid voor het gevoerde beleid en/of een zienswijze geven over de begroting en wijzigingen daarvan, die leiden tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage.
Afspraken over doelen en prestaties	1. Regionale nota publieke gezondheid 2024 – 2027 (alleen regio Midden-Brabant): Op hoofdlijnen richt het gezondheidsbeleid zich op de thema's: a. Gezonde Start b. Gezonde Leefstijl; c. Gezonde Geest; d. Gezonde Omgeving; e. Gezond Ouder Worden. Doel van het regionale volksgezondheidsbeleid is om gezamenlijk meer gezondheidswinst te behalen, de slagkracht te vergroten en een sterkere verbinding te leggen met andere beleidsterreinen. 2. Lokaal inzetdocument GGD (jaarlijks): Dit document omvat een omschrijving van de keuzeonderdelen in het basispakket van de GGD en de overige taken die de gemeente bij de GGD inkoopt (plustaken). Het gaat hierbij om 'Jeugdgezondheidszorg in het netwerk', preventieprogramma's en de verbinding met veiligheid. Deze inzet wordt deels gefinancierd uit het basispakket van de GGD (inwonersbijdrage) en deels uit plusgelden. Dit inzetdocument is feitelijk de lokale uitwerking c.q. het uitvoeringsprogramma van datgene wat als beleid in de regionale nota is opgenomen en wordt jaarlijks geactualiseerd. 3. Toekomstvisie 2033: dit is de langetermijnvisie van de GGD voor de komende jaren met daarin benoemd de visie en ambities.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	In het kader van de Wet publieke gezondheid geeft de GGD Hart voor Brabant onder andere uitvoering aan de jeugdgezondheidszorg (jgz) en diverse preventieprogramma's. Zowel de jgz als de preventieprogramma's hebben als doel het bevorderen, beschermen en bewaken van de gezondheid van zowel kinderen als volwassenen. Een goede gezondheid draagt bij aan de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. De GGD levert hiermee een bijdrage aan de gemeentelijke doelen in het sociale domein zoals het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het versterken van zelfredzaamheid, en het inzetten op positieve gezondheid. In het coalitieakkoord is vastgelegd dat er een consultatiebureau gevestigd blijft in de kern Loon op Zand. In het najaar van 2024 is in overleg met de GGD besloten dat de consultatiefunctie vanaf 1 april 2025 behouden blijft in de vorm van een inloopspreekuur. Dit spreekuur zal naar verwachting in 2027 verplaatst worden van De Doelen naar het gezondheidscentrum. De eventuele meerkosten qua huur zijn voor rekening van de gemeente.
Risico's	Om haar toekomstbestendigheid te vergroten onderzoekt de GGD HvB momenteel de mogelijkheden voor intensievere samenwerking met GGD West-Brabant. Naar verwachting zullen de AB's van beide GGD'en eind 2026 een conceptbesluit nemen over de te volgen route. Aan dit besluit kunnen financiële- en of bestuurlijke consequenties voor onze gemeente zitten.

[4] Bestuursorganen: Algemeen bestuur, dagelijks bestuur, voorzitter, bestuurscommissie jeugd, portefeuillehouders overleggen op diverse beleidsterreinen, klankbordgroep gemeentesecretarissen.

[5] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Heusden, Waalwijk, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Grave, Meijerijstad, Oss, Sint-Michielsgestel, Maashorst, Vught, 's-Hertogenbosch, Bernheze, Boekel, Land van Cuijck

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) (Tilburg) [6]	
Doel	Ten behoeve van de deelnemers taken uitvoeren op het gebied van het omgevingsrecht en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrag leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Midden- en West-Brabant.
Bevoegdheden	Er zijn geen bevoegdheden overgedragen. Op het gebied van ondersteunende processen mag het algemeen bestuur samenwerkingen met derden sluiten.
Vertegenwoordiging	Wethouder Laros is lid van het algemeen bestuur. Besluiten worden bij meerderheid genomen. Bij besluiten over begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening, dient deze meerderheid meer dan de helft van de omzet te vertegenwoordigen.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan een zienswijze indienen op de begroting en de besteding van een eventueel jaarrekeningsaldo.
Afspraken over doelen en prestaties	De OMWB voert landelijke basistaken uit aan de hand van de landelijke VTH-criteria. Over de uitvoering hiervan worden jaarlijks schriftelijke afspraken gemaakt.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Naast de wettelijke basistaken heeft Loon op Zand een aantal niet basis taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht structureel bij de OMWB weggelegd. De afdeling RO vraagt milieuadviezen over ruimtelijke plannen bij de OMWB. Op incidentele basis wordt de OMWB ingehuurd.
Risico's	Geen risico's te melden.

[6] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Waalwijk, Heusden, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Altena, Geertruidenberg, Oosterhout, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Moerdijk, Etten-Leur, Zundert, Rucphen, Halderberge, Roosendaal, Steenbergen, Bergen op Zoom, Woensdrecht

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB) (Tilburg) [7] en [8]	
Doel	De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB) behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op de volgende terreinen: a. brandweerzorg; b. geneeskundige hulpverlening; c. rampenbestrijding en crisisbeheersing; d. het voorzien in een gemeenschappelijke meldkamer.
Bevoegdheden	- het inventariseren van risico's van branden, rampen en crisis; - het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; - het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de brandweerzorg; - het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijdingen de crisisbeheersing; - het instellen en in stand houden van een brandweer; - het instellen en in stand houden van een GHOR; - het voorzien in de meldkamerfunctie; - het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; - het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties; - het vaststellen van het regionaal risicoprofiel; - het tenminste één maal in de vier jaar vaststellen van een beleidsplan; - het tenminste één maal in de vier jaar vaststellen van een brandrisicoprofiel en het bijbehorende dekkings- en spreidingsplan - het vaststellen van rampbestrijdingsplannen voor zover dit bij Algemene maatregel van Bestuur voorgeschreven is; - het zorg dragen voor de voorbereiding op de bestrijding van een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A, als bedoeld in artikel 1 onder e Wet publieke gezondheid alsmede op de bestrijding van een nieuw subtype humaan influenzavirus, waarbij ernstig gevaar voor de volksgezondheid bestaat.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Jansen is lid van het algemeen bestuur.

Rol gemeenteraad	De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om bij vaststelling van het regionaal beleidsplan (incl. regionaal risicoprofiel) en de begroting en besteding van een eventueel rekeningsaldo een zienswijze in te dienen.
Afspraken over doelen en prestaties	In het meerjarenbeleidsplan staan, in de vorm van pijlers, de doelstellingen van de VRMWB geformuleerd. Deze formuleert de VRMWB als volgt: **1. Stimuleren van een redzame samenleving** Een samenleving wordt gevormd door de mensen die er wonen, werken, recreëren, ondernemen en studeren; iedereen draagt daar op de één of andere manier een steentje aan bij. De manier waarop verschilt per persoon en per moment. Uit onderzoek blijkt dat de redzaamheid van mensen in de afgelopen periode is afgenomen en dat er vaker contact wordt gezocht met hulpverleners. Tegelijkertijd zien we een grote veerkracht bij mensen, zoals tijdens de coronacrisis. In de komende jaren is het essentieel dat we daar waar nodig ondersteunen en waar mogelijk de veerkracht aanspreken. Het is onze taak om inwoners bewust te maken van veiligheidsrisico's en handelingsperspectief te bieden voorafgaand aan, tijdens en na afloop van incidenten en crises. Om met onze interventies effectief te zijn bij de verschillende doelgroepen begrijpen we wat speelt in de samenleving, zitten we in een vroeger stadium samen om tafel, vergroten we de redzaamheid en bundelen we onze kennis en kunde. **2. Bijdragen aan een veilige leefomgeving** De inrichting van een veilige leefomgeving creëer je niet alleen, maar samen. Inwoners, ondernemers, zorg- en hulpverleners, iedereen draagt zijn steentje bij. De regierol voor een veilige leefomgeving ligt bij de gemeenten. We adviseren gemeenten en provincie bij specifieke zorg- en veiligheidsvraagstukken, projecten, evenementen, objecten en gebieden. We kijken daarbij breder naar de aanwezige risico's met betrekking tot het object en omgeving én er is aandacht voor nieuwe risico's. We adviseren tijdig en op een eenduidige manier over het beheersen van risico's om incidenten, rampen en crises te voorkomen. **3. Leveren van een hulpvaardige en slagvaardige inzet** Nieuwe risico's leiden tot nieuwe type incidenten, rampen en crises. In die veranderende omgeving staan de meldkamercentralisten, brandweer- en crisisteams 24/7 paraat. Ons vakmanschap, adequaat materieel en een betrouwbare operationele informatie zijn daarbij essentieel. We ondersteunen onze bestuurders, die verantwoordelijk zijn voor bevolkingszorg en de beheersing en bestrijding van crises en incidenten.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	De gemeente Loon op Zand is op basis van de Wet Veiligheidsregio's belast met de organisatie van de crisisbeheersing in de gemeente. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Loon op Zand trof, samen met de colleges van de andere gemeenten in de regio, een gemeenschappelijk regeling onder de naam 'Veiligheidsregio Midden- en West Brabant'.
Risico's	Geen specifieke risico's

[7] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Waalwijk, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Altena, Geertruidenberg, Oosterhout, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Moerdijk, Etten-Leur, Zundert, Rucphen, Halderberge, Roosendaal, Steenbergen, Bergen op Zoom, Woensdrecht, provincie Noord-Brabant

[8] Bestuursorganen: algemeen bestuur, dagelijks bestuur en een voorzitter. Het algemeen bestuur kan commissies van advies en bestuurscommissies instellen

Baanbrekers (Waalwijk) [9]	
Doel	- Baanbrekers streeft naar een zo hoog mogelijke participatie van inwoners van de gemeenten Heusden, Loon op Zand en Waalwijk. - De focus ligt vooral op het zoveel mogelijk naar een reguliere baan helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. - Belangrijke waarden voor de uitvoeringsorganisatie zijn zelfredzaamheid, duurzame samenwerking en sociale innovatie.
Bevoegdheden	Aan Baanbrekers zijn de bevoegdheden tot regeling en bestuur overgedragen met betrekking tot de uitvoering en het uitvoerend beleid van de navolgende wet- en regelgeving: - de Participatiewet (P-wet) - het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) - de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) - de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) - de Wet sociale werkvoorzieningen (Wsw) Zij doen dit door het ontwikkelen, oprichten, exploiteren en in stand houden van taken, diensten, werkzaamheden, activiteiten en productmarktcombinaties welke gericht zijn op de uitvoering van de bovengenoemde wet- en regelgeving en/of gericht op het behouden dan wel het bevorderen van de arbeidsbekwaamheid van mensen, en/of welke bijdragen aan het regulier of zo regulier mogelijk kunnen gaan werken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast kunnen bepaalde taken verricht worden voor één of meerdere gemeenten, indien daarom verzocht wordt en het Algemeen Bestuur (AB) dit verzoek inwilligt. Hiervoor wordt met Baanbrekers afzonderlijke afspraken gemaakt voor de te verlenen diensten, prestaties en de financiering ervan.
Vertegenwoordiging	Het AB van Baanbrekers bestaat uit twee wethouders en twee raadsleden vanuit de gemeente Loon op Zand. Namens het college van de gemeente Loon op Zand zijn aangewezen: - Wethouder Suzan Mandemakers - Wethouder Tonny Meulensteen - Plaatsvervanger: wethouder Marc Budel Namens de raad van de gemeente Loon op Zand zijn aangewezen: - Wim Veldkamp - Marianne Verschure Plaatsvervangers: Rob van Hest en Gerdy Zijlmans
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad koos uit haar midden bovengenoemde leden van het AB en wees hun plaatsvervangers aan. De AB-leden vanuit de gemeenteraad hebben een verbindende rol tussen de raad en Baanbrekers. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op: - de vaststelling van de begroting en besteding van een eventueel rekeningsaldo; - de oprichting van, de deelneming in en beëindiging van stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.
Afspraken over doelen en prestaties	In de gemeenschappelijke regeling staat dat de deelnemende partijen verantwoordelijk zijn voor het integrale en strategische beleid op de terreinen participatie, activering en re-integratie. Ze vertalen het beleid in een opdracht aan Baanbrekers. Op basis hiervan stelt Baanbrekers een kaderbrief vast en een jaarlijkse begroting op. Over de begroting kan de raad een zienswijze indienen. Met een jaarrekening legt Baanbrekers beleidsmatig en financieel verantwoording af voor de realisatie van het betreffende boekjaar.

Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Wij vinden het als gemeente belangrijk dat onze inwoners zoveel als mogelijk participeren. Baanbrekers levert hierin een bijdrage aan de gemeentelijke doelen door inwoners (waar mogelijk) naar zo regulier mogelijk werk te begeleiden. Dit sluit aan bij de doelen in het sociale domein zoals het versterken van de zelfredzaamheid, eigen kracht, gezondheid e.d. We gaan uit van het principe zelfredzaamheid met een vangnet. Ook hierin speelt Baanbrekers een rol. Baanbrekers verstrekt namelijk uitkeringen en bijzondere bijstand.
Risico's	De doelgroep en de daarmee samenhangende uitgaven zijn afhankelijk van de heersende conjunctuur. Doordat de BUIG *[10]* wordt samengesteld door middel van een objectief verdeelmodel, loopt deze niet mee met het aantal uitkeringsgerechtigden. Hierop hebben wij geen invloed. Hierdoor zijn er schommelingen te zien in de inkomsten en daarmee in de bijdrage van ons als gemeente.

[9] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Heusden, Waalwijk

[10] BUIG is de gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bijzondere Bijstand Zelfstandigen en het betalen van de loonkostensubsidies).

Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB) (Etten-Leur) [11]	
Doel	Het uitvoeren van de gemeentelijke belastingtaken
Bevoegdheden	- de heffing en invordering van belastingen; - de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ); - de uitvoering van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG).
Vertegenwoordiging	Wethouder Meulensteen vertegenwoordigt de gemeente als lid van het algemeen bestuur.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan inlichtingen vragen aan het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. De raad kan daarnaast verantwoording vragen aan het door de gemeente aangewezen lid voor het gevoerde beleid en/of een zienswijze geven over de begroting en wijzigingen daarvan, die leiden tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage.
Afspraken over doelen en prestaties	Met de BWB is een uitvoeringsconvenant gesloten. Hierin zijn afspraken vastgelegd over de verplichtingen van de BWB en de deelnemende gemeenten met betrekking tot de taakoverdracht, contactmomenten tussen de ambtelijke organisaties, verantwoordelijkheden binnen de P&C-cyclus, de informatie-uitwisseling rond heffing en inning, en de financiële geldstromen
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	We streven naar een correcte en klantvriendelijke wijze van belastinginning.
Risico's	Geen bijzondere risico's te melden.

[11] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Woensdrecht, Zundert, Rucphen, Waterschap Brabantse Delta.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV) (Tilburg) [12]	
Doel	Het verlenen van ambulancezorg.
Bevoegdheden	Alle bevoegdheden die nodig zijn om zijn taken (het verlenen van ambulancezorg en het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg) uit te voeren.
Vertegenwoordiging	Wethouder Mandemakers is lid van het algemeen bestuur.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan inlichtingen vragen aan het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. De raad kan daarnaast verantwoording vragen aan het door de gemeente aangewezen lid voor het gevoerde beleid en/of een zienswijze geven over de begroting en wijzigingen daarvan die leiden tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage.
Afspraken over doelen en prestaties	Omdat de ambulancezorg op grond van de Wet ambulancezorg door de zorgverzekeraars wordt betaald, maken zij afspraken met de RAV over het niveau van dienstverlening en de bijbehorende kosten.

Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Gelet op de financiering van de ambulancezorg door de zorgverzekeraars, is de bijdrage van de RAV aan gemeentelijke doelstellingen minimaal.
Risico's	Geen bijzondere risico's te melden.

[12] Deelnemende partijen: Loon op Zand, Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Maashorst, Meijerijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (Den Haag)	
Maatschappelijk belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG draagt met de gespecialiseerde dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bestuurlijk belang	Onze gemeente heeft zeggenschap via het stemrecht op aandelen (één stem per aandeel). De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Beleidsvoornemens	Niet van toepassing.
Risico's	Geen risico's te melden. Creditrating bijvoorbeeld Standard & Poor's: AAA (heel goed).

Brabant Water NV ('s-Hertogenbosch)	
Maatschappelijk belang	Brabant Water voorziet ruim 2,4 miljoen inwoners van vrijwel heel Noord-Brabant van drinkwater. Jaarlijks verzorgen de 34 waterproductiebedrijven de winning en zuivering van circa 200 miljoen m^3 water. Via een hoofdleidingnet van bijna 17.000 kilometer komt het drinkwater bij ruim 1.070.000 klanten thuis. Brabant Water levert een bijdrage aan het waarborgen van een goede volksgezondheid, de zorg voor het milieu en aan de economische ontwikkeling in het voorzieningsgebied.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Beleidsvoornemens	Niet van toepassing.
Risico's	Geen risico's te melden.

Publiek ontwikkelbedrijf REKS (Tilburg)	
Maatschappelijk belang	Het stimuleren, ontwikkelen, (doen) uitvoeren en financieren van duurzaamheidsprojecten alsmede het bijdragen aan klimaatadaptatieprojecten in de gemeenten die aandelen houden in het kapitaal van de vennootschap. Energie- en klimaatneutraliteit zijn belangrijke thema's binnen de REKS en middels het publiek ontwikkelbedrijf wordt hier concreet invulling aan gegeven. Het in regionaal verband ontwikkelen van Hubs waarin duurzame elektriciteit wordt opgewekt en gezamenlijk werken aan grens overstijgende maatregelen ten aanzien van klimaatadaptatie. De energiehubs die worden opgericht zijn clusters van zon- en windenergie waarmee dit efficiënt wordt opgewekt en maatschappelijke kosten beperkt worden. De maatschappelijke opgave is dusdanig groot dat we hierin regionaal moeten samenwerken.
Bestuurlijk belang	Onze gemeente heeft zeggenschap via het stemrecht op aandelen (één stem per aandeel). Wethouder Meulensteen vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder.
Beleidsvoornemens	In de omgevingsvisie en duurzaamheidsprogramma staan de beleidsvoornemens geformuleerd. Loon op zand wil in 2050 aardgasvrij en CO_2 neutraal zijn. De POB REKS helpt ons om deze doelen concreet in te vullen en te behalen.

Risico's	- Verslechteren businesscase hubs door afwijkende energieprijzen of wegvallen van SDE prijsgarantie. - Ruimtelijke risico's door het niet op tijd krijgen van vergunningen of onvoldoende grondposities. - Geen tijdige aansluiting op het netwerk van Enexis. - Tekort aan grondstoffen of personeel voor realisatie hubs. - Kapitaalstortingen in het ontwikkelbedrijf worden aangemerkt als onrechtmatige staatssteun. - Lokale politieke invloed kan de realisatie van regionale windmolenprojecten vertragen. - Vanwege het uitblijven van voldoende windprojecten wordt te weinig omzet gegenereerd. Hierdoor lopen de liquiditeiten van de organisatie terug.

Financieel beeld verbonden partijen

Partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
bedragen x € 1.000	**1-1-2026**	**31-12-2026**	**1-1-2026**	**31-12-2026**	**2026**
Regio Hart van Brabant [14]	103	103	17.647	17.647	-
GGD Hart voor Brabant	4.670	3.509	11.079	10.494	-
OMWB	2.920	3.247	7.122	12.874	-
Veiligheidsregio MWB	4.444	6.066	57.369	52.053	-
Baanbrekers	3.206	1.200	37.345	36.521	-
BWB	200	200	10.356	10.206	-
RAV	15.887	15.887	31.782	30.833	-
BNG (jaarrekening 2024)	4.721.000	4.777.000	110.819.000	123.164.000	294.000
Brabant Water NV (jaarrekening 2024)	699.235	716.350	614.203	689.256	-
Publiek Ontwikkelbedrijf REKS (jaarrekening 2024)	4.784	4.784	287	287	576

Paragraaf 7. Grondbeleid

Inleiding
De paragraaf Grondbeleid geeft inzicht in het grondbeleid van de gemeente Loon op Zand in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in deze begroting. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening 2024 is op 26 juni 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. In principe worden de grondexploitaties één keer per jaar geactualiseerd. De cijfers in de tabellen zijn gelijk aan de cijfers gepresenteerd in de jaarrekening 2024.

Grondbeleid
Het beleid van de gemeente Loon op Zand op het gebied van grondzaken is vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2025 (2025.01763). Met het grondbeleid wordt nagestreefd de ruimtelijke opgave met betrekking tot de verschillende beleidsprogramma's te realiseren of te faciliteren. Daarnaast is in het grondbeleid vastgelegd hoe er omgegaan dient te worden met de beschikbare financiële middelen.

Naast de Nota Grondbeleid zijn in de onderstaande tabel ook de overige vigerende beleidsdocumenten weergegeven die betrekking hebben op het grondbeleid van de gemeente.

Beleid	Omschrijving	Vastgesteld	Actualisatie / herziening
Nota Grondbeleid	Richtinggevend en kaderspellen bij gebiedsontwikkeling op basis van een situationeel grondbeleid.	2025	n.v.t.
Notitie Grondprijzen	Jaarlijkse vaststelling van grondprijzen.	2022	2025
Nota Kostenverhaal	Beleid met betrekking tot het kostenverhaal van bovenplanse kosten en financiële bedragen.	2025	n.v.t.
Beleid uitgifte reststroken en handhaving gemeentelijke eigendommen	Beleid met betrekking tot verkoop snippergroen en handhaving gemeentelijke eigendommen.	2024	n.v.t.
Exploitatieverordening	Bevat de voorwaarden waaronder de gemeente medewerking zal verlenen aan het in exploitatie brengen van gronden. Alleen van toepassing op overeenkomsten gesloten voor 1 juli 2008.	2005	n.v.t.

Per 1 januari 2025 zijn er drie eigen grondexploitaties en 18 faciliterende projecten. Deze projecten dragen bij aan de ruimtelijke doelstellingen van de gemeente. De meeste projecten dragen daarnaast ook bij aan het beleid op het gebied van wonen en/of economie. Een kleiner aantal projecten dragen bij aan maatschappelijke voorzieningen op het vlak van onderwijs, sport, cultuur, recreatie of infrastructuur.

Ontwikkelingen
Omdat er op dit moment geen bedrijfskavels zijn om uit te geven, wordt alleen een beeld geschetst van de situatie van de woningmarkt. In het laatste kwartaal van 2024 is de prijs voor een nieuwbouw woning met 2% gedaald naar € 470.000,-. Op jaarbasis is de prijs echter nog steeds gestegen met 0,4%. Daarnaast is het aantal transacties in 2024 met 21% toegenomen. De prijs per m^2 is op jaarbasis ook gestegen met 7%. Daarentegen zijn de bouwkosten in het vierde kwartaal van 2024 met 0,25% gedaald, terwijl op jaarbasis nog steeds sprake is van een stijging van 3%. Doordat de opbrengsten sterker stijgen dan de kosten kan worden geconcludeerd dat de grondprijzen stijgen. Op de lange termijn wordt een toename van het aantal nieuwbouwtransacties verwacht als gevolg van een herstel van het consumentenvertrouwen en betere financieringsmogelijkheden. Een gebrek aan personeel en vakmannen zorgt er echter voor dat de bouwsector niet zal kunnen voldoen aan de vraag naar nieuwbouwwoningen.

Grondprijzen kunnen als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen dus toenemen. Deze ontwikkelingen kunnen worden teruggezien in de grondprijzen van hoek- en 2-onder-1-kap woningen, welke een prijsstijging kennen. Voor de grondwaardes van vrijstaande woningen en appartementen was er juist een daling merkbaar in het vierde kwartaal, terwijl de prijzen op jaarbasis in 2024 nog steeds zijn gestegen. Voor tussenwoningen bleef de grondwaarde ongeveer gelijk.
De vrije kavels in Westwaard fase 1 zijn grotendeels verkocht onder voorbehoud. Deze zijn echter nog niet notarieel overgedragen. Voor Westwaard fase 2 geldt dat kavels vanaf 2027 uitgegeven kunnen worden. Voor

het project De Els II zijn alle woningen verkocht. Het aantal nieuwe woningbouwinitiatieven blijft op peil. Met de provincie zijn prestatieafspraken gemaakt voor de ontwikkeling van woningen. De Woonvisie uit 2016 en een duidelijke prioritering van de projecten moet zorgen dat er kwantitatief en kwalitatief aangesloten wordt op de vraag naar (nieuwbouw)woningen. Locaties waar de gemeente zelf woningbouwkavels kan uitgeven en maximaal kan sturen op de vastgestelde beleidsdoelen zijn er op dit moment niet meer.

Om op de middellange- en lange termijn te kunnen sturen op de verschillende beleidsdoelen worden verschillende mogelijkheden onderzocht om op nieuwe locaties gemeentelijke bouwkavels uit te geven. Mede om die reden is het grondbeleid aangepast. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheden om projectontwikkelaars scherpere kaders mee te geven bij de ontwikkeling van woongebieden.

Het is nog steeds een uitdaging om het geprognosticeerde aantal kavelverkopen jaarlijks te halen. Dit heeft te maken met een grotere vraag vanuit de markt ten opzichte van de beschikbare ambtelijke capaciteit die nodig is bij de planvorming, de uitvoering en de realisatie van nieuwe plannen. Dit zorgt voor stijgende investeringskosten en voor langere doorlooptijden. In sommige gevallen wordt er daarnaast gedurende de planvorming uiteindelijk toch afgezien van realisatie.

Resultaten grondexploitatie

Bouwgronden in exploitatie
In 2024 zijn er geen nieuwe grondexploitaties geopend of afgesloten. De grondexploitaties zijn per 1-1-2025 geactualiseerd en waar nodig herzien. In de onderstaande tabel worden de resultaten samengevat. Het is niet gelukt om De Els en Bedrijvenpark Kaatsheuvel volledig in 2024 af te ronden. Onder tabel 2 volgt een beknopte technische toelichting op de cijfers.

Nummer	Project	Boekwaarde 31-12-2024	Verwacht eindsaldo	Eindjaar	Verlies voorziening
1102	2e fase "De Els"	508	-541	2025	530
1185	Westwaard (Sweensstraat West)	-2.375	1.281	2029	0
1107	Bedrijvenpark Kaatsheuvel	741	-718	2025	704
Totaal		**-1.124**	**22**		**1.235**

De boekwaarden geven aan in welke mate er in projecten reeds is geïnvesteerd. Het ‘verwacht eindsaldo’ betreft het verwachte resultaat op de eindwaarde in het jaar dat het project naar verwachting afgesloten wordt. Een verliesvoorziening is noodzakelijk wanneer het te verwachten eindsaldo negatief is.

Parameters voor de bouwgronden
Voor de bouwgronden in exploitatie wordt gerekend met eenduidige parameters. Hieronder zijn de gehanteerde parameters in de grondexploitaties weergegeven:

Index	2025	2026	2027	2028	2029 en verder
CPI	3,5%	2,5%	2,5%	2,0%	2,0%
GWW	3,0%	2,5%	2,0%	2,0%	2,0%
Wonen	3,0%	3,0%	2,5%	2,0%	2,0%
Commercieel	1,0%	1,0%	1,0%	2,0%	2,0%
Plankosten	4,0%	4,0%	3,5%	2,0%	2,0%
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Rente	1,5%	1,5%	1,5%	2,0%	2,0%

Om te komen tot een redelijke parameter voor de gemiddelde kostenstijging op langere termijn is de ‘’Outlook grondexploitaties 2025’’ van Metafoor geraadpleegd. Op basis van deze informatie zijn de per 1-1-2025 in de grondexploitaties opgenomen bedragen ten opzichte van die per 1-1-2024 aangepast op basis van bovenstaande indexeringen. Voor de CPI is een inschatting gemaakt richting de toekomst waarbij de komende jaren het afneemt richting het streefpercentage van de ECB.
Ten opzichte van voorgaande jaren is aan de kostenkant een verschil gemaakt tussen de plankosten en de kosten voor grond-, weg- en waterbouw (GWW). Deze laatste kostenpost kan worden gezien als de kosten van het bouw- en woonrijp maken. Ten opzichte van vorig jaar is deze naar beneden bijgesteld op basis van

de ontwikkelingen binnen de markt. Voor de plankosten is deze gelijk gehouden aan het voorgaande jaar, mede gezien de loonontwikkelingen binnen de markt. De ontwikkelingen op de woningmarkt zijn van dien aard dat voor de komende twee jaar uitgegaan wordt van een stijging van 3% van de grondwaardes, mede omdat de bouwkosten minder sterk stijgen dan de verkoopwaardes. Voor de bedrijventerreinen geldt dit ook, alleen stijgen de verkoopprijzen in deze sector minder sterk. De disconteringsvoet is op basis van de BBV voorgeschreven.

Faciliterende projecten
Naast de 'bouwgronden in exploitatie' wordt ook faciliterend grondbeleid toegepast waarbij de gemeente voor 2024 conform de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) de kosten verhaald. Vanaf 2024 vindt het kostenverhaal plaats op basis van de Omgevingswet. Dit betekent dat er naast kostenverhaal vanaf 2024 ook financiële bijdragen gevraagd kunnen worden. Dit betekent dat er in financiële zin gestuurd wordt op een neutraal eindsaldo. Hierdoor worden er geen verliesvoorzieningen getroffen voor de faciliterende projecten.

Per project wordt in de onderstaande tabel aangegeven of er sprake is van een overeenkomst en welk type overeenkomst het betreft. Voor een aantal projecten is het eindjaar onbekend. Dit heeft een tweetal oorzaken. Projecten zonder overeenkomst en projecten met een initiatiefovereenkomst hebben nog geen concrete planning. Daarnaast liggen een aantal projecten stil waarbij de voortgang afhankelijk is van de initiatiefnemer.

Voor een aantal van de lopende projecten zal in 2025 de eindfactuur worden opgemaakt. Per 31-12-2025 zullen deze projecten worden afgesloten.

Nummer	Project	Overeenkomst	Boekwaarde 31-12-2025	Eindjaar
Faciliterend met overeenkomst:				
1176	De Hooivork II		-	2026
1207	Westkant	Initiatief	-	2027
1206	Theresia	Initiatief	-	2028
1541	Van Lier Park	Exploitatie	-	2026
1545	Park Vossenberg	Exploitatie	1	2025
1548	Hoofdstraat - Dr. van Beurdenstraat	Exploitatie	-	2025
1550	CPO Hogemast Ecliptica/Kloosterstr.	Exploitatie	-1	2025
1551	Park Wijtenburg	Exploitatie	-248	2026
1552	SalmRijck	Exploitatie	-	2025
22600	Best plan Erasstraat 105-107	Exploitatie	-	2025
22602	Lobelia (Hooivork 3)	Exploitatie	-46	2026
23600	Bloemwaard	Initiatief	14	2026
23601	LeoHendrik XIII-straat	Exploitatie	-10	2026
23602	Hoofdstraat/ Schotsestraat	Initiatief	-	2027
Faciliterend met overeenkomst (economie):				
1526	Herontwikkeling Peperstraat 21-25	Exploitatie	-	2025
1535	Wereld van de Efteling 2030	Exploitatie	-	2030
1544	Zuidelijke Ontsluiting WvdE 2030	Exploitatie	-	2025
1546	Europarcs Resort Kaatsheuvel	Exploitatie	-	2027

Verliesvoorzieningen bouwgronden in exploitatie en faciliterende gronden
De verliesvoorzieningen op bouwgronden in exploitatie, zie onderstaande tabel, zijn ten opzichte van de jaarrekening 2023 in 2024 afgenomen met € 89.000. De afname van de verliesvoorziening wordt veroorzaakt door het jaarresultaat ten aanzien van de afronding van de tweede fase 'Bedrijvenpark Kaatsheuvel'.

Nummer	Projectnaam	Verliesvoorziening per 31-12-2024	Verliesvoorziening per 31-12-2023	Verschil
1102	2e fase "De Els"	530	506	25
1107	Bedrijvenpark Kaatsheuvel	704	817	-113
	Totaal	**1.235**	**1.323**	**-89**

Winstnemingen
Conform de richtlijnen van het BBV worden winsten genomen op basis van het voorzichtigheidsbeginsel. Dit leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Richtlijnen vanuit de BBV verplichten gemeenten sinds 2016 om onder voorwaarden tussentijds winst te nemen. Voor project Westwaard is in 2024 een winst genomen van € 287.000.

Strategische gronden en ruilgronden
Naast grondexploitaties en faciliterende projecten heeft de gemeente nog andere gronden in haar bezit die op verschillende wijzen kunnen worden ingezet ten behoeve van het grondbeleid, zogenaamde strategische gronden en ruilgronden. Deze gronden kunnen op termijn ingezet worden voor ruimtelijke ontwikkelingen. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de strategische- en ruilgronden.

Naam	Oppervlakte (m^2)	Boekwaarde
Materiele vaste activa	41.770	272
Voorraad ruilgronden	30.420	831
Totaal	**72.190**	**1.103**

Risico's en weerstandsvermogen
In de onderstaande tabel zijn de risicobedragen opgenomen voor de actieve grondexploitaties. Deze risico's moeten opgevangen worden door het weerstandsvermogen van de gemeente. Voor de projecten '2e fase de Els' en 'Bedrijventerrein Kaatsheuvel' geldt dat deze zich in afrondende fase bevinden en het risico minimaal is. Voor project Westwaard geldt dat de risico's zijn afgenomen omdat fase 2 verder is uitgewerkt. Hierdoor worden meer opbrengsten begroot dan in het verleden. Verdere detaillering moet nog worden uitgewerkt in getailleerde ramingen, waardoor het project gevoeliger is voor risico's.

Nummer	Naam	Bedrag
1102	2e fase "De Els"	-
1185	Westwaard (Sweensstraat West)	-227
1107	Bedrijvenpark Kaatsheuvel (Kets-West II 1e fase)	-
Divers	Strategische gronden en ruilgronden	-
Totaal		**-227**

Bij het geraamde risicobedrag van de grondexploitatie 'Westwaard, 1e en 2e fase' is uitgegaan van zowel een kans op tegenvallende kosten als tegenvallende grondopbrengsten (algemeen marktrisico) en een mogelijke vertraging omdat het rioolgemaal later dan gedacht is verplaatst. Samengevat zijn de risico's als volgt:

Omschrijving	Effect	Kans	Risico
Woningmarkt en grondprijzen	45	30%	14
Kosten	-338	70%	-236
Vertraging project	-5	90%	-4
Vennootschapsbelasting	PM		
Totaal	**-297**		**-227**

In de gemeente Loon op Zand wordt het benodigde en het beschikbare weerstandsvermogen op gemeenteniveau bepaald. De risico-inschatting van het grondbedrijf is hier een onderdeel van. Het beschikbare weerstandsvermogen van de gemeente wordt beoordeeld als ruim voldoende, zie paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Paragraaf 8. Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo richt zich op een transparante overheid. Bepaalde informatie moet op grond van deze wet verplicht en actief openbaar gemaakt worden. Onderdeel van de wet is het opnemen van een 'openbaarheidsparagraaf Woo' in de beleidsbegroting en jaarstukken, waarin we inzicht geven in de wijze waarop we uitvoering geven aan de Woo.

Actieve openbaarmaking
De actieve openbaarmakingsplicht onder de Woo wordt stapsgewijs ingevoerd in tranches. De eerste tranche is op 1 november 2024 van start gegaan en omvat de actieve openbaarmaking van 4 informatiecategorieën via de Woo-index, de landelijke zoekmachine. Het betreft de volgende categorieën:

- wetten en andere algemeen verbindende voorschriften
- overige besluiten van algemene strekking
- informatie over organisatie en werkwijze
- bereikbaarheidsgegevens

Later volgen nog drie tranches, waarbij steeds meer informatie actief openbaar gemaakt moet worden. De definitieve inwerkingtreding van de volgende tranches is nog niet bekend, maar naar verwachting volgt eind 2025 de volgende tranche. Onze gemeente ligt op schema voor wat betreft het invulling geven aan de wettelijke verplichtingen uit de Woo.

WOO-platform
De Woo raakt een groot aantal processen in onze organisatie en grijpt in in het dagelijks handelen. Werkprocessen, ICT-systemen en onze informatiehuishouding moeten anders worden ingericht. Samen met andere gemeenten hebben wij inmiddels een publicatieplatform aangeschaft dat bedoeld is voor het zoeken naar, het anonimiseren van en het vervolgens publiceren van informatie. Wij verwachten in 2026 met het platform te kunnen gaan werken en bepaalde informatiecategorieën actief openbaar te kunnen gaan maken. Daarnaast is een belangrijk onderdeel het creëren van bewustwording bij medewerkers. De Woo moet een vanzelfsprekendheid worden. We blijven de Woo onder de aandacht brengen bij onze bestaande en nieuwe medewerkers.

Wij zijn bezig onze informatiehuishouding en de sturing daarop te verbeteren. Er wordt gewerkt aan een andere manier van archiveren waardoor documenten makkelijker zijn terug te vinden. Vanaf de tweede helft van 2025 krijgen we een nieuwe digitale werkomgeving doordat we overgaan op de programma's van Microsoft 365. Daarmee kan slimmer en efficiënter worden samengewerkt.

Passieve openbaarmaking
In mei 2022 is het eerste onderdeel van de Woo in werking getreden, de zogeheten passieve openbaarmaking. Dat wil zeggen het openbaar maken van informatie die is opgevraagd door middel van een Woo-verzoek. Een belangrijke verplichting vanuit de Woo is om invulling te geven aan de contactpersoon-functie (artikel 4.7 Woo). Op 1 september 2024 is onze Woo-contactpersoon in dienst getreden. WOO verzoeken kunnen via onze website, https://www.loonopzand.nl/organisatie-en-politiek/woo-verzoek,of per post ingediend worden.

In onderstaande tabel leest u wat het verloop is van de Woo-verzoeken in 2024 en 2025.

Woo-verzoeken	**2024**	**2025***)
Totaal aantal verzoeken	26	18
Aantal afgehandelde verzoeken	25	13
Aantal openstaande verzoeken	1	5

**) Dit aantal is gebaseerd op de cijfers t/m 28 juli 2025*

De verzoeken die we ontvangen zijn van wisselende impact. Van kleine verzoeken die snel afgewikkeld kunnen worden tot grote verzoeken waarbij een grote hoeveelheid documenten wordt opgevraagd.

gemeente Loon op Zand

Paragraaf 9. Ombuigingen

De gemeenteraad heeft voor de begroting 2026 een ombuigingsopgave van € 1.540.000 aan het college meegegeven. Tevens moeten een aantal onderzoeken worden uitgevoerd, hiervoor is een taakstelling van € 400.000 opgelegd. In de Begroting 2025-2028 is voor 2026 e,v. een taakstelling van € 150.000 opgenomen en uit eerdere begrotingen staat nog een taakstelling open op inhuur/de organisatie van € 150.000. In deze paragraaf beschrijven we hoe we in het begrotingsjaar met de bezuinigingen aan de slag gaan. De ombuigingen en aanvullende taakstellingen zijn verwerkt in de begroting.

Omschrijving	Toelichting	Aanpak	2026	2027	2028	2029
Taakstelling uit begroting 2025	In de begroting 2025 is voor 2026 e,v. een taakstelling van € 150.000 opgenomen die nog nader moet worden ingevuld op basis van het uitgevoerde benchmark onderzoek van Berenschot.	Voor de invulling van deze taakstelling is gebruik gemaakt van het benchmark onderzoek van Berenschot waarin een aantal aandachtspunten naar voren is gekomen. De belangrijkste aandachtspunten waren de invulling van de 3e managementlaag en de inzet van bestuurlijke advisering. Op basis hiervan voegden we twee teams in het Sociaal domein samen en verminderden we de inzet op strategisch advies. De budgetten zijn bijgesteld. De verwerking van deze taakstelling heeft in Begroting 2025 jaarschijf 2026 ev. plaatsgevonden en is onderdeel van het startpunt van deze begroting.	150	150	150	150

Ombuigingen	Toelichting	Aanpak	2026	2027	2028	2029
Budget aanpassingen	Dit betreffen de aanpassingen op het budget, die geen of minimale impact hebben op het beleid	Geen nadere toelichting nodig, budgetten zijn bijgesteld.	265	265	265	265
Venster 0 en 1						
Dagelijks onderhoud panden	Het dagelijks onderhoud van gemeentelijke panden richten we vanaf 2026 efficiënter en doelmatiger in. Dit	Geen nadere toelichting nodig, budgetten zijn bijgesteld.	35	35	35	35

	doen we door inspecties en controles zoveel mogelijk te combineren en alleen onderhoud uit te voeren dat op dat moment noodzakelijk is. Hierbij blijft de kwaliteit en veiligheid van de panden gewaarborgd. Door deze gerichtere aanpak kunnen we besparen op uitvoeringskosten, zonder concessies te doen aan de staat en het functioneren van de gebouwen.					
Verlagen budget trainees	Voor 2026 wordt het budget trainees verlaagd. Deze besparing realiseren we door minder trainees gelijktijdig aan te stellen en toch blijven we investeren in de ontwikkeling van jong talent.	Geen nadere toelichting nodig, budget is bijgesteld.	110	110	110	110
Venster 2						
Taakstelling Wmo Hulp bij huishouden (HBH)	De gemeente heeft de wettelijke taak om passende ondersteuning te bieden aan inwoners die hulp nodig hebben in hun dagelijkse huishouding. De Wmo biedt deze ondersteuning, zodat mensen zelfstandig kunnen blijven wonen en meedoen in de samenleving. De taakstelling op hulp bij huishouden is bedoeld om de zorg goed te organiseren, met oog voor de mensen die écht afhankelijk zijn van professionele ondersteuning, en tegelijkertijd bij te dragen aan de financiële duurzaamheid van de gemeente. Een taakstelling betekent dat we keuzes moeten maken waarin we gericht blijven op het bieden van zorg die echt noodzakelijk is voor de zelfstandigheid van onze inwoners, maar tegelijkertijd zullen we strikter kijken naar de indicaties en de omvang van de hulp. We sluiten aan bij de visie van de gemeente om zorg en ondersteuning zoveel mogelijk binnen het voorliggend	Er is een aanbesteding doorlopen van de HBH. De resultaten van deze aanbesteding zijn voor de eerste periode positief. De exacte resultaten zijn bekend bij de jaarrekening.	350	350	350	350

	veld te organiseren. Waar mogelijk stimuleren we eigen kracht en inzet van informele zorg, zoals mantelzorgers en vrijwilligers. Ook kijken we naar mogelijkheden om vanuit de Sterke Lokale Teams en Sterke Toegang hieraan bij te dragen. Wij kijken beter naar de besteding van de beschikbare middelen.					
Taakstelling jeugdzorg	Het is een uitdaging om de jeugdzorg toekomstbestendig te maken. De jeugdzorg in Loon op Zand staat onder druk door stijgende kosten en een toename van de vraag naar specialistische zorg. Daarom maakte het Rijk een hervormingsagenda jeugdzorg. De gemeente Loon op Zand wil het gebruik van gespecialiseerde jeugdzorg kritisch bekijken en tegelijkertijd meer inzetten op voorliggende voorzieningen en preventieve maatregelen. Zoals de hervormingsagenda voorstelt. Met de ontwikkeling van Sterke Lokale Teams en Sterke Toegang willen we niet alleen de kosten beheersen, maar ook de zorg beter afstemmen op de behoeften van jongeren, zodat zij sneller en effectiever de juiste ondersteuning ontvangen. Dit draagt bij aan het bevorderen van de zelfredzaamheid van jongeren en gezinnen, met als uiteindelijk doel hen te helpen een stabieler en gelukkiger leven op te bouwen.	We gaan lokaal inzetten op een gezinsgerichte aanpak, waarmee we teruggaan naar de eenvoud van ondersteuning. Hierbij kijken we naar de eigen kracht, het aanbieden van passend collectief aanbod, bieden we waar mogelijk ondersteuning vanuit ons Sterk Lokaal Team en hebben de meest kwetsbare jeugdigen nog altijd toegang tot specialistische zorg. Op deze manier proberen we de kosten voor jeugdhulp beheersbaar te houden.	350	350	350	350
Stoppen met integrale vroeghulp	Vanaf 2026 stoppen we met het inkopen van integrale vroeghulp bij MEE de Meent. Deze ondersteuning was gericht op vroegtijdige begeleiding van inwoners met een licht verstandelijke beperking. Zij krijgen hulp bij vragen op het gebied van zorg, onderwijs, welzijn, wonen, werk of inkomen. Het betreft geen wettelijke	De aanwezige overeenkomst wordt opgezegd, budget is bijgesteld.	60	60	60	60

	verplichting om in te zetten op Integrale Vroeghulp en of ondersteuning van mensen met een beperking in/als voorliggende voorziening. De reden voor deze bezuiniging is dat vergelijkbare ondersteuning via andere voorzieningen kan worden aangeboden.					
Venster 3						
Taakstelling openbaar groen	De uitgaven op onderhoud van openbaar groen moet met 10% worden verlaagd, terwijl de kwaliteit van onze openbare ruimtes behouden blijft. Door efficiënter onderhoud en het heroverwegen van onderhoudsfrequenties en – methoden zal deze ombuiging gerealiseerd kunnen worden. Dit betekent dat bepaalde onderhoudswerkzaamheden minder frequent uitgevoerd kunnen worden, zonder in te boeten op de veiligheid en de kwaliteit van onze openbare ruimte. In deze ombuiging moeten we kijken naar de balans tussen kosten en kwaliteit. Dit zullen we samen met de aannemer moeten bespreken, waarbij alternatieve werkmethoden, materialen en onderhoud onderzocht moeten worden zonder concessie te doen aan de kwaliteit groenvoorzieningen. We moeten zorgvuldig afwegen welke groenvoorzieningen we behouden en hoe we deze het beste kunnen onderhouden met de beschikbare middelen. De gemeente blijft zich inzetten voor een aantrekkelijke en groene leefomgeving, maar met de noodzaak om binnen de financiële kaders te blijven.	Op dit moment worden de verschillende opties bekeken om deze taakstelling te realiseren. Een groot deel van de werkzaamheden is vastgelegd in contracten, hierin zal gekeken moeten worden welke ruimte er is om deze aan te passen.	219	219	219	219
Minder inhuur expertise tbv bouw en wonen	Stoppen met de inhuur voor bouw- en woningtoezicht om in specifieke zaken te adviseren.	We zijn kritisch op de inhuur van expertise ten behoeve van bouw en wonen. De	25	25	25	25

		woningbouwopgave is echter groot waardoor het lastig is om de haalbaarheid in te schatten.				
Minder inzet op advieswerk OMWB	De gemeente Loon op Zand huurt in voor advisering over milieuzaken, dit doen we o.a. bij de OMWB. In het kader van de gewenste ombuigingen kiezen we ervoor om het budget voor deze advieswerkzaamheden te verlagen. Hiermee beperken we de inzet op niet-wettelijke advisering, zonder afbreuk te doen aan de uitvoering van de verplichte milieutaken.	Binnen de ruimte in de overeenkomst die er is met de OMWB wordt een taakstelling opgelegd. Verder zijn we kritisch op de inhuur van de OMWB voor advieswerk.	86	86	86	86
Taakstelling civiele werken	Op basis van het beheerplan voeren we onderhoud aan de civiele kunstwerken uit. Met het slimmer uitvoeren van werken en het beter afstemmen hebben we voordeel ten opzichte van het beheerplan.	Geen nadere toelichting nodig, budget is bijgesteld.	20	20	20	20
Minder schade verkeersregelinstallaties	Er zijn minder schades aan de verkeersregelinstallaties.	Geen nadere toelichting nodig, budget is bijgesteld.	20	20	20	20
Totaal ombuigingen			**1.540**	**1.540**	**1.540**	**1.540**
Taakstelling organisatie	In begroting 2021 startten we met het actief terugdringen van externe inhuur. In de jaarrekening 2024 berekenden we het resultaat van het terugdringen van externe inhuur, er blijft stelpost van €150.000 over. Dit zetten we voorlopig om naar een taakstelling voor de organisatie.	Bij de invulling van deze taakstelling kijken we kritisch naar de gehele organisatie. Aspecten hierin zijn o.a. externe inhuur en uitvoering van wettelijke taken.	150	150	150	150
Opgave onderzoeken	Zie toelichting onder	Zie toelichting onder	400	400	400	400
Eindtotaal ombuigingen, onderzoeken en taakstellingen			**2.090**	**2.090**	**2.090**	**2.090**

Toelichting opgave onderzoeken
In de Kadernota 2026 is voor een aantal opgaves een onderzoeksvraag geformuleerd. Deze onderzoeken worden navolgend toegelicht.

Onderzoek	Omschrijving	Status	Realisatie

Onderzoek multifunctioneel vastgoed Klavier	In het gebouw het Klavier komen veel functies samen: gemeentehuis, theater, bibliotheek, maatschappelijke en culturele functies. We voeren een onderzoek uit naar de exploitatiekosten van het Klavier inclusief theater en hoe deze zich verhouden tot het gebruik, de openstelling en doelmatigheid. Het doel van het onderzoek is de kosten verlagen zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor de maatschappelijke waarde en toegankelijkheid voor de inwoners.	We voeren het onderzoek in 2026 uit, de resultaten verwachten we voor de begroting 2027.	PM
Onderzoek ICT	De huidige ICT uitgaven gaan we onderzoeken met als doel te kijken naar kostenbesparingen en efficiency te realiseren. 1. Het inzichtelijk maken van de kosten in relatie tot Equalit. 2. Het inzichtelijk maken van kosten van licenties. 3. Het in kaart brengen van de kosten per venster.	Het onderzoek is in 2025 afgerond en het financiële resultaat is structureel verwerkt in de bestuursrapportage 2025.	In 2025
Onderzoek gemeenschappelijke regelingen	In het kader van de ombuigingsopgave onderzoeken we de mogelijkheden om structureel te besparen op uitgaven aan gemeenschappelijke regelingen (GR's), aangezien deze een aanzienlijk deel van het gemeentelijk budget innemen. Omdat Loon op Zand hierin niet zelfstandig kan handelen, is draagvlak van de andere deelnemende gemeenten nodig. Om alvast richting te geven aan dit proces en de noodzaak tot kostenbeheersing te onderstrepen, heeft de gemeente in 2025 bij een aantal GR's een zienswijze op de begroting 2026 ingediend.	Met de ingezette aanpak in 2025 zijn we kritischer geworden op de begrotingen van de GR's. In 2026 zetten we deze aanpak voort waarbij we o.a. kijken naar ruimte in de overeenkomsten. Ook gaan we in overleg om verschillen te kunnen verklaren. De BWB heeft een toelichting gegeven in de beeldvormende vergadering van 19 juni 2025.	PM
Onderzoek kosten leges	We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de leges voor de verschillende diensten te verhogen. Het doel is de gemeentelijke inkomsten te verbeteren en marktconforme leges te heffen, waarbij we de kosten voor onze dienstverlening in evenwicht houden. In de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 nemen we de uitkomsten van dit onderzoek mee.	Voor de dienstverlening in het kader van de Omgevingswet kunnen we een aantal nieuwe tarieven invoeren. Uit het onderzoek naar de leges is naar voren gekomen dat de leges voor kabels en leidingen aangepast kunnen worden. Dit heeft geen financieel resultaat omdat de leges kostendekkend moeten zijn.	25

gemeente
Loon
op Zand

Overzicht van baten en lasten

Recapitulatie vensters

Presentatie structueel resultaat	2026			2027			2028			2029		
Venster	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1.1 Bestuur en organisatie	-1.857	-	-1.857	-1.942	-	-1.942	-1.931	-	-1.931	-2.004	-	-2.004
1.2 Dienstverlening	-911	541	-370	-915	541	-374	-937	541	-396	-959	541	-418
1.3 Openbare orde en veiligheid	-2.435	80	-2.355	-2.509	62	-2.447	-2.594	68	-2.527	-2.690	73	-2.617
Subtotaal Venster 1	**-5.202**	**620**	**-4.581**	**-5.365**	**602**	**-4.762**	**-5.461**	**608**	**-4.853**	**-5.653**	**613**	**-5.040**
1.99 Mutaties reserves	-	-	-	-	3	3	-	3	3	-	3	3
Totaal Venster 1	**-5.202**	**620**	**-4.581**	**-5.365**	**605**	**-4.760**	**-5.461**	**611**	**-4.850**	**-5.653**	**616**	**-5.037**
2.1 Onderwijs	-2.340	453	-1.888	-2.595	453	-2.143	-2.348	453	-1.895	-3.245	453	-2.793
2.2 Sport, cultuur en welzijn	-3.094	299	-2.795	-3.346	280	-3.066	-3.801	303	-3.498	-3.825	280	-3.545
2.3 Voorliggende voorzieningen	-5.584	367	-5.217	-4.688	262	-4.426	-4.727	262	-4.465	-4.671	262	-4.409
2.4 Maatwerk	-17.443	30	-17.413	-18.125	30	-18.095	-18.736	30	-18.706	-18.921	30	-18.891
2.5 Participatie	-13.245	5.083	-8.161	-13.090	5.083	-8.007	-12.957	5.083	-7.873	-12.739	5.083	-7.656
Subtotaal Venster 2	**-41.706**	**6.232**	**-35.474**	**-41.845**	**6.108**	**-35.737**	**-42.568**	**6.131**	**-36.437**	**-43.402**	**6.108**	**-37.294**
2.99 Mutaties reserves	-773	9	-764	-14	8	-6	-14	8	-6	-14	2	-12
Totaal Venster 2	**-42.478**	**6.241**	**-36.237**	**-41.859**	**6.116**	**-35.743**	**-42.583**	**6.139**	**-36.443**	**-43.416**	**6.110**	**-37.306**
3.1 Omgeving	-6.694	396	-6.298	-7.077	396	-6.681	-7.384	396	-6.988	-7.659	396	-7.263
3.2 Duurzaamheid	-5.458	6.483	1.025	-5.738	6.643	905	-5.769	6.701	931	-6.310	7.267	956
3.3 Wonen	-3.454	640	-2.814	-3.546	640	-2.906	-3.719	640	-3.080	-3.863	640	-3.223
3.4 Economische ontwikkeling	-770	30	-740	-679	30	-649	-690	30	-660	-703	30	-673
Subtotaal Venster 3	**-16.377**	**7.549**	**-8.828**	**-17.040**	**7.709**	**-9.330**	**-17.562**	**7.766**	**-9.796**	**-18.536**	**8.332**	**-10.203**
3.99 Mutaties reserves	-	104	104	-	85	85	-	75	75	-	101	101
Totaal Venster 3	**-16.377**	**7.653**	**-8.724**	**-17.040**	**7.795**	**-9.245**	**-17.562**	**7.842**	**-9.720**	**-18.536**	**8.433**	**-10.102**
0.1 Overhead	-14.653	283	-14.370	-14.962	513	-14.449	-15.145	280	-14.865	-15.248	362	-14.886
0.2 Lokale heffingen	-770	17.150	16.380	-805	18.096	17.291	-837	18.304	17.467	-870	18.510	17.640
0.3 Algemene uitkeringen	-	48.659	48.659	-	49.825	49.825	-	49.949	49.949	-	50.055	50.055
0.4 Dividend	-8	88	80	-7	88	81	-7	88	81	-6	88	82
0.5 Financieringsfunctie	-75	101	26	-5	101	97	144	101	245	157	101	259
0.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	-864	25	-839	-817	25	-792	-771	25	-746	-724	25	-699
0.7 Onvoorziene uitgaven	-25	-	-25	-25	-	-25	-25	-	-25	-25	-	-25
0.8 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal Venster 0	**-16.395**	**66.306**	**49.912**	**-16.621**	**68.648**	**52.027**	**-16.640**	**68.747**	**52.107**	**-16.716**	**69.141**	**52.424**
0.99 Mutaties reserves	-	1.169	1.169	-	178	178	-	192	192	-	30	30
Totaal Venster 0	**-16.395**	**67.475**	**51.080**	**-16.621**	**68.826**	**52.205**	**-16.640**	**68.939**	**52.299**	**-16.716**	**69.170**	**52.454**

Geraamd resultaat	**-80.452**	**81.989**	**1.538**	**-80.885**	**83.343**	**2.458**	**-82.247**	**83.531**	**1.284**	**-84.322**	**84.331**	**9**
Incidentele baten en lasten (effect op saldo)	1.030	-	1.030	500	-	500	250	-	250	-	-	-
Incidentele reservemutaties (effect op saldo)	759	-995	-237	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal structureel resultaat	**-78.663**	**80.994**	**2.331**	**-80.385**	**83.343**	**2.958**	**-81.997**	**83.531**	**1.534**	**-84.322**	**84.331**	**9**

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)			Baten /	2026	2027	2028	2029
Venster	Product	Omschrijving	Lasten				
Venster 2:	2.1 Onderwijs	Eenmalige onderzoekskosten t.b.v. IHP	Lasten	-	-250	-	-
Venster 2:	2.2 Sport, cultuur en welzijn	Bibliotheek voorzieningen	Lasten	-100	-	-	-
Venster 2:	2.2 Sport, cultuur en welzijn	Accommodatie gebonden medewerker	Lasten	20	-	-	-
Venster 2:	2.3 Voorliggende voorzieningen	Accommodatie gebonden medewerker	Lasten	-20	-	-	-
Venster 2:	2.3 Voorliggende voorzieningen	Exploitatie Dorpshuis Loon op Zand	Lasten	-75	-	-	-
Venster 2:	2.3 Voorliggende voorzieningen	Opgave voorliggend veld	Lasten	-50	-	-	-
Venster 2:	2.4 Maatwerk	Ondertekening Zorgned	Lasten	-10	-	-	-
Venster 2:	2.4 Maatwerk	Transformatiemiddelen opgaven sociaal domein	Lasten	-200	-100	-100	-
Venster 3:	3.3 Wonen	Erfgoedbeleid opstellen	Lasten	-10	-	-	-
Venster 3:	3.3 Wonen	Aanwijzing Mast	Lasten	-15	-	-	-
Venster 3:	3.3 Wonen	Onderzoek centrumontwikkeling	Lasten	-115	-	-	-
Venster 3:	3.3 Wonen	Advies opstellen omgevingsplan	Lasten	-75	-	-	-
Venster 0:	0.1: Overhead	Tijdelijke inzet medewerkers (formatie burgerzaken)	Lasten	-150	-150	-150	-
Venster 0:	0.1 Overhead	Pilot trainees ICT	Lasten	-130	-	-	-
Venster 0:	0.1 Overhead	Projecten ICT	Lasten	-175	-	-	-
Totaal incidentele baten en lasten (saldo)				**-1.105**	**-500**	**-250**	**-**

Incidentele mutaties met reserves (bedragen x € 1.000)		2026	2027	2028	2029
Incidentele stortingen in reserves	Lasten	-759	-	-	-
Incidentele onttrekkingen aan reserves	Baten	995	-	-	-
Totaal incidentele mutaties met reserves (saldo)		**237**	**-**	**-**	**-**

Totaal incidenteel saldo	**-868**	**-500**	**-250**	**-**

Structureel begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo van baten en lasten	1.538	2.458	1.284	9
Incidentele baten en lasten (effect op structureel begrotingsresultaat)	1.105	500	250	-
Incidentele mutaties met reserves (effect op structureel begrotingsresultaat)	-237	-	-	-
Totaal structureel begrotingsresultaat	**2.406**	**2.958**	**1.534**	**9**

Incidentele lasten

Eenmalige kosten ten behoeve van huisvesting onderwijs
Dit incidenteel budget is in de Begroting 2025-2028 opgenomen voor de voorbereidingskosten - projectkosten ten behoeve de (tijdelijke) huisvesting basisschool de Vaert en het Van Haestrechtcollege en het IHP-K.

Bibliotheek voorzieningen
De decentralisatiegelden voor de bibliotheek worden toebedeeld aan een incidenteel budget ten behoeve van het versterken van het aanbod op het gebied van cultuur, welzijn en educatie in onze gemeenschap.

Accommodatiegebonden medewerker
Dit incidenteel budget is ten behoeve van de inzet van sociaal werkers in wijkaccommodaties, deze incidentele lasten compenseren wij met incidentele baten.

Exploitatie Dorpshuis Loon op Zand
Dit incidenteel budget is voor de succesvolle oplevering van het Dorpshuis Loon op Zand. We zetten een kwartiermaker in, die zorgt dat het gebouw optimaal wordt voorbereid op gebruik, dat de organisatiestructuur operationeel is, en dat alle betrokken partijen (eindgebruikers, gemeente, stichting, vrijwilligers) tijdig en goed betrokken worden.

Opgave voorliggend veld
Dit incidenteel budget is bedoeld voor de projectkosten en investeringen die bijdragen aan de transformatieopgaven Sterke Gemeenschappen en Toegang van het Sociaal Domein. Dit is een aanvulling op de middelen die toegekend waren voor 2024 en 2025.

Ondertekening Zorgned
In het Sociaal domein zetten we een stap richting efficiëntere werkprocessen door het mogelijk te maken dat inwoners poststukken digitaal kunnen ondertekenen via Zorgned. Deze maatregel sluit aan bij de gemeentelijke kanalenstrategie en draagt bij aan het verkorten van doorlooptijden, het verminderen van administratieve handelingen en het verhogen van de gebruiksvriendelijkheid voor zowel inwoners als medewerkers. Waar voorheen papieren formulieren per post heen en weer werden gestuurd, kan met digitale ondertekening het proces aanzienlijk worden versneld. Zo realiseren we een toekomstbestendig en klantgericht proces binnen het sociaal domein. Voor de implementatie hiervan, hebben we incidenteel budget nodig.

Transformatiemiddelen opgaven Sociaal domein
De uitvoering van de transformatie van het Sociaal domein vraagt om een aanvullend (project)budget voor noodzakelijke opstartkosten, waaronder juridische zaken, personeel, inrichting, monitoring en het afdekken van onvoorziene omstandigheden.

Erfgoedbeleid opstellen
In lijn met het coalitieakkoord werken we aan nieuw erfgoedbeleid, dat in 2025 wordt vastgesteld. Een extern bureau stelt het beleid op. Het beleid geeft richting aan hoe we ons Loons erfgoed willen behouden, beschermen en toegankelijk maken voor toekomstige generaties. Het nieuwe beleid bevat ambities om erfgoed beter zichtbaar te maken en te verankeren in ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Voor

Aanwijzing MASt
In 2026 werken we aan de aanwijzing van het MASt gebied tot gemeentelijk monument. De onderzoeken die hiervoor nodig zijn, passen op dit moment niet binnen het beschikbare budget. Aanvullen middelen zijn nodig om dit traject te kunnen uitvoeren.

Onderzoek centrumontwikkeling
De gemeente Loon op Zand wil aantrekkelijk en vitale centra in Kaatsheuvel en Loon op Zand. In begroting 2025-2028 is een incidenteel budget hiervoor beschikbaar gesteld.

Advies opstellen omgevingsplan
Als gevolg van de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet op 1 januari 2024 moet er voor de hele gemeente Loon op Zand een omgevingsplan worden opgesteld. Dit omgevingsplan vervangt alle bestemmingsplannen. Het opstellen van het omgevingsplan wordt gefaseerd aangepakt. In 2024 is begonnen met de eerste fase: de bebouwde kom van De Moer. Gezien de complexiteit van deze operatie wordt er een kwartiermaker en andere externe expertise ingehuurd.

Tijdelijke inzet medewerkers (formatie burgerzaken)
We willen inspelen op de toekomstige ontwikkelingen en de kwaliteit voor basisregistratie personen waarborgen. Door de aandacht hierop te vestigen, hebben we tijdelijk 2 fte nodig. Hiermee borgen we de werkzaamheden, kennis, kunde en continuïteit binnen burgerzaken.

Pilot trainees ICT
Op het gebied van automatisering gaat veel wijzigen, zowel op informatiebeheer als in ICT-architectuur. De werkzaamheden nemen toe, maar we weten niet of deze werkzaamheden structureel van aard zijn. Daarom gaan we in 2025 en 2026 met trainees werken.

Projecten ICT
De wettelijke verplichtingen, doorontwikkeling van bestaande producten en veranderende voorwaarden voor de beveiliging rondom ICT brengen kosten met zich mee. Deze veranderingen zijn vaak onvoorspelbaar. We kijken vooruit, willen mee in de ontwikkelingen en moeten up-to-date blijven, zeker in het kader van informatiebeveiliging en wetgeving. Voor de uitvoering van deze ontwikkelen is incidenteel projectbudget nodig.

Incidentele onttrekkingen reserve
Opheffen bestemmingsreserves
In de begroting 2025 is er besloten om een aantal bestemmingsreserves op te heffen in 2026.

Incidentele stortingen reserve
Ontwikkeling Dorpshuis
In 2024 tot en met 2026 nemen we de vrijgevallen kapitaallast als gevolg van de sloop van het bestaand pand mee als storting in de algemene reserve, dit conform raadsvoorstel 12 maart 2024.

Overzicht reserves

Overzicht reserves (bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2026	Toe-voeging	Vermin-dering	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029
Algemene reserve (*)	12.034	759	-	12.792	12.792	12.792	12.792
Geblokkeerde weerstandsreserve	3.897	-	-	3.897	3.897	3.897	3.897
Algemene reserves	**15.931**	**759**	**-**	**16.689**	**16.689**	**16.689**	**16.689**
Reserve kapitaallasten	4.561	-	-286	4.274	3.999	3.721	3.585
Dekkingsreserves	**4.561**	**-**	**-286**	**4.274**	**3.999**	**3.721**	**3.585**
Reserve recreatie	135	-	-135	0	0	0	0
Reserve decentraal arbeidsvoorwaardenbeleid	22	-	-22	0	0	0	0
Reserve onderwijs	2.119	14	-	2.133	2.148	2.162	2.176
Reserve bomen	46	-	-46	-	-	-	-
Reserve kapitaallasten Het Klavier	10	-	-10	-	-	-	-
Reserve sociaal domein	54	-	-54	0	0	0	0
Bestemmingsreserves	**2.385**	**14**	**-266**	**2.133**	**2.148**	**2.162**	**2.176**
Reserve bovenwijkse voorzieningen	521	-	-	521	521	521	521
Reserve planherziening	45	-	-	45	45	45	45
Reserves grondbedrijf	**566**	**-**	**-**	**566**	**566**	**566**	**566**
Reserve onderhoud gebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Reserve automatisering	289	-	-289	0	0	0	0
Reserve openbaar groen/plantsoenen	50	-	-50	-0	-0	-0	-0
Reserve openbare verlichting	148	-	-148	-0	-0	-0	-0
Reserve wegen	471	-	-	471	471	471	471
Reserve rechtpositionele Verplichting	109	-	-42	67	67	67	67
Reserve onderhoud Het Klavier	-	-	-	-	-	-	-
Reserve bouwleges	200	-	-200	-	-	-	-
Egalisatiereserves	**1.267**	**-**	**-729**	**538**	**538**	**538**	**538**
Totaal reserves	**24.710**	**773**	**-1.282**	**24.201**	**23.941**	**23.677**	**23.555**

** Bij de algemene reserve is nog geen rekening gehouden met het verwacht resultaat 2025.*

Mutaties in reserves (bedragen x € 1.000)		2026	2027	2028	2029
Venster 0: Overhead en algemene dekkingsmiddelen					
Reserve kapitaallasten	Onttrekking reserve kapitaallasten	173	178	192	30
Reserve recreatie	Opheffen reserve	135			
Reserve decentraal arbeidsvoorwaardenbeleid	Opheffen reserve	22			
Reserve bomen	Opheffen reserve	46			
Reserve kapitaallasten Klavier	Opheffen reserve	10			
Reserve sociaal domein	Opheffen reserve	54			
Reserve automatisering	Opheffen reserve	289			
Reserve openbaar groen/plantsoenen	Opheffen reserve	50			
Reserve openbare verlichting	Opheffen reserve	148			
Reserve rechtspositionele Verplichting	Opheffen reserve	42			
Reserve bouwleges	Opheffen reserve	200			
Venster 1: Bestuur en dienstverlening					
Reserve kapitaallasten	Onttrekking reserve kapitaallasten	0	3	3	3
Venster 2: Gemeenschappen					
Reserve kapitaallasten	Onttrekking reserve kapitaallasten	9	8	8	2
Venster 3: Omgeving en economische ontwikkeling					
Reserve kapitaallasten	Onttrekking reserve kapitaallasten	104	85	75	101
Totaal verminderingen reserves		**1.282**	**274**	**278**	**136**
Venster 2: Gemeenschappen					
Algemene reserve	Toevoeging algemene reserve dorpshuis	759			
Reserve onderwijs	Structurele storting reserve onderwijs	14	14	14	14
Totaal toevoegingen reserves		**773**	**14**	**14**	**14**

Overzicht voorzieningen

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2026	Toe-voeging	Vermin-dering	Stand 31-12-2026	Stand 31-12-2027	Stand 31-12-2028	Stand 31-12-2029
Verliesvoorzieningen grondbedrijf	1.235	-	-	1.235	1.235	1.235	1.235
Voorziening riolering	6.209	83	-	6.293	6.443	6.423	6.755
Voorziening wethouderspensioenen	4.124	-	-273	3.851	3.565	3.267	2.957
Voorziening reiniging	769	4	-	772	750	743	731
Voorziening groot onderhoud Wetering	178	-	-	178	178	178	178
Verliesvoorziening EWW BV	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening dubieuze debiteuren	23	-	-	23	23	23	23
Voorziening faillisementen	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening verlofsparen	107	-	-	107	107	107	107
Voorziening personele kosten	43	-	-	43	43	43	43
Voorziening groot onderhoud gebouwen	805	264	-135	935	855	979	1.039
Voorziening kwaliteitsverbetering landschap	33	-	-	33	33	33	33
Voorziening sociale woningbouw	25	-	-	25	25	25	25
Totaal voorzieningen	**13.551**	**351**	**-408**	**13.494**	**13.257**	**13.056**	**13.125**

Bijlage 1: Investeringsplan 2026 - 2029

In het investeringsplan 2026-2029 staan alle, tot nog toe bekende, investeringen voor de komende jaren vermeld. De bedragen in onderstaande tabel zijn afkomstig uit de beheer-en beleidsplannen binnen de gemeente. Het betreft hier zowel nieuwe investeringen als vervangingsinvesteringen. Per jaar wordt vermeld welke investeringen gepland staan, gespecificeerd per discipline. De meerjarige vervangingsinvesteringen wegen zijn een totaal van de integrale projecten in de openbare ruimte. Een verdere specificatie van de onderliggende projecten is te lezen in paragraaf 3: onderhoud kapitaalgoederen. De kapitaallasten volgend uit de onderstaande investeringen zijn reeds verwerkt in de begroting. Het totaal aan nieuwe en vervangingsinvesteringen gepland voor 2026 is € 6,3 miljoen.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Vervagingsinvestering Smartphones 2028			140	
Vrachtwagen met opbouw 2026	174			
Bestelwagen 5 ton 2026	70			
Bestelwagen 3,5 ton 2026	63			
Bestelwagen 3,5 ton 2026	63			
Toyota HiLux Xtra Cabine 2026	36			
Levensduur verlengend groot onderhoud wegen 2026	1.505			
Levensduur verlengend groot onderhoud wegen 2027		1.505		
Levensduur verlengend groot onderhoud wegen 2028			1.505	
Levensduur verlengend groot onderhoud wegen 2029				1.505
Vervangingsinvesteringen wegen 2026	2.042			
Vervangingsinvesteringen wegen 2027		2.042		
Vervangingsinvesteringen wegen 2028			2.042	
Vervangingsinvesteringen wegen 2029				2.042
Duikers 2026	27			
Duikers 2027		27		
Duikers 2028			27	
Duikers 2029				27
Openbare verlichting - Armaturen 2026	100			
Openbare verlichting - Armaturen 2027		100		
Openbare verlichting - Armaturen 2028			100	
Openbare verlichting - Armaturen 2029				100
Uitfasering PLL-Lampen 2026	210			
Uitfasering PLL-Lampen 2027		210		
Uitfasering PLL-Lampen 2028			210	
Groen - beplanting 2026	397			
Groen - beplanting 2027		397		
Groen - beplanting 2028			397	
Groen - beplanting 2029				397
Groen - bomen 2026	322			
Groen - bomen 2027		322		
Groen - bomen 2028			322	
Groen - bomen 2029				322

Speelvoorzieningen 2026	250			
Speelvoorzieningen 2027		250		
Speelvoorzieningen 2028			250	
Speelvoorzieningen 2029				250
Straatmeubilair 2026	27			
Straatmeubilair 2027		27		
Straatmeubilair 2028			27	
Straatmeubilair 2029				27
Infrastructuur Westkant	120			
Ondergrondse RA containers 2026	38			
Ondergrondse RA papier GFT containers 2027		108		
Ondergrondse RA containers glasbakken 2028			27	
Ondergrondse papier GFT containers 2029				35
Klimaatmaatregelen 2026	102			
Klimaatmaatregelen 2027		102		
Klimaatmaatregelen 2028			102	
Relinen/deelrenovaties 2026	102			
Relinen/deelrenovaties 2027		102		
Relinen/deelrenovaties 2028			102	
Relinen/deelrenovaties 2029				102
Drukriolering elektromechanisch 2026	120			
Drukriolering elektromechanisch 2027		120		
Drukriolering elektromechanisch 2028			120	
Drukriolering elektromechanisch 2029				120
Gemalen elektromechanisch 2026	135			
Gemalen elektromechanisch 2027		135		
Gemalen elektromechanisch 2028			135	
Gemalen elektromechanisch 2029				135
Riolering - Prinssenbuurt 2026-2028	115	115	2.302	
Riolering - Gemaal Erasstraat 2026	102			
Riolering - Frederik Hendrikpark 2026	87			
Riolering - Ecologische Verbindingszone 2026	123			
Riolering - Marktstraat 2027-2029		92	92	1.825
Riolering - Venloonstraat 2028-2030			51	51
Riolering - Van Heeswijkstraat 2028-2030			64	64
Riolering - Rechtvaart 2028-2029			102	408
Totaal nieuwe investeringen	**6.330**	**5.654**	**8.117**	**7.410**

Bijlage 2: Begroting 2026 naar taakvelden

Overzicht taakvelden	2026		
Bedragen x € 1.000	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0.1 Bestuur	-1.811	-	-1.811
0.2 Burgerzaken	-876	541	-335
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-149	59	-91
0.4 Overhead	-14.466	243	-14.074
0.5 Treasury	-84	189	105
0.61 OZB woningen	-	6.603	6.603
0.62 OZB niet-woningen	-	2.950	2.950
0.64 Belastingen overig	-770	276	-495
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	48.659	48.659
0.8 Overige baten en lasten	-889	25	-1.014
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	-773	1.282	509
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.881	58	-1.823
1.2 Openbare orde en veiligheid	-704	62	-642
2.1 Verkeer en vervoer	-4.272	386	-3.886
2.5 Openbaar vervoer	-2	10	9
3.1 Economische ontwikkeling	-120	-	-120
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-86	-	-86
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-107	15	-92
3.4 Economische promotie	-499	7.336	6.837
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.163	56	-1.107
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.177	396	-781
5.1 Sportbeleid en activering	-1.135	16	-1.119
5.2 Sportaccommodaties	-954	283	-671
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-238	-	-238
5.5 Cultureel erfgoed	-152	-	-152
5.6 Media	-767	-	-767
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.429	-	-2.429
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.310	352	-2.959
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-367	12	-355
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-928	-	-928
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	161	-	161
6.3 Inkomensregelingen	-9.597	4.828	-4.769
6.4 WSW en beschut werk	-2.992	-	-2.992
6.5 Arbeidsparticipatie	-656	255	-401
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-3.148	30	-3.118
6.711 Huishoudelijk hulp (WMO)	-3.761	-	-3.761
6.712 Begeleiding (WMO)	-195	-	-195
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-5.284	-	-5.284
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-961	-	-961
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-572	-	-572
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-88	-	-88
6.821 Jeugdbescherming	-312	-	-312
6.822 Jeugdreclassering	-58	-	-58
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-1.440	-	-1.440
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-1.574	-	-1.574
7.1 Volksgezondheid	-1.146	4	-1.142
7.2 Riolering	-1.936	2.857	921
7.3 Afval	-2.491	3.626	1.135
7.4 Milieubeheer	-987	-	-987
8.1 Ruimte en leefomgeving	-439	35	-404
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-191	-	-191
8.3 Wonen en bouwen	-2.626	546	-2.079
Geraamd resultaat	**-80.452**	**81.989**	**1.538**

Exploitatie saldo	**1.538**

Bijlage 3: Beleidsindicatoren BBV

Beleidsindicatoren BBV

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
0. Bestuur & ond.	Formatie	FTE per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,8 FTE
0. Bestuur & ond.	Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,7 FTE
0. Bestuur & ond.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 579
0. Bestuur & ond.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom en totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	5 %
0. Bestuur & ond.	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	18 %
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	17
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,3
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,1
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,3
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,4
3. Economie	Functiemenging	%	LISA	50,8%
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	188,1
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	6,6
4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	20
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwal. (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado	1,5%
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	48,2%
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	738,9
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	1%
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	3%
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	75,1%
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	1%
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	158,2
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	95,9
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	14,2%
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,5%
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	-*
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	850

7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoners	CBS	114
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	18,2%
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	CBS	406
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG	6
8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	79%
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	1.154
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	1.233

*Geen waarde bekend